

T.C
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI ve ÖĞRETİM BİLİM DALI

YÜKSEKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN VE ÖĞRETİM
ELEMENLARININ ERASMUS PROGRAMI HAKKINDAKİ
GÖRÜŞLERİ
(MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YAHYA ADANIR

Malatya-2019

T.C
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI ve ÖĞRETİM BİLİM DALI

YÜKSEKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN VE ÖĞRETİM
ELEMENLERİNİN ERASMUS PROGRAMI HAKKINDAKİ
GÖRÜŞLERİ
(MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YAHYA ADANIR

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Ezlam SUSAM

Malatya-2019

T.C.
İnönü Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı

Yahya ADANIR tarafından hazırlanan **Yükseköğretim Öğrencilerinin Ve Öğretim Elemanlarının Avrupa Birliği Eğitim Programlarından Olan Erasmus Programı Hakkındaki Görüşleri** başlıklı bu çalışma, 08.07.2019 tarihinde yapılan sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı) : Dr. Öğr. Üyesi Ezlam SUSAM

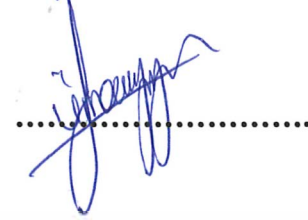
Üye : Doç. Dr. Ramazan ÖZBEK

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Şefika Sümeyye ÇAM

İmza

.....

.....

.....

O N A Y

...../...../2019

Doç. Dr. Niyazi ÖZER
Enstitü Müdürü

ONUR SÖZÜ

Dr. Öğr. Üyesi Ezlam SUSAM'ın danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırladığım **Yükseköğretim Öğrencilerinin Ve Öğretim Elemanlarının Avrupa Birliği Eğitim Programlarından Olan Erasmus Programı Hakkındaki Görüşleri** başlıklı bu çalışmanın bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Yahya ADANIR

ÖNSÖZ

Öncelikle yüksek lisans eğitim sürecimin her aşamasında değerli görüş ve önerileriyle araştırmanın doğru bir şekilde yürümesini sağlayan, yapıcı eleştirileriyle yol gösteren ve beni motive eden danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Ezlam SUSAM'a çok teşekkür ederim.

Tez savunma jürimde bulunarak değerli görüş ve önerileriyle tezime katkıda bulunan Doç. Dr. Ramazan ÖZBEK'e ve Dr. Öğr. Üyesi Şefika Sümeyye ÇAM'a çok teşekkür ederim.

Araştırmanın her aşamasında maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen eşim Tuba'ya ve kızım Eslem'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Yahya ADANIR

Malatya-2019

ÖZET

YÜKSEKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN VE ÖĞRETİM ELEMANLARININ ERASMUS PROGRAMI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ (MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

ADANIR, Yahya
Yüksek Lisans, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Ezlam SUSAM
Temmuz-2019, XIII+117 sayfa

Bu araştırmanın amacı, yükseköğretim öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının Avrupa Birliği eğitim programlarından olan Erasmus Programı hakkındaki görüşlerini belirlemektir. Bu bağlamda öğrenci ve öğretim elemanlarının bu programlara katılma nedenleri, katılmadan önce yaptıkları hazırlıklar, katılım sürecinde yaşadıkları problemler, katılım sonucunda elde ettikleri kazanımlar ve ülkemiz ile ev sahibi ülkelerin eğitim sistemleri ile kültürleri arasındaki farklılıklar ve benzerlikler tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca programın yabancı dil gelişimine olan etkileri, gidilen kurumda sunulan öğrenci/personel destek hizmetleri, gidilen kurumdaki öğrenci-öğretim elemanı iletişimi, program bitiminde edinilen bilgi-birikimin kimlerle ve nasıl paylaşıldığı ve programdan faydalanmak isteyenlere yönelik önerilerin neler olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Veriler, 2015–2018 yılları arasında Erasmus Programı öğrenci hareketliliğine katılan 10 öğrenci ve personel hareketliliğine katılan 10 öğretim elemanı ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla elde edilmiştir. Veriler, içerik analizi ve betimsel analiz yöntemleriyle analiz edilerek yorumlanmıştır.

Araştırmanın sonucunda öğrencilerin en çok yeni kültürler görmek ve yabancı dillerini geliştirmek amacıyla programa katıldıkları ve programın sonunda bu amaçlarını gerçekleştirdikleri görülmektedir. Öğretim elemanlarının ise en çok yabancı bir ülkenin eğitim sistemini incelemek ve yeni kültürler görmek amacıyla programa katılım gösterdikleri, program sonucunda ise bu amaçlarını gerçekleştirdikleri görülmektedir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara dayalı olarak programdan faydalanmak isteyen ğrenci ve ğretim elemanlarına yönelik çeşitli önerilerde bulunulmuştur. Bu önerilerden en önemlileri; programa katılacak olanlara yönelik bilgilendirme toplantılarının yapılması, öğrencilere verilen hibenin arttırılması ve katılımcıların iyi bir yabancı dil bilgisine sahip olmaları gerektiğidir.

Anahtar Sözcükler: Erasmus, Yükseköğretim, Değişim Programları, Nitel Araştırma

ABSTRACT

THE OPINIONS OF THE HIGHER EDUCATION STUDENTS AND ACADEMIC STAFF ABOUT THE ERASMUS+ PROGRAM (MUS ALPARSLAN UNIVERSITY SAMPLE)

ADANIR, Yahya
M.S., Inonu University, Institute of Educational Sciences
Curriculum and Instruction

Advisor: Assist. Prof. Dr. Ezlam SUSAM
July, 2019, XIII+117 pages

The aim of this study is to reveal the opinions of the higher education students and academic staff about the Erasmus Program, which is one of the European Union education programs. The reasons of participation of students and instructors in these programs, their preparations before joining the program, the problems they experienced during the program, and the benefits they achieved and the differences and similarities between the education systems and cultures of our country and the host countries were tried to be determined. In addition, the effects of the program on foreign language development, student / staff support services offered at the institution visited, student-instructor communication at the institution visited, with whom and how the knowledge gained at the end of the program were shared and recommendations for those who want to benefit from the program were tried to be determined.

Case study which is a qualitative research method was used in the study. The data were obtained by semi-structured interviews with 10 students who participated in Erasmus student mobility and 10 instructors who participated in staff mobility between the years 2015 and 2018. Data were analyzed by content and descriptive analysis techniques.

As a result of the research, it has been seen that the students mostly participated in the program in order to see new cultures and to develop their foreign languages, and as a result of the program, they achieved these aims. On the other hand, it is seen that the lecturers mainly participated in the program in order to examine the education system of a foreign country and to see the new cultures and they achieved these aims as a result of the program.

Based on the results of the research, various suggestions were made for students and academicians who would like to benefit from the program. The most important of these suggestions are; there should be orientation programs for the participants, the grant for the students should be increased and the participants should have a sufficient knowledge of a foreign language.

Key Words: Erasmus, Higher Education, Exchange Programs, Qualitative Research

İÇİNDEKİLER

Onur Sözü	i
Önsöz	ii
Özet.....	iii
Abstract.....	v
İçindekiler	vii
Şekiller Listesi	x
Tablolar Listesi	xi
Kısaltmalar.....	xiii

BÖLÜM 1

GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Problemi	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.5. Araştırmanın Varsayımları.....	5
1.6. Tanımlar	5

BÖLÜM 2

KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Bilgiler	6
2.1.1.Erasmus Programı	6
2.1.2. Erasmus Programının Tarihsel Süreci	7
2.1.2.1 Erasmus.....	7
2.1.2.2 Socrates I.....	8
2.1.2.3 Socrates II	10
2.1.2.4 Lifelong Learning Programme (Yaşam Boyu Öğrenme)	12
2.1.2.5 Erasmus+	13
2.1.3. Türkiye'nin Erasmus'a Katılım Süreci.....	16
2.1.4. Türkiye'de Erasmus Yükseköğretim Programı	17

2.1.4.1. Öğrenci Öğrenim Hareketliliği	17
2.1.4.2. Öğrenci Staj Hareketliliği	18
2.1.4.3. Personel Ders Verme Hareketliliği	19
2.1.4.4. Personel Eğitim Alma Hareketliliği.....	19
2.1.5. Başvuru Süreci ve Başvuruların Değerlendirilmesi	20
2.1.5.1. Öğrenci Başvuruları	20
2.1.5.2. Öğretim Elemanı Başvuruları	21
2.1.6. Hareketliliğin Gerçekleştirilmesi ve Değerlendirilmesi	22
2.1.6.1. Öğrenci Hareketliliği	22
2.1.6.2. Öğretim Elemanı Hareketliliği.....	23
2.1.7. Hibe Desteği	23
2.1.8. Ulusal Ajans	25
2.1.9. Muş Alparslan Üniversitesinde Erasmus Programı.....	26
2.1.9.1. Erasmus Ofisi Yapı ve İşleyişi.....	26
2.1.9.2. Öğrenci Hareketliliği	26
2.1.9.3. Öğretim Elemanı Hareketliliği.....	27
2.2. İlgili Araştırmalar.....	28
2.2.1. Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar	28
2.2.2. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar	32

BÖLÜM 3

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	36
3.2. Çalışma Grubu	36
3.3. Veri Toplama Aracı.....	38
3.4. Araştırma Uygulama Süreci	39
3.5. Verilerin Analizi.....	40

BÖLÜM 4

BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Erasmus Programına Katılım Gerekçelerine İlişkin Görüşler	41
4.2. Diğer Değişim Programlarına Katılım Durumuna İlişkin Görüşler.....	47
4.3. Programa Katılmadan Önce Yapılan Hazırlıklara İlişkin Görüşler	49

4.4. Program Esnasında Yaşanılan Problemlere İlişkin Görüşler	54
4.5. Gidilen Ülkenin Eğitim Sistemine İlişkin Görüşler	58
4.6. Gidilen Ülkenin Kültürüne İlişkin Görüşler	64
4.7. Gidilen Ülkedeki Öğrenci-Öğretim Elemanı İletişimine İlişkin Görüşler	70
4.8. Gidilen Ülkede Sunulan Destek Hizmetlerine İlişkin Görüşler	73
4.9. Programın Yabancı Dil Becerilerine Katkısına İlişkin Görüşler	77
4.10. Program Sonucunda Edinilen Kazanımlara İlişkin Görüşler	81
4.11. Edinilen Bilgi ve Birikimin Paylaşılmasına İlişkin Görüşler	87
4.12. Programdan Yararlanmak İsteyenlere Yönelik Önerilere İlişkin Görüşler	90

BÖLÜM 5

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar	93
5.2. Öneriler	98

KAYNAKÇA	102
-----------------------	------------

EKLER	108
--------------------	------------

EK 1: Öğrenci Görüş Formu	108
EK 2: Öğretim Elemanı Görüş Formu	109
EK 3: Öğrenci Kabul Mektubu Örneği	110
EK 4: Öğretim Elemanı Kabul Mektubu Örneği	111
EK 5: Öğrenci Öğrenim Anlaşması Örneği	112
EK 6: Öğretim Elemanı Ders Verme Anlaşması Örneği	113
EK 7: Öğrenci Katılım Sertifikası Örneği	116
EK 8: Öğretim Elemanı Katılım Sertifikası Örneği	117

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. 1987-1990 Yılları Arasında Erasmus'tan Faydalanan Öğrenci Sayısı	8
Şekil 2. 1990-1995 Yılları Arasında Erasmus'tan faydalanan Öğrenci Sayısı	8
Şekil 3. 1995-2000 Yılları Arasında Erasmus'tan Faydalanan Öğrenci Sayısı	10
Şekil 5. 2000-2007 Yılları Arasında Erasmus'tan Faydalanan Öğrenci Sayısı	11
Şekil 6. 2000-2007 Yılları Arasında Erasmus'tan Faydalanan Personel Sayısı	12
Şekil 7. 2007-2014 Yılları Arasında Erasmus'tan Faydalanan Öğrenci Sayısı	13
Şekil 8. 2007-2014 Yılları Arasında Erasmus'tan Faydalanan Personel Sayısı	13
Şekil 9. 2014-2017 Yılları Arasında Erasmus'tan Faydalanan Öğrenci Sayısı	15
Şekil 10. 2014-2017 Yılları Arasında Erasmus'tan Faydalanan Personel Sayısı	16
Şekil 11. 2004-2017 Yılları Arasında Türkiye Erasmus Öğrenci Sayıları.....	18
Şekil 12. 2004-2017 Yılları Arasında Türkiye Erasmus Personel Sayıları	19
Şekil 13. Öğrenci Hareketliliği Aylık Hibe Miktarları.....	24
Şekil 14. Personel Hareketliliği Bireysel Destek Miktarı.....	24
Şekil 15. Personel Hareketliliği Seyahat Destek Miktarı	25
Şekil 16. MŞÜ Erasmus Ofisi Kurumsal Yapısı	26
Şekil 17. 2009-2018 Yılları Arası Erasmus'tan Faydalanan MŞÜ Öğrenci Sayıları.....	27
Şekil 18. 2009-2018 Yılları Arasında Erasmus'tan Faydalanan MŞÜ Personel Sayısı..	27

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Araştırmanın örneklemini oluşturan öğrencilere ait demografik bilgiler	37
Tablo 2. Araştırmanın örneklemini oluşturan öğretim elemanlarına ait demografik bilgiler	38
Tablo 3. Erasmus Programına katılım gerekçelerine ait öğrenci görüşleri	41
Tablo 4. Erasmus Programına katılım gerekçelerine ait öğretim elemanı görüşleri	44
Tablo 5. Erasmus ve Farabi Programı arasındaki farklılıklara ve benzerliklere ilişkin öğrenci görüşleri	47
Tablo 6. Erasmus Programına katılmadan önce yapılan hazırlıklarla ilgili öğrenci görüşleri	49
Tablo 7. Erasmus Programına katılmadan önce yapılan hazırlıklarla ilgili öğretim elemanı görüşleri	52
Tablo 8. Erasmus Programı esnasında yaşanan problemlere ilişkin öğrenci görüşleri	54
Tablo 9. Erasmus Programı esnasında yaşanan problemlere ilişkin öğretim elemanı görüşleri	57
Tablo 10. Gidilen program ülkesi ile ilgili eğitim sistemi farklılıklarına ilişkin öğrenci görüşleri	59
Tablo 11. Gidilen program ülkesi ile ilgili eğitim sistemi benzerliklerine ilişkin öğrenci görüşleri	61
Tablo 12. Gidilen program ülkesi ile ilgili eğitim sistemi farklılıklarına ilişkin öğretim elemanı görüşleri	62
Tablo 13. Gidilen program ülkesi ile ilgili eğitim sistemi benzerliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşleri	63
Tablo 14. Gidilen program ülkesi ile ilgili kültür farklılıklarına ilişkin öğrenci görüşleri	65
Tablo 15. Gidilen program ülkesi ile ilgili kültür benzerliklerine ilişkin öğrenci görüşleri	67
Tablo 16. Gidilen program ülkesi ile ilgili kültür farklılıklarına ilişkin öğretim elemanı görüşleri	68

Tablo 17. Gidilen program ülkesi ile ilgili kültür benzerliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşleri	69
Tablo 18. Gidilen program ülkesindeki öğrenci-öğretim elemanı arasındaki iletişime ilişkin öğrenci görüşleri	70
Tablo 19. Gidilen program ülkesindeki öğrenci-öğretim elemanı arasındaki iletişime ilişkin öğretim elemanı görüşleri	72
Tablo 20. Gidilen üniversitede sunulan destek hizmetlerine ilişkin öğrenci görüşleri ..	73
Tablo 21. Gidilen üniversitede sunulan destek hizmetlerine ilişkin öğretim elemanı görüşleri	76
Tablo 22. Erasmus Programının yabancı dil becerilerine katkısına ilişkin öğrenci görüşleri	77
Tablo 23. Erasmus Programının yabancı dil becerilerine katkısına ilişkin öğretim elemanı görüşleri.....	80
Tablo 24. Erasmus Programı sonucundaki kazanımlara ilişkin öğrenci görüşleri.....	81
Tablo 25. Erasmus Programı sonucundaki kazanımlara ilişkin öğretim elemanı görüşleri	85
Tablo 26. Edinilen bilgi, birikimlerin paylaşılmasına ilişkin öğrenci görüşleri	87
Tablo 27. Edinilen bilgi, birikimlerin paylaşılmasına ilişkin öğretim elemanı görüşleri	88
Tablo 28. Programa katılan öğrencilerin bu programdan yararlanmak isteyenlere yönelik önerileri.....	90
Tablo 29. Programa katılan öğretim elemanlarının bu programdan yararlanmak isteyenlere yönelik önerileri.....	91

KISALTMALAR

Kısaltma	Açıklama
A1, A2... A10	Araştırmaya katılan öğretim elemanı (akademisyen) kodları
AB	Avrupa Birliği
AET	Avrupa Ekonomik Topluluğu
AKTS	Avrupa Kredi Transfer Sistemi
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
EC	European Comission (Avrupa Komisyonu)
ECHE	Erasmus Charter for Higher Education (Yükseköğretim için Erasmus Beyannamesi)
ELT	English Language Teaching (İngilizce Dil Öğretimi)
ESN	Erasmus Student Network (Erasmus Öğrenci Ağı)
EUC	Erasmus University Charter (Erasmus Üniversite Beyannamesi)
LA	Learning Agreement (Öğrenim Anlaşması)
LLP	Lifelong Learning Programme (Hayatboyu Öğrenme Programı)
KA	Key Action (Ana Eylem)
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
MŞÜ	Muş Alparslan Üniversitesi
Ö1, Ö2... Ö10	Araştırmaya katılan öğrenci kodları
PDR	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik
UA	Ulusal Ajans

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi, amacı, önemi, varsayım ve sınırlılıkları ile çeşitli tanımlar yer almaktadır.

1.1. Araştırmanın Problemi

Günümüzün hızla değişen dünyasında küreselleşmenin etkisi her alanda bariz bir şekilde hissedilmektedir. Küreselleşmeyle birlikte teknolojik, politik, sosyal vb. sistemler hızla gelişip yayılarak hayatımızın her alanına hakim olmaya başlamış ve dünyanın sadece ekonomik, politik, demografik ve coğrafi yapısında değil aynı zamanda insanların zihniyetlerinde ve yaşam kalitesinde de radikal değişiklikler meydana gelmiştir. Bu radikal değişikliklerin kendisine en çok yer bulduğu kıta Avrupa kıtası olmuştur ve Avrupa kıtasında da eğitim alanı, özellikle de yükseköğretim alanı, ciddi değişim ve dönüşümlerden geçmiştir.

Avrupa'daki milyonlarca insanın ölümüne ve yüzlerce yerleşim yerinin tamamen tahrip olmasına yol açan II. Dünya Savaşının sona ermesinden sonra her alanda yeniden bir inşa süreci başlatılmıştır. Daha güçlü bir Avrupa kimliğinin inşası için yükseköğretim kurumlarının en büyük araç olduğuna yönelik düşünceler gelişmiş ve bu inşa sürecinin başarıya ulaşması için öğrenci hareketliliğinin önemli bir araç olduğu kanısına varılmıştır. Aslında Avrupa Birliğinin temelini oluşturan ve 1957 yılında imzalanan Roma Antlaşması ile kurulan Avrupa Ekonomik Topluluğunun öncelikleri arasında eğitim yer almamasına rağmen mesleki eğitim ile ilgili planlamalar yer almıştır. Fakat sonraki aşamalarda bu durum yavaş yavaş değişmiş ve eğitim alanında önemli gelişmeler yaşanmıştır. Topluluğa üye devletlerin çoğunda yapılan araştırmalarda öğrenci hareketliliğinin başlatılması, üniversiteler arası işbirliğinin yapılması ve yükseköğretim diplomalarının tanınması yoluyla eğitimde entegrasyonun büyük ölçüde gerçekleşebileceği fikri oluşmuştu (Santos & Cunha, 2018). Bu amaçla ilk olarak 1976 yılında Joint-Study Programmes adında bir pilot program başlatılmıştır. Bu pilot program öğrenci değişimine kısmi olanak sağlamaktaydı, fakat bütçe yetersizliğinden dolayı 10 yıl sonra program sona erdirilmiştir. Avrupa'da gerçek

anlamda öğrenci değişiminin temelleri 15 Haziran 1987 tarihinde Erasmus Programının kabul edilmesiyle atılmıştır.

İlk olarak 1987-1988 yılında 11 ülke ve 3244 öğrencinin katılımı ile başlayan Erasmus Programı ilk başlarda sadece yükseköğretim öğrencilerinin hareketliliğini hedeflemektedir, fakat daha sonraları mesleki eğitim, yetişkin eğitimi, okul eğitimi, gençlik ve spor alanlarında da destekler vermeye başlamıştır. 30 yılı aşkın süredir devam etmekte olan ve 10 milyona yakın insanın eğitim, staj, gönüllü çalışma, mesleki deneyim kazanma gibi aktiviteler için başka bir Avrupa ülkesine gitmelerine finansal destek sağlayan Erasmus Programı birçok aşamadan geçmiştir. 1987 yılından 1995 yılına kadar Erasmus adı ile faaliyet yürüten program, temel olarak öğrenci hareketliliğini gerçekleştirme ve Avrupa Birliği ülkelerinin üniversiteleri arasında işbirliğini geliştirme amacını taşımaktaydı. 1995 yılında Socrates I adını alan ve 2000 yılına kadar devam eden programın bu aşamasında öğrenci ve öğretmen hareketliliği ile müfredat geliştirme çalışmalarının desteklenmesi amaçlanmıştır. 2000 yılında ise Socrates II ismini alan program 2007 yılına kadar devam etti ve bu aşamada hareketliliklerin yanı sıra Avrupa'daki üniversitelerin uluslararasılaşmasını güçlendirmek için yükseköğretim alanında reformlar gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. 2007-2014 yılları arasında ise Lifelong Learning Programme (Yaşam Boyu Öğrenme) adını alan program, adından da anlaşılacağı üzere yaşamın tüm alanlarında kişilerin yaşlarına bakmaksızın hareketlilikler gerçekleştirmeyi amaçlamıştır. Son olarak 2014 yılında tüm programları tek bir çatı altında toplayan ve Erasmus+ adını alan program 2021 yılına kadar bu isimle varlığını devam ettirecektir.

Her yaştan ve her kesimden insana değişik fırsatlar sunan Erasmus Programının en büyük katılımcı kitlesini yükseköğretim öğrencileri oluşturmaktadır. 30 yılı aşkın süreçte yaklaşık 5 milyon yükseköğretim öğrencisi ve 1 milyona yakın yükseköğretim personeli bu programdan faydalanmıştır ve bu rakam Erasmus programından faydalanan toplam yararlanıcıların yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Yükseköğretimde öğrenci ve öğretim elemanı değişimine çok büyük önem veren Avrupa Birliği ortak bir yükseköğretim alanı yaratmak için 1999 yılında 29 Avrupa ülkesinin yükseköğretimden sorumlu bakanları tarafından imzalanan Bologna Sürecini başlatmıştır. Bologna Sürecinin yürürlüğe girmesinden 19 yıl sonra Avrupa Birliği ülkelerinin yükseköğretimden sorumlu bakanları 24-25 Mayıs 2018 tarihinde Paris'te bir araya gelerek yenilenmiş yükseköğretim politikalarını belirlemişlerdir. Paris Bildirisi adı verilen bu toplantıya göre Avrupa Komisyonu;

- Kayıt aşamasından mezuniyetlerine kadar kişilerin sosyal ortama dahil olmaları, cinsiyet eşitliği ve eğitimlerinde başarı olmaları için bütünleşik kurumsal stratejiler geliştirip uygulamalarına yardımcı olması amacıyla Erasmus desteğini yükseköğretim kurumlarına yönlendirmek,
- Erasmus stratejik ortaklıklarının temel öncelikleri bağlamında yükseköğretime erişimi desteklemek için esnek ve modüler kurs tasarımının geliştirilmesine ve test edilmesine olanak sağlamak
- Olumlu örneklerle dayanarak gönüllü ve topluma hizmet faaliyetlerine katılan öğrencilere AKTS puanı vermek isteyen yükseköğretim kurumlarını desteklemek
- Mültecilerin almış oldukları yeterliliklere tanınma sağlayarak bunların yükseköğretime erişimini kolaylaştırmak gibi görevler üstlenmiştir (EC, 2018a).

Öte yandan Avrupa 2020 stratejisine göre 2020 yılına kadar Avrupalı gençlerin en az %40'nın yükseköğretim mezunu olması ve en az %20'sinin ise herhangi bir değişim programına katılması hedeflenmektedir. 2017 yılında Avrupa Komisyonunun bir araya geldiği Gothenburg Zirvesinde ise 2025 yılına kadar Avrupa Eğitim Alanı içerisindeki tüm öğrencilerin serbest dolaşımının garanti edilmesi karara bağlanmıştır (EC, 2018b).

Bu değişimlerin ve serbest dolaşımın gerçekleştirilmesinin en önemli ayağını Erasmus Değişim Programı oluşturmaktadır. İlk olarak 1987 yılında temelleri atılan ve Türkiye'nin de 2004 yılında dâhil olduğu Erasmus Değişim Programından faydalanan yükseköğretim öğrencileri ve öğretim elemanlarının program ile ilgili görüşleri bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı; AB tarafından uygulanan Erasmus Programı hareketliliklerine katılan yükseköğretim öğrencileri ve öğretim elemanlarının programla ilgili görüşlerini inceleyip bir değerlendirme yapmaktır. Bu temel amaç çerçevesinde şu sorulara yanıtlar aranmıştır;

1. Bu programa katılma gerekçeleri nelerdir?
2. Daha önce yurtiçinde veya yurtdışında Erasmus dışında herhangi bir değişim programına katılım durumu nedir? Katılım oldu ise farklılıklar ve benzerlikler nelerdir?
3. Programa katılım gerçekleşmeden önce yapılan hazırlıklar nelerdir?

4. Program esnasında yaşanan problemler nelerdir?
5. Ülkemiz ile hareketlilik gerçekleştirilen program ülkesinin eğitim sisteminin farklılıkları ve benzerlikleri nelerdir?
6. Ülkemiz ile hareketlilik gerçekleştirilen program ülkesinin kültürleri arasındaki farklılıklar ve benzerlikler nelerdir?
7. Gidilen üniversitede öğretim elemanı ve öğrenci arasındaki iletişim nasıldır?
8. Gidilen üniversitede sunulan öğrenci/personel destek hizmetleri (yeme-içme-barınma-ulaşım vb) nasıldır?
9. Programın yabancı dil becerilerine katkısı nasıldır?
10. Bu değişim programı sonucundaki kazanımlar nelerdir?
11. Program sonucunda edinilen bilgi ve birikimler kiminle, nerede ve nasıl paylaşılmıştır?
12. Programdan yararlanmak isteyenlere yönelik öneriler nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Ülkelerin sosyal, siyasal ve ekonomik açıdan gelişmelerinde bilgi ve fikir alışverişi/değişimi her zaman önemli bir yer tutmuştur. Birçok ülke eğitim sistemlerini geliştirmek amacıyla değişim protokolleri imzalamakta ve bu sayede eğitim sistemlerinde uluslararasılaşma standartlarını yakalamak istemektedirler. Özellikle 20.yüzyılın başlarından itibaren uluslararası hareketlilik üniversiteler için öğrencilerin küresel anlamda bilgilerini ve çalışma kapasitelerini artırma açısından çok önemli bir yer tutmaya başlamıştır. Bu bağlamda uluslararası değişim programları yaygınlık kazanmaya başlamış ve birçok devlet tarafından daha fazla desteklenmeye başlanmıştır. Bu değişim programlarının en yaygını 1987 yılında başlatılan ve hâlen devam etmekte olan Erasmus Değişim Programıdır.

AB'nin eğitim politikalarının bir parçası olarak başlatılan Erasmus Değişim Programının amaçları arasında ortak bir Avrupa kimliğinin inşası, üniversitelerin uluslararasılaşması, kültürlerarası bir diyalog sağlanması, yabancı dilde gelişmenin sağlanması ve istihdam olanaklarının genişletilmesi gibi temel amaçlar bulunmaktadır. Programın başlatılmasından bu yana geçen 32 yıllık sürede 10 milyondan fazla insan bu değişim programından faydalanmış ve bunun yarısından fazlasını yükseköğretim öğrencileri ve öğretim elemanları oluşturmaktadır. Türkiye'nin 2004 yılında dahil olduğu bu programdan yine en çok yükseköğretim öğrencileri ve öğretim elemanları faydalanmıştır.

Bu çalışmanın Erasmus Programına yeni katılacak öğrenci ve öğretim elemanlarına rehberlik etmesi, yükseköğretimdeki karar alıcıların uluslararası değişim programlarının yol haritasını çizmelerine yardımcı olması, programın daha etkili ve verimli kullanılmasına olanak sağlaması ve Türk yükseköğretiminin uluslararasılaşmasına katkı sağlaması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca bu araştırma Erasmus Programına katılan öğrenci ve öğretim elemanlarının program hakkındaki görüşlerinin nesnel araçlarla saptanıp izlenmesi ve bu çalışmalardan elde edilecek veriler ışığında programın istenen hedeflere ulaşip ulaşmadığının değerlendirilmesi açısından da son derece önemlidir. Literatürde öğrenci ve öğretim elemanlarının program hakkındaki görüşlerini birlikte inceleyen herhangi bir çalışma yoktur. Çalışmanın ayrıca bu konuda da araştırmalara yol göstereceği düşünülmektedir.

Bu araştırmadan elde edilecek olan veriler, bu program için ayrılmış olan kaynakların ve harcanan zamanın öğrenci ve öğretim elemanlarına akademik ve bireysel anlamda bir katkı sağlayıp sağlamadığını tespit etmeyi amaçlamış olması açısından bir değerlendirme raporu olarak da düşünülebilir. Yükseköğretim kurumlarının ve özellikle Erasmus Ofislerinin, Ulusal Ajansın, Avrupa Komisyonunun ve bu program hakkında çalışma yapacak olan araştırmacıların bu çalışmadan faydalanacakları düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

- a) Bu araştırma 2015-2018 yılları arasındaki Erasmus Programı hareketlilikleri ile sınırlıdır.
- b) Araştırma, Erasmus Programı Öğrenci Öğrenim Hareketliliğine katılmış öğrenciler ve Personel Ders Verme Hareketliliğine katılmış olan öğretim elemanlarıyla sınırlıdır.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmada kullanılan yazılı dokümanların ve görüşülen kişilerden elde edilen verilerin gerçek durumu yansıttığı varsayılmıştır.

1.6. Tanımlar

ERASMUS: Avrupa Birliğinin eğitim, gençlik ve spor alanındaki programına verilen genel addır (European Commission (EC), 2018).

Uluslararasılaşma: İki veya daha fazla ülke ya da kültür arasında insanların, düşüncelerin ve hizmetlerin karşılıklı değişimine verilen addır (Mızıkacı, 2005).

BÖLÜM 2

KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırmanın kuramsal çerçevesini oluşturan bilgilere ve araştırma konusuyla ilişkili ulaşılan çeşitli yurt içi ve yurt dışı araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Kuramsal Bilgiler

Araştırmanın bu kısmında araştırmanın kuramsal çerçevesini oluşturan bilgilere yer verilmiştir.

2.1.1. Erasmus Programı

Erasmus Programı 34 Avrupa ülkesince (28 AB üyesi ülke ile Türkiye, Makedonya, İzlanda, Lihtenştayn, Sırbistan, Norveç) ortak olarak yürütülen ve 1987 yılından bu yana değişik isimlerle varlığını devam ettirip en son 2014 yılında Erasmus + Programı olarak adlandırılan eğitim, gençlik ve spor programıdır. Erasmus Programı her türden yaş grubuna ve birbirinden farklı hedef kitlelere yönelik eğitim, gençlik ve spor alanlarında destekler içeren çatı programına verilen genel bir addır. Program kişilerin yaş ve eğitim geçmişlerine bakmaksızın onlara yeni beceriler kazandırmayı, kişisel gelişimlerini güçlendirmeyi ve bunların istihdam olanaklarını arttırmayı hedeflemektedir. Erasmus Programı okul eğitiminden yükseköğretime, mesleki eğitimden yetişkin eğitime kadar tüm eğitim türlerine destekler sağlamaktadır. Program ayrıca gençlik ve spor alanlarına yönelik projelere de destek sağlamaktadır. Bu desteğin yanı sıra yükseköğretim kurumları ile işyerleri arasında girişimcilik, yaratıcılık ve yeniliği arttırmak amacıyla büyük ölçekli ortaklıkları da (Bilgi Ortaklıkları) desteklemektedir ve bunun sağlanması için de yeni öğretim metotları sunmaktadır. İstihdam edilebilirliği arttırabilmek amacıyla da eğitim ve öğretim kurumları ve kuruluşları arasında ortaklıkların (Sektörel Beceri Ortaklıkları) oluşturulmasına destek vermekte ve bunu sektörlere yönelik yenilikçi mesleki eğitim-öğretim yöntemleri yoluyla sağlamaktadır (UA, 2018b).

2.1.2. Erasmus Programının Tarihsel Süreci

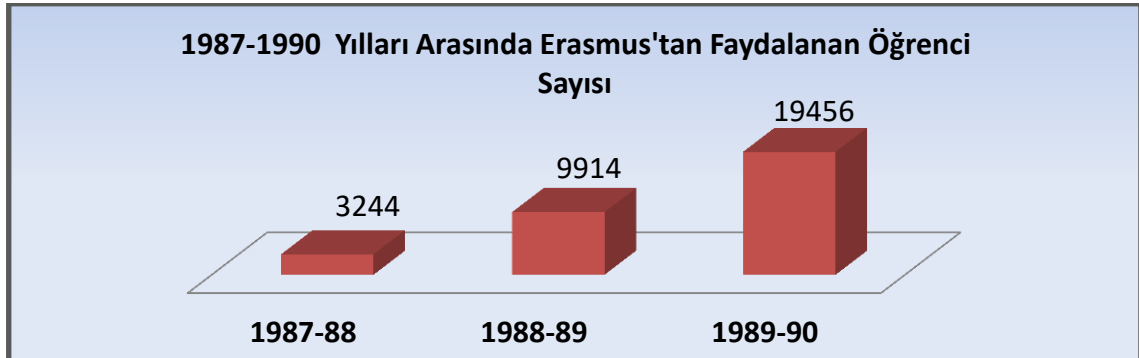
1957 yılında kurulan Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) ilk başlarda sadece mesleki eğitim sektöründen iş sektörüne geçişlerle ilgili eğitim konularına eğilmekteydi. Fakat yükseköğretimin 1970'lerde Avrupa'nın gündem maddesi olmasıyla, öğrenci hareketliliği ilk önceliklerden biri haline geldi. 1976 yılında The Joint-Study Programmes (Ortak-Çalışma Programları) hayata geçti ve yaklaşık 10 yıl varlığını devam ettirdi. Bu pilot program bir yıllığına öğrenci değişiminde bulunan bölümlere finansal destek sağlamaktaydı, ayrıca değişim hareketliliğine katılan öğrencilere de az bir oranda hibe vermekteydi. The Joint-Study Programmes farklı ülkelerdeki yükseköğretim kurumlarının işbirliği yapan bölümleri arasında öğrenci değişimi için verimli bir akademik ve idari ortam yaratma konusunda çoğunlukla başarılı olarak görülmekteydi. Bu programların hepsi değişim öğrencileri için kurumsal ve akademik destek sağlamaktaydı, birçoğu ortak müfredat geliştirme konusunda çok aktifti ve bu konularda en istekli bölümler çift diploma programları bile geliştirmekteydiler. Ancak, sınırlı-sürelili kurumsal destek ve değişim öğrencilerinin ekstra maliyetleri programların devam etmesini zorlaştırmaktaydı. Bu gerekçelerden dolayı 1976 yılında başlayan The Joint-Study Programmes 10 yıllık aranın ardından sona erdi. (Janson, Schomburg & Teichler, 2009).

2.1.2.1 Erasmus

Ortak-Çalışma Programlarının sona ermesinin hemen ardından 1987 yılında Erasmus Programı başladı. İsmi 15. ve 16.yüzyıllarda yaşamış olan Hollandalı filozof Desiderius Erasmus'tan alan program aynı zamanda European Region Action Scheme for the Mobility of University Students (Üniversite Öğrencilerinin Hareketliliği için Avrupa Topluluğu Eylem Programı) için kullanılan bir kısaltmadır (Wikipedia, 2019).

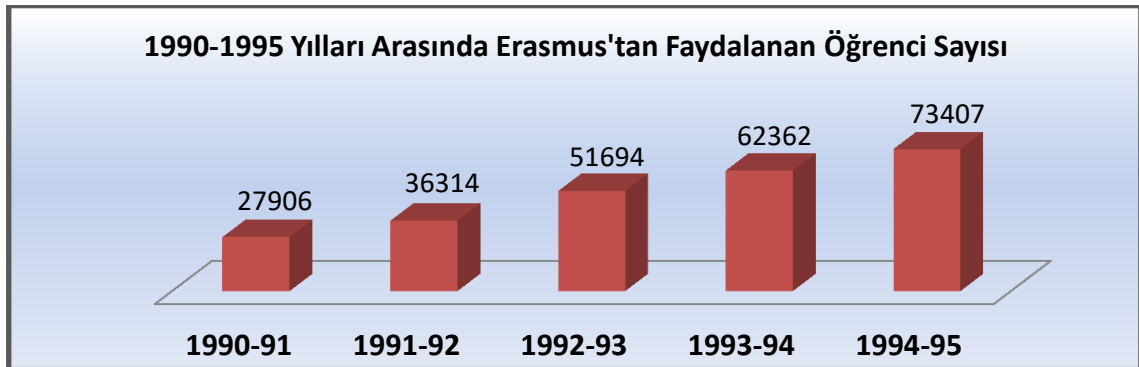
Yalnızca Avrupa'daki yükseköğretim faaliyetlerinin miktarını arttırmayı değil, aynı zamanda kapsamalarını da genişletmeyi amaçlayan Erasmus, yeni ortaya çıkan çeşitli Avrupa eğitim programlarının içerisindeki en görünür program haline geldi. Bu program ile yükseköğretimdeki öğrencilerin yüzde 10'unun başka bir Avrupa ülkesinde geçici bir eğitim dönemi geçirmesini amaçlayan Avrupa Topluluğu her ne kadar bu amacına ulaşamamış olsa da, Erasmus o ana kadar başlatılmış olan en büyük öğrenci hareketliliği programı oldu. Bu programın ilk aşaması 1987-1990 yılları arasında gerçekleştirildi ve 12 ülkeden toplam 32614 öğrenci programdan yararlandı. Programın bu ilk aşamasında yer alan ülkeler Almanya, Belçika, Danimarka, Fransa, Hollanda,

Lüksemburg, İngiltere İrlanda, İspanya, İtalya, Portekiz ve Yunanistan oldu. Programın ilk aşamasından faydalanan yükseköğretim öğrencilerinin sayısı Şekil 1’de verilmiştir.

Şekil 1. 1987-1990 Yılları Arasında Erasmus'tan Faydalanan Öğrenci Sayısı
(Not: Rakamlar Avrupa Komisyonu Erasmus Yıllık İstatistiklerinden derlenmiştir.)

Programın ikinci aşaması ise Avusturya, Finlandiya, İzlanda, Norveç, İsveç, İsviçre ve Lihtenştayn’ın dâhil olması sonucu toplam 19 ülkenin katılımı ile 1990-1995 yılları arasında gerçekleştirildi ve bu dönemde toplam 251683 yükseköğretim öğrencisi programdan faydalandı. Programın ilk aşamasından faydalanan yükseköğretim öğrencilerinin sayısı Şekil 2’de verilmiştir.

Şekil 2. 1990-1995 Yılları Arasında Erasmus'tan faydalanan Öğrenci Sayısı
(Not: Rakamlar Avrupa Komisyonu Erasmus Yıllık İstatistiklerinden derlenmiştir.)

2.1.2.2 Socrates I

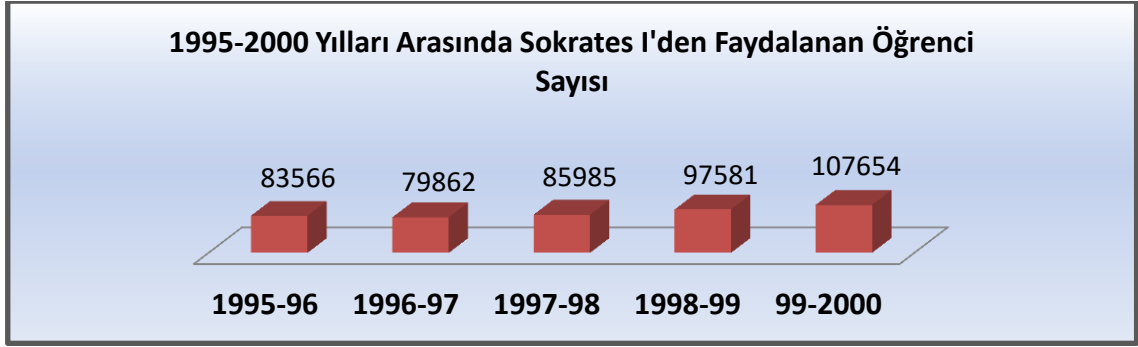
Avrupa Konseyi ve Avrupa Parlamentosunun ve 14.03.1995 tarih ve 819/95/EC numaralı kararı ile 01.01.1995 ve 31.12.1999 tarihleri arasında uygulanmak üzere Socrates Programı başlatılmıştır. Bu programın temel amacı, eğitim ve öğretim kalitesinin artırılmasına katkıda bulunmak ve eğitim alanında işbirliğinin Avrupa çapında yaygınlaşmasını sağlamaktır. M.Ö 5.yüzyılda eğitim alanında yeni reformlar yapmış olan Yunan filozof Socrates’in adının verildiği bu program üç ana eylemden

oluşmaktaydı; Yükseköğretim (Erasmus), Okul Eğitimi (Comenius), Yatay Eylemler (Dil Becerileri, Uzaktan ve Açık Öğretim, Bilgi ve Deneyim Paylaşımı) (EU, 2018).

Programın özel amaçları ise şu şekilde sıralanmaktadır;

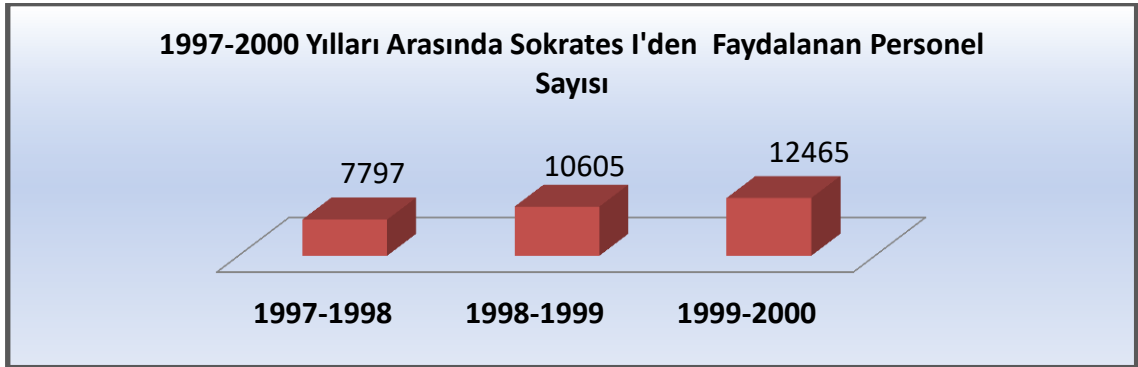
- a. Avrupa Birliğine üye ülkelerin kültürel özelliklerini koruyarak eğitimde Avrupa boyutunu geliştirmek ve Avrupa bilincini kazandırmak
- b. Avrupa Birliği toplumları arasında anlayış ve dayanışma sağlamak; Avrupa Birliğine üye ülkelerin dilleri hakkındaki bilgiyi geliştirmek; eğitimin kültürler arası boyutunu desteklemek
- c. Avrupa Birliğine üye olan ülkelerde her düzeydeki eğitim kuruluşları arasındaki işbirliğini desteklemek,
- d. Avrupa boyutunu desteklemek amacıyla öğretim elemanı değişimini teşvik etmek ve bunların niteliklerini geliştirmek,
- e. Öğrencilerin eğitimlerinin bir kısmını başka bir program ülkesinde tamamlamaları için öğrenci hareketliliğini sağlamak ve bunu teşvik etmek
- f. Tüm okul türlerinde öğrenciler arasında iletişimi teşvik etmek,
- g. Eğitim alanında gelişimi teşvik etmek ve bunu kolaylaştırmak amacıyla diplomaların ve eğitim sürelerinin tanınmasını teşvik etmek,
- h. Avrupa şartlarında açık öğretim ve uzaktan eğitimi teşvik etmek,
- i. Eğitim sistemlerinde meydana gelen bilgi değişimine yardım etmek ve Avrupa Birliğine üye ülkelerdeki eğitim politikalarını yönlendirenlerin kendi aralarında deneyim paylaşmalarını desteklemek (Duman, 2001).

Daha önceki dönemlerde programa dahil olan ülkelere ek olarak 1998 yılında Kıbrıs Rum Kesimi, Romanya, Macaristan, Polonya, Çek Cumhuriyeti, Slovakya ve 1999 yılında Bulgaristan, Slovenya, Litvanya, Estonya ve Letonya'nın katılımıyla Sokrates programının katılımcı ülke sayısı 29'a yükselmiştir (Çuvaş, 2014). Toplamda 454648 yükseköğretim öğrencisinin faydalandığı Sokrates I kapsamında yıllara göre öğrenci hareketliliğinden faydalanan yükseköğretim öğrencilerinin sayısı Şekil 3'te verilmiştir.

Şekil 3. 1995-2000 Yılları Arasında Sokrates I'den Faydalanan Öğrenci Sayısı
(Not: Rakamlar Avrupa Komisyonu Erasmus Yıllık İstatistiklerinden derlenmiştir.)

Yükseköğretimde personel hareketliliği ilk olarak 1997 yılında programa dahil edilmiştir ve sadece ders verme hareketliliği gerçekleştirilmiştir. Personel hareketliliğinin ilk başladığı 1997-1998 akademik yılında 7797 personel programdan faydalanmıştır. Toplamda 30867 personelin faydalandığı Socrates I kapsamında yıllara göre personel hareketliliğinden faydalananların sayısı Şekil 4'te verilmiştir.

Şekil 4. 1997-2000 Yılları Arasında Sokrates I'den Faydalanan Personel Sayısı
(Not: Rakamlar Avrupa Komisyonu Erasmus Yıllık İstatistiklerinden derlenmiştir.)

2.1.2.3 Socrates II

Avrupa Parlamentosu ile Avrupa Konseyinin 24.01.2000 ve 14.03.1995 tarih ve 253/2000/EC numaralı kararı ile 01.01.2000 ve 31.12.2006 tarihleri arasında uygulanmak üzere Socrates Programının ikinci aşaması başlatılmıştır. 2006 yılına kadar önceki programla çok değişiklik göstermeden devam ettirilmesi kararlaştırılan bu ikinci aşamada yönetsel anlamda birkaç değişiklik yapılmıştır. Buna göre; daha önce Avrupa Komisyonu tarafından yürütülen personel hareketliliği ülkelerin ulusal ajanslarına devredilmiştir. 2003-2004 yılından itibaren ise programa başvuru yapmak isteyen yükseköğretim kurumlarının Avrupa Komisyonundan Erasmus University Charter (Erasmus Üniversite Beyannamesi) edinmeleri zorunluğu getirilmiştir. Erasmus Üniversite Beyannamesi (EUC), bir yükseköğretim kurumunun tüm Erasmus

faaliyetleri ile ilgili temel ilkeleri ve kurumun bu ilke ve yükümlülüklerle bağlılığını gösteren bir belgedir (Bracht, Engel, Janson, Over, Schomburg, &Teichler, 2006).

Sokrates programının ikinci aşamasından oluşan Sokrates II'nin amaçları şunlardır;

a) Eğitimin tüm düzeylerinde Avrupa boyutunu desteklemek ve Avrupa çapında fırsat eşitliğini destekleyerek, eğitsel kaynaklara uluslararası erişimi kolaylaştırmak,

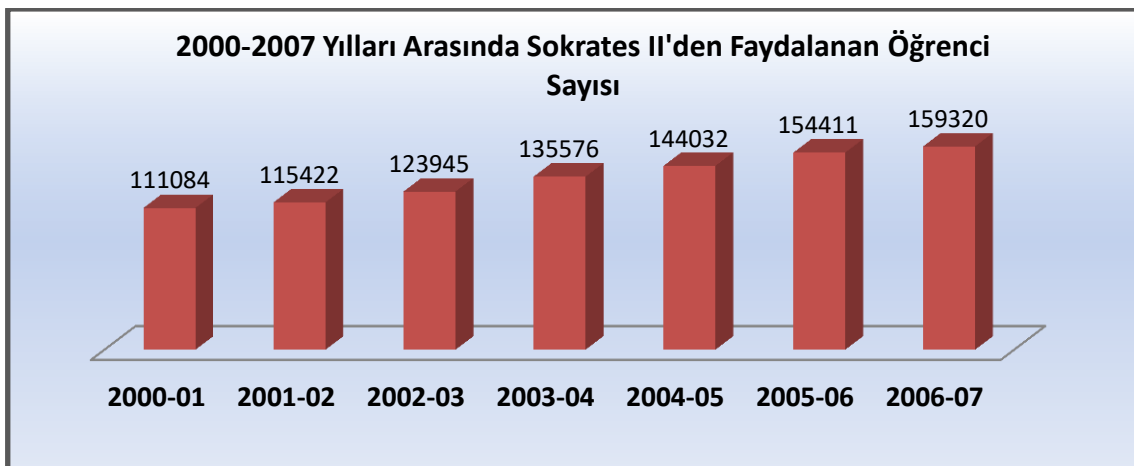
b) Avrupa Birliği içerisinde dil öğreniminin niteliksel ve niceliksel gelişimini desteklemek ve bu sayede Avrupa Birliği halkları arasında ortak bir anlayış ve dayanışma sağlamak,

c) Eğitim alanında kurumlar arası değişimi teşvik etmek, açık ve uzaktan eğitimi desteklemek, diploma ve çalışma dönemlerinin tanınmasını sağlamak ve bilgi paylaşımının geliştirilmesi yolunda engelleri ortadan kaldırmak

d) Eğitsel uygulama ve araç-gereçlerin geliştirilmesinde yenilikçi yaklaşımları ve teknoloji kullanımını desteklemek ve eğitim alanında ortak politikalar ve ilgi alanları saptamak (Duman, 2001).

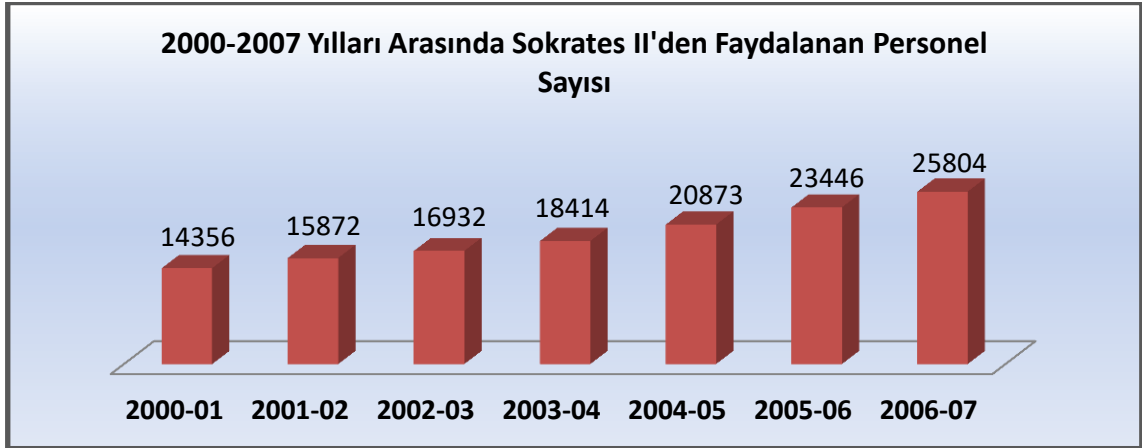
Socrates I'de yer alan dokuz amacın sadeleştirilerek dörde indirildiği Sokrates II programının başında programdan yararlanacak hedef kitle belirtilmiş, yapılacak olan etkinliklere yer verilmiş ve Avrupa Komisyonu ile üye ülkeler arası yetki ve sorumlulukların paylaşımı belirlenmiştir.

2000 yılında Malta ve 2004 yılında Türkiye'nin programa dâhil olmasıyla programdan faydalanan ülke sayısı 31'e yükselmiştir. Toplamda 943790 yükseköğretim öğrencisinin faydalandığı Sokrates II kapsamında öğrenci hareketliliğinden faydalanan öğrencilerin sayısı Şekil 5'te verilmiştir.

Şekil 5. 2000-2007 Yılları Arasında Sokrates II'den Faydalanan Öğrenci Sayısı
(Not: Rakamlar Avrupa Komisyonu Erasmus Yıllık İstatistiklerinden derlenmiştir.)

Toplamda 135697 yükseköğretim personelinin faydalandığı Socrates II kapsamında hareketlilikten faydalananların sayısı Şekil 6’da verilmiştir.

Şekil 6. 2000-2007 Yılları Arasında Sokrates II'den Faydalanan Personel Sayısı
(Not: Rakamlar Avrupa Komisyonu Erasmus Yıllık İstatistiklerinden derlenmiştir.)

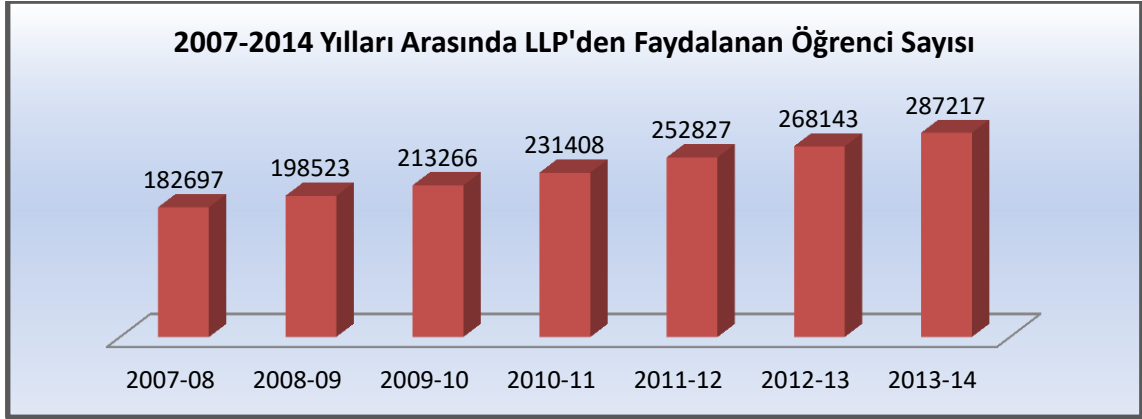
2.1.2.4 Lifelong Learning Programme (Yaşam Boyu Öğrenme)

2007 ile 2013 yılları arasındaki dönemi kapsayan Lifelong Learning Programme (LLP), Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyinin 15.11.2006 tarih ve 1720/2006/EC sayılı kararı ile kurulmuştur. Bu program vasıtası ile Avrupa Topluluğunun sürdürülebilir ekonomik kalkınması, ileri bir bilgi toplumu olarak gelişmesi, sosyal bütünlüğüne katkıda bulunulması, daha iyi ve daha fazla iş imkanlarına sahip olması ve gelecek kuşaklar için çevrenin korunması amaçlanmaktadır. Bu program, proje desteği ve bireysel faaliyet hibeleri vasıtasıyla programa dahil olan ülkelerin eğitim ve öğretim sistemleri arasında işbirliği, etkileşim ve hareketliliği desteklemeyi amaçlamaktadır. Bu programın yararlanıcı kitlesini öğrenci ve öğretmenler, öğretim elemanları, her düzeydeki eğitim ve öğretim kurumları, hayat boyu öğrenmenin her düzeyindeki yöneticiler ve öğrenciler, sivil toplum kuruluşları, işletmeler dahil olmak üzere resmi ve özel kurum ve kuruluşlar, sosyal paydaşlar ve işgücü piyasasındakiler oluşturmaktadır.

2007-2013 yılları arasında yaklaşık 7 milyar avroluk bir bütçe ile devam etmiş olan LLP dört temel programdan oluşmuştur;

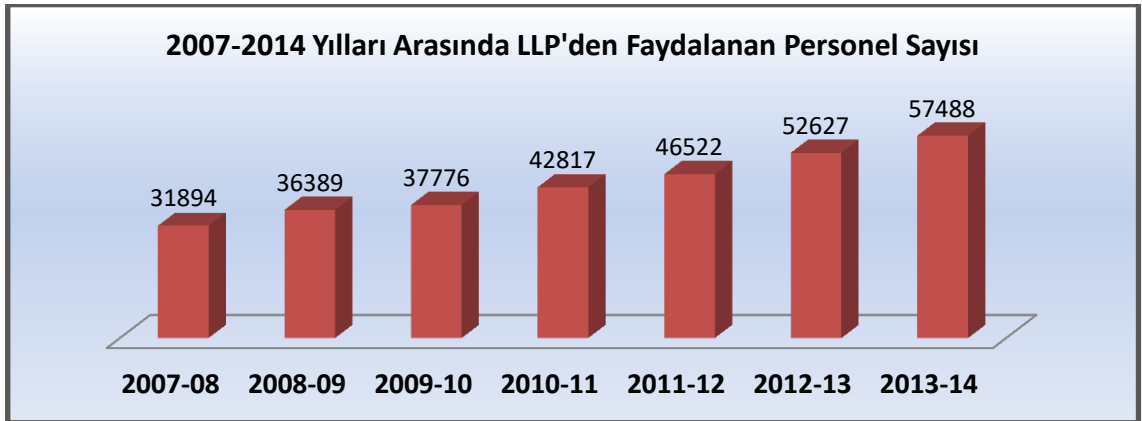
- Comenius (Okul Eğitimi)
- Erasmus (Yükseköğretim)
- Leonardo Da Vinci (Mesleki Eğitim)
- Grundtvig (Yetişkin Eğitimi) (EC, 2013).

2009 yılında Hırvatistan'ın katılımı ile programdan faydalanan ülke sayısı 32'ye yükselmiştir. Önceki dönemlerde yükseköğretim öğrencileri için sadece öğrenci öğrenim hareketliliğini kapsayan program 2007 yılından itibaren öğrenci staj hareketliliğini de kapsamaya başlamıştır. 2007-2014 yılları arasında öğrenci öğrenim ve öğrenci staj hareketliliğinden faydalanan öğrencilerin toplamı Şekil 7'de verilmiştir.

Şekil 7. 2007-2014 Yılları Arasında LLP'den Faydalanan Öğrenci Sayısı
(Not: Rakamlar Avrupa Komisyonu Erasmus Yıllık İstatistiklerinden derlenmiştir.)

Önceki dönemlerde yükseköğretim personeli için sadece ders verme hareketliliğini kapsayan program 2007 yılından itibaren eğitim alma hareketliliğini de kapsamaya başlamıştır. 2007-2014 yılları arasında ders verme ve eğitim alma hareketliliğinden faydalanan personellerin sayısı toplamı Şekil 8'de verilmiştir.

Şekil 8. 2007-2014 Yılları Arasında LLP'den Faydalanan Personel Sayısı
(Not: Rakamlar Avrupa Komisyonu Erasmus Yıllık İstatistiklerinden derlenmiştir.)

2.1.2.5 Erasmus+

Erasmus+, AB'nin eğitim, öğretim, gençlik ve sporu destekleme programıdır. 2014-2020 dönemi için 14,7 milyar Avroluk bir bütçeyle 4 milyondan fazla katılımcının yurtdışında eğitim görmesi, eğitilmesi, deneyim kazanması ve gönüllü olması için fırsatlar sunmaktadır. Hibeler vermenin yanı sıra, Erasmus+ aynı zamanda AB

konularında öğretim, araştırma, ağ iletişimi ve politika tartışmalarını desteklemektedir (EU, 2018).

Erasmus+ Programı kapsamında üç Ana Eylem (Key Action) faaliyeti ve iki Özel Eylem faaliyeti desteklenmektedir.

Ana Eylem 1 (Key Action 1) - Bireylerin Öğrenme Hareketliliği: Erasmus+ Programı, Avrupa Birliği sınırları içinde ve/veya dışında yaşayan beş milyondan fazla kişi için öğrenme fırsatları sağlamaktadır. Bu destekler öğrenim/öğretim, eğitim, staj, yaygın öğrenmeye dayalı gençlik aktiviteleri, profesyonel gelişim ve gönüllü çalışmalar şeklindeki bireylerin öğrenme hareketliliğine yönelik faaliyetleri içeren fırsatlar şeklinde olabilir. Yükseköğretim alanı ile ilgili olarak ise; program ülkelerinde bulunan yararlanıcılar, Avrupa Birliği sınırları içerisinde veya dünyanın değişik yerlerindeki yükseköğretim kurumlarında ders verme ve eğitim alma gibi hareketlilikler gerçekleştirebilirler. Bu amaçla, bu program sayesinde Avrupa'da yükseköğretime olan ilgi artacak ve Avrupa dışındaki diğer ülkelerde yükseköğretimin geliştirilmesi için uygun ortamlar oluşacaktır.

Ana Eylem 2 (Key Action 2) - Yenilik Ve İyi Uygulamaların Değişimi İçin İşbirliği: Bu faaliyet sayesinde eğitim kurumları, iş dünyası, gençlik örgütleri, sivil toplum kuruluşları ve yerel/ bölgesel otoriteler arasında eğitim, öğretim ve gençlik faaliyetleri alanında kurumsal işbirliklerinin oluşturulmasına olanak sağlanmaktadır. Bu işbirlikleri vasıtasıyla girişimcilik, yaratıcılık ve istihdam edilebilirliğin sağlanması ile yenilikçi uygulamaların geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Ortaklıklar kurulması ile gerçekleştirilecek olan projeler, hem ülke merkezli hem de merkezi faaliyetler şeklinde olabilir. Başvuru sahibinin kendi ülkesinde bulunan Ulusal Ajansa başvuru yaptığı ve kabul edildiği takdirde yine bu ajans tarafından yönetilen projeler ülke merkezli faaliyetler olarak adlandırılırken, Brüksel'de bulunan Avrupa Komisyonu Yürütme Ajansına başvurusu yapılan ve kabul edildiği takdirde yine bu ajans tarafından yürütülen projeler ise merkezi faaliyetler olarak adlandırılır.

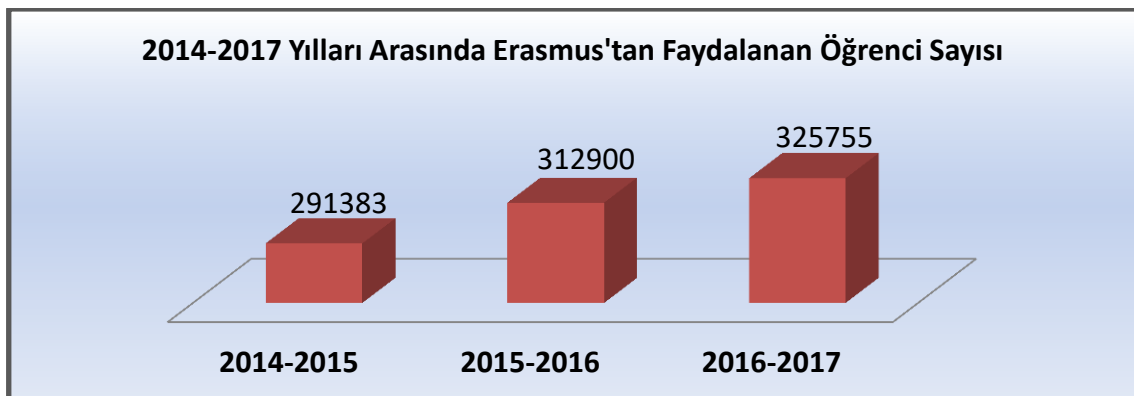
Ana Eylem 3 (Key Action 3) - Politika Reformuna Destek: Erasmus Programının ana eylemlerinden biri olarak kabul edilen bu destek faaliyeti sayesinde, bilimsel temellere dayanan politikaların teşvik edilmesi ve bu alandaki iyi uygulamaların paylaşılması amaçlanmaktadır. Bu destek faaliyeti kapsamında hem AB üyesi ülkelerdeki politika reformunun desteklenmesi hem de AB üyesi olmayan ülkelerle bu alanda iyi uygulamaların paylaşılması ve işbirliği olanakları mümkün olacaktır.

Özel Eylem 1 - Spor Destekleri: Erasmus Programı kapsamında Avrupa spor boyutunun sistematik bir şekilde geliştirilmesine katkı sağlamayı amaçlayan Spor Destekleri Faaliyetleri kâr amacı gütmeyen spor etkinlikleri, işbirliği ortaklıkları ve küçük işbirliği ortaklıklarını desteklemektedir.

Özel Eylem 2 - Jean Monnet Programı: Bu program kapsamında, Avrupa bütünleşmesi alanında yükseköğretim düzeyindeki çalışmaların desteklenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçla öğretim ve araştırma alanında Jean Monnet Akademik Modülleri, Jean Monnet Kürsüleri ve Jean Monnet Mükemmellik Merkezleri desteklenmektedir. Ayrıca akademik camia ile politika tartışmaları alanında Jean Monnet Ağları ve Jean Monnet Projeleri desteklenirken, Kuruluş ve Derneklere Jean Monnet Desteği adında bir faaliyet de desteklenmektedir (MŞÜ, 2018).

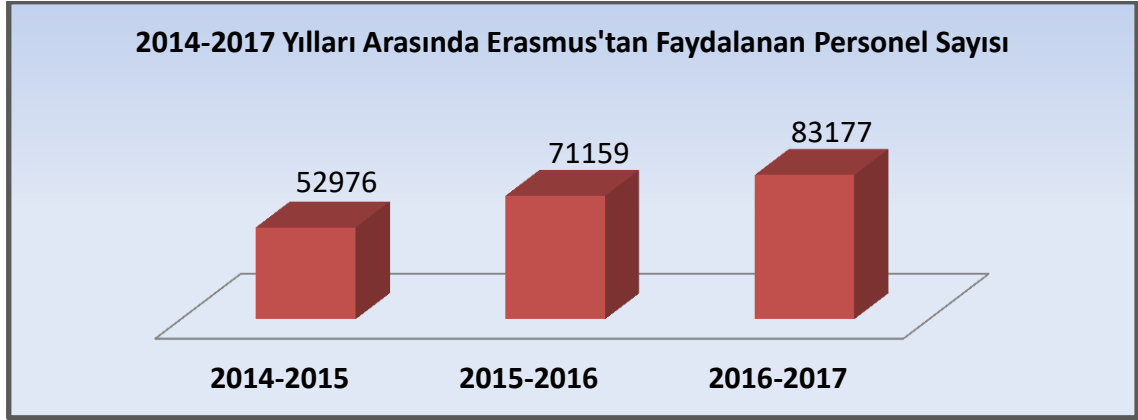
2014 yılında Makedonya ve 2019 yılının başında Sırbistan'ın katılımı ile programdan faydalanan ülke sayısı 34'e yükselmiştir. 2015 yılına kadar sadece programa dâhil olan 33 ülke arasında gerçekleştirilen yükseköğretimde öğrenci personel hareketliliği bu yıldan itibaren dünyaya açılmıştır. Bu amaçla programa dahil olan ülkelerin kendi aralarında gerçekleştireceği hareketlilikler KA103 Projesi başlığı altında toplanırken, program ülkelerinin programa dahil olmayan diğer ülkelerle gerçekleştirecekleri hareketlilikler ise KA107 Projesi başlığı altında toplanmıştır. 2015-2016 akademik yılından itibaren KA107 projeleri dâhilinde yükseköğretimde öğrenci ve personel hareketlilikleri başlamıştır.

2014-2017 yılları arasında KA103 ve KA107 projeleri kapsamında öğrenci öğrenim ve öğrenci staj hareketliliğinden faydalanan yükseköğretim öğrencilerinin toplamı Şekil 9'da verilmiştir.

Şekil 9: 2014-2017 Yılları Arasında Erasmus'tan Faydalanan Öğrenci Sayısı
(Not: Rakamlar Avrupa Komisyonu Erasmus Yıllık İstatistiklerinden derlenmiştir.)

2014-2017 yılları arasında KA103 ve KA107 projeleri kapsamında ders verme ve eğitim alma hareketliliğinden faydalanan personellerin toplamı Şekil 10'da verilmiştir.

Şekil 10. 2014-2017 Yılları Arasında Erasmus'tan Faydalanan Personel Sayısı
(Not: Rakamlar Avrupa Komisyonu Erasmus Yıllık İstatistiklerinden derlenmiştir.)

2.1.3. Türkiye'nin Erasmus'a Katılım Süreci

Türkiye, 1999 AB Helsinki Zirvesi'nin ardından, AB'ye aday ülke olarak, AB programlarından yararlanma hakkı elde etmiştir. Haziran 2002 tarihinden itibaren Türkiye'nin AB genel eğitim programı Socrates'e, mesleki eğitim programı Leonardo da Vinci'ye ve gençlik programı Youth'a katılım çerçevesinde hazırlık tedbirleri ve pilot uygulamalara ilişkin anlaşmalar Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) ve AB Komisyonu yetkilileri tarafından imzalanıp, 27.12.2002 tarihinde yürürlüğe girmiştir (Serbest,2005).

Avrupa Birliğinin eğitim ve gençlik programlarını ülkemizde başlatmak amacıyla 2003 yılında Devlet Planlama Teşkilatı bünyesinde idari ve mali özerkliğe sahip olan Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı kurulmuştur. 25191 numaralı Resmi Gazetede yayımlanan 4968 sayılı kanun ile kurulan bu başkanlığın başlıca görevleri, programlara katılım çalışmalarını yürütmek, bu çalışmalarını koordine etmek ve izlemek ve bunları Avrupa Komisyonuna rapor halinde sunmak; bu programlar hakkında Avrupa Komisyonu ile gerekli görüşmeleri yaparak uygulama sözleşmelerini imzalamaktır (Resmi Gazete, 2003).

Mayıs 2003'te Türkiye'deki 15 yükseköğretim kurumu Erasmus Pilot Proje için seçilmişlerdir. Ocak 2004 itibariyle 15 Türk üniversitesinden 135 öğrencinin AB ülkelerindeki üniversitelere gitmesi (üçer bölümden), 15 AB üniversitesinden ise 45 öğrencinin Türkiye'ye gelmesi planlanmıştır. Pilot uygulamanın ardından Türk Hükümeti ile AB Komisyonu arasında AB Eğitim ve Gençlik Programlarına tam

katılımı resmileştiren bir Mutabakat Zaptı imzalanmıştır. Mutabakat Zaptı 08.05.2004 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanıp yürürlüğe girmiştir. Mutabakat Zaptının imzalanmasının ardından Türkiye'deki mevcut 82 yükseköğretim kurumunun 72'si Erasmus programından faydalanabilmek amacıyla AB Komisyonuna EUC (Erasmus University Charter) başvurusu yapmıştır. 65 üniversitenin EUC almaya hak kazanmasının ardından Türkiye Erasmus programının resmi bir katılımcısı statüsünü kazanmıştır. Türkiye 2004-2005 yılından itibaren programa tam katılım hakkı kazanmıştır. (Serbest, 2005).

İlk olarak 2004-2005 yılında Türkiye'den 1142 yükseköğretim öğrencisi programa katılmış ve aynı dönemde Türkiye'ye 299 yükseköğretim öğrencisi gelmiştir. 2017 yılı sonu itibarı ile Türkiye'den toplam 131372 yükseköğretim öğrencisi bu programdan faydalanırken, Türkiye'ye 2017 yılı sonu itibarı ile gelen yükseköğretim öğrenci sayısı ise 52457'ye yükselmiştir. 2018 yılı resmi rakamları ise henüz açıklanmamıştır.

2.1.4. Türkiye'de Erasmus Yükseköğretim Programı

2.1.4.1. Öğrenci Öğrenim Hareketliliği

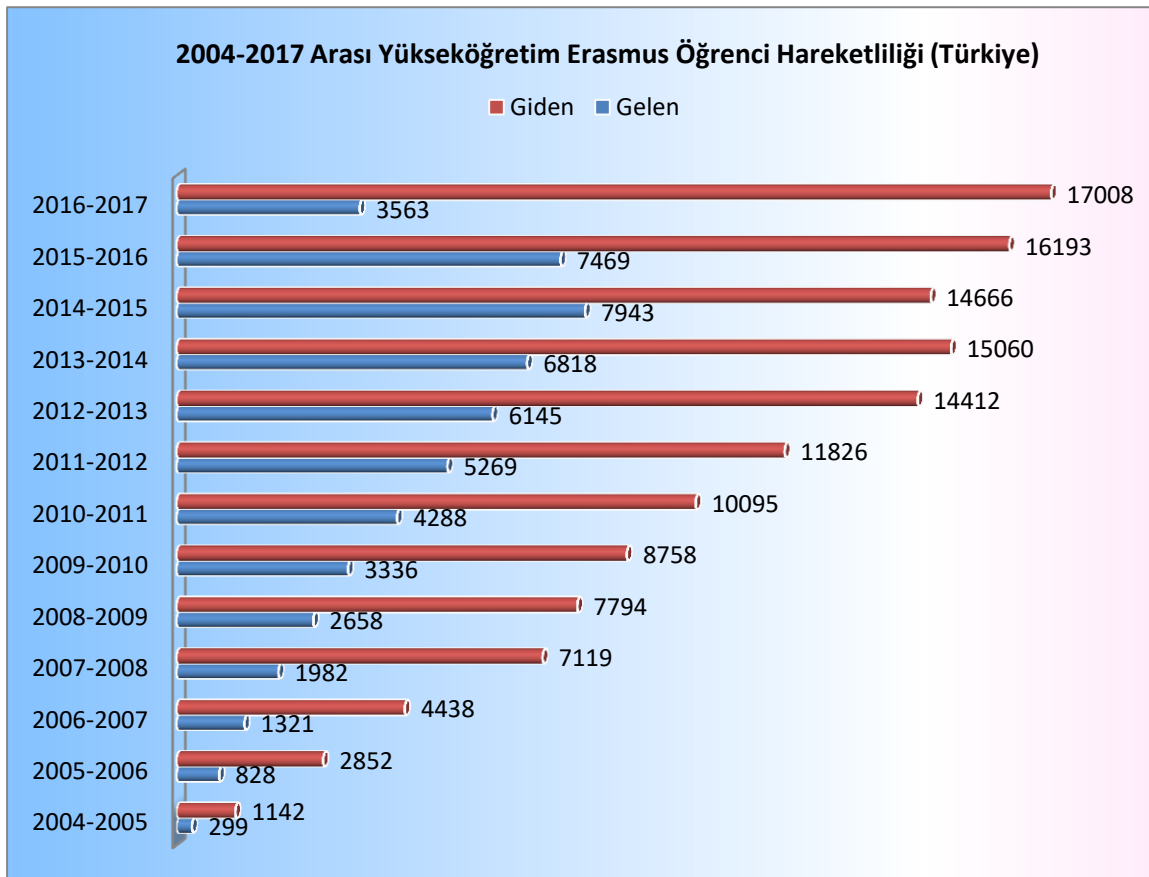
Öğrenci Öğrenim Hareketliliği faaliyeti, Yükseköğretim Erasmus Beyannamesine (ECHE) sahip olan yükseköğretim kurumunun başka bir program ülkesinde bulunan diğer yükseköğretim kurumları ile yapmış olduğu kurumlar arası anlaşmalar çerçevesinde gerçekleştirilir. Bu faaliyet, kendi yükseköğretim kurumunda kayıtlı olan bir öğrencinin, öğreniminin bir bölümünü kurumlar arası anlaşma ile ortak olunan yurtdışındaki başka bir yükseköğretim kurumunda gerçekleştirmesinden ibarettir. Faaliyet süresi, ön lisans / lisans, yüksek lisans ve doktora kademelerinin her birisi için ayrı ayrı olmak üzere 3 ile 12 ay arasında bir süreden oluşmaktadır. Ön lisans ve lisans programlarının birinci sınıfında kayıtlı öğrenciler ile mezun olmuş öğrenciler öğrenim hareketliliği faaliyetinden yararlanamaz. Çünkü programa başvuru yapabilmek için öğrencinin transkriptinin oluşması gerekmektedir. Faaliyete katılacak olan öğrencilerin tam zamanlı öğrenciler olması zorunludur. Öğrencilerin bir tam akademik yıl için en az 60 AKTS; iki dönemlik akademik yılda ise bir dönem için en az 30 AKTS ve üç dönemlik akademik yılda da bir dönem için 20 AKTS'lik bir ders yükünün olması gerekmektedir. Bu ders yükünü karşılamayan öğrenciler programdan faydalandırılmaz. Gidilen üniversitede takip edilen programda başarılı olunan tüm kredilere tam akademik

tanınma sağlanır; başarısız olunan kredilere ise tanınma sağlanmaz ve başarısız olunan dersler öğrencinin kayıtlı olduğu yükseköğretim kurumunda tekrar edilir (Ulusal Ajans [UA], 2017).

2.1.4.2. Öğrenci Staj Hareketliliği

Yükseköğretim kurumunda kayıtlı bir öğrencinin yurtdışındaki herhangi bir kurum/kuruluş veya bir işletmede staj yapmasından ibarettir. Faaliyet süresi, önlisans / lisans, yüksek lisans ve doktora kademelerinin her birisi için ayrı ayrı olmak üzere 2 ile 12 ay arasında bir süreden oluşmaktadır. Staj faaliyeti, öğrenim süresi içerisinde her sınıfta yapılabileceği gibi, öğrenim programlarının son sınıflarında bulunan öğrenciler mezun olduktan sonraki 12 ay içerisinde de stajlarını gerçekleştirebilir. (UA, 2017).

2004-2017 yılları arasında öğrenci öğrenim ve öğrenci staj hareketliliği için Türkiye’den giden ve Türkiye’ye gelen toplam öğrenci sayıları Şekil 11’de verilmiştir.

Şekil 11. 2004-2017 Yılları Arasında Türkiye Erasmus Öğrenci Sayıları
(Not: Rakamlar Avrupa Komisyonu Erasmus Yıllık İstatistiklerinden derlenmiştir.)

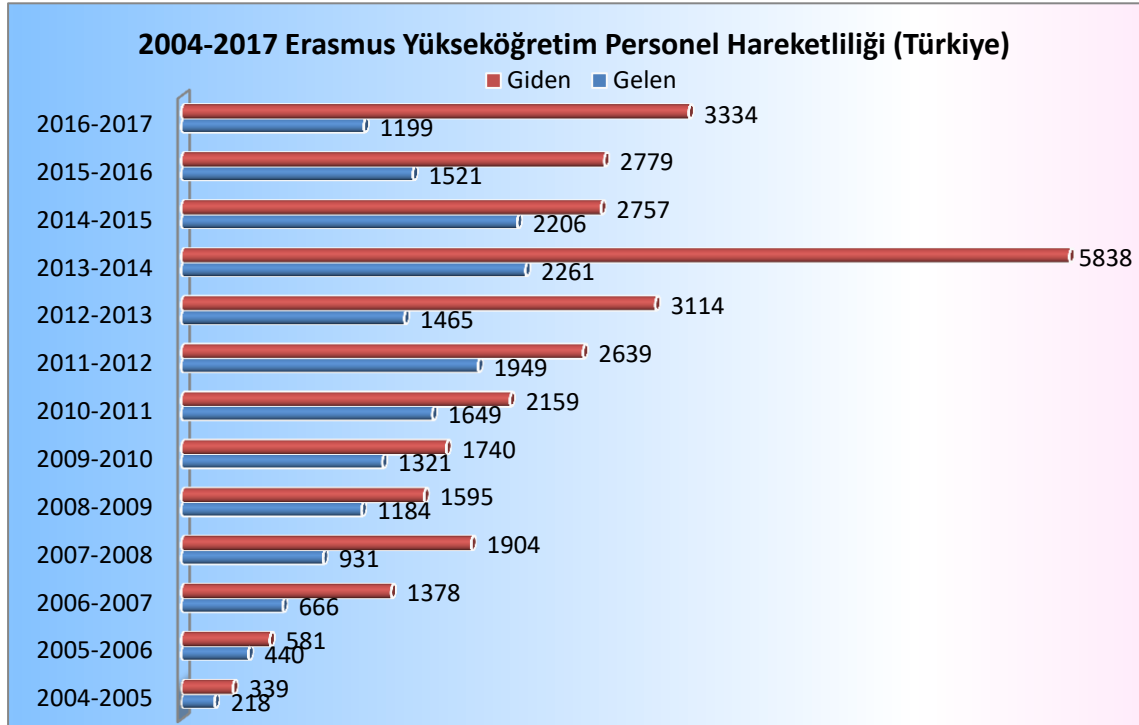
2.1.4.3. Personel Ders Verme Hareketliliği

Türkiye’de ECHE sahibi bir yükseköğretim kurumunda ders yükü olan bir personelin, ECHE sahibi başka bir ülkedeki bir yükseköğretim kurumunda öğrencilere ders vermesine ve karşı kurumla ortaklaşa akademik faaliyetler gerçekleştirmesine imkân sağlayan bir faaliyettir. Ders Verme Hareketliliği faaliyeti ancak kurumun anlaşmasının bulunduğu bir yükseköğretim kurumunda gerçekleştirilebilir. Faaliyet süresi minimum 2 gün, maksimum 2 aydır ve faaliyetin tanınması için de karşı kurumda en az 8 saat ders verme zorunluluğu vardır (UA, 2017).

2.1.4.4. Personel Eğitim Alma Hareketliliği

Yükseköğretim Kurumları için Erasmus Beyannamesine (ECHE) sahip bir yükseköğretim kurumunda tam zamanlı olarak çalışan herhangi bir personelin, program ülkelerinden birinde eğitim almasına imkân sağlayan faaliyettir. Bu hareketlilik kapsamında, ECHE sahibi bir yükseköğretim kurumunda çalışan personel, kendi alanında eğitim almak üzere ECHE sahibi bir yükseköğretim kurumuna veya bir işletmeye de gidebilir. Eğitim alma faaliyetinin en az iki gün ve en çok iki ay olması gerekmektedir (UA, 2017).

2004-2017 yılları arasında ders verme ve eğitim alma hareketliliği için Türkiye’den giden ve Türkiye’ye gelen toplam personel sayıları Şekil 12’de verilmiştir.

Şekil 12. 2004-2017 Yılları Arasında Türkiye Erasmus Personel Sayıları
(Not: Rakamlar Avrupa Komisyonu Erasmus Yıllık İstatistiklerinden derlenmiştir.)

2.1.5. Başvuru Süreci ve Başvuruların Değerlendirilmesi

2.1.5.1. Öğrenci Başvuruları

Programa katılacak olan öğrenciler, yükseköğretim kurumu tarafından yapılacak olan bir seçimle belirlenir. Yükseköğretim kurumu ilk önce öğrenci seçim takvimini belirler ve seçim yapılacağını ilan eder. Ardından belirlenen son başvuru tarihine kadar öğrenci başvurularını alır. Her fakülte ya da bölüm için ayrılmış olan asil ve yedek kontenjanlar başvuru ilanında belirtilir. Her fakülte ya da bölüm kontenjanları dahilinde en yüksek puan alan öğrencilerin sıralama sonuçlarına göre seçimler yapılır.

Faaliyete katılmak için öğrencilerin bazı asgari şartları sağlamaları gerekmektedir. Bu şartlar (UA, 2017);

- Öğrenci yükseköğretim kurumu bünyesinde örgün eğitim kademelerinin herhangi birinde bir yükseköğretim programına kayıtlı olmalı ve tam zamanlı öğrenci olmalı,
- Önlisans ve lisans öğrencilerinden oluşan birinci kademe öğrencilerinin en az 2.20/4.00 not ortalamasına sahip olması gerekmekte,
- Yüksek lisans öğrencilerinden oluşan ikinci ve doktora öğrencilerinden oluşan üçüncü kademe öğrencilerinin ise en az 2.50/4.00 not ortalamasına sahip olması gerekmekte,
- Öğrencinin öğrenim hareketliliğine katılabilmesi için yeterli sayıda AKTS kredi yükü olması gerekmekte
- Erasmus hareketliliği faaliyetlerinden daha önce yararlanmışsa, mevcut öğrenim kademesi içerisinde toplam sürenin 12 ayı geçmemesi gerekmektedir.

Asgari şartları sağlayarak Erasmus Programına başvuran öğrencilerin sıralaması, değerlendirme ölçütleri ve ağırlıklı puanları dikkate alınarak, en yüksekten en aşağıya doğru olmak kaydıyla gerçekleştirilir. Hareketlilik başvurularını değerlendirmek için kullanılan bazı değerlendirme ölçütleri ve bunların toplam pay içerisindeki ağırlıkları belirlenir. Bu ölçütler ve puanlar şu şekilde gerçekleştirilir (UA, 2017);

- Öğrencinin akademik başarı düzeyinin %50'si alınır (toplam 100 puan üzerinden).
- Öğrencinin dil seviyesinin %50'si alınır (toplam 100 puan üzerinden).
- Şehit ve gazi çocuklarına toplam puan üzerinden ekstradan 15 puan verilir.

- Engelliklerini belgelemeleri kaydı ile engelli öğrencilere toplam puan üzerinden ekstradan 10 puan verilir.
- Haklarında bakım, barınma veya korunma kararı alınmış olan öğrencilere ekstradan 10 puan verilir.
- Daha önce yararlanan öğrencilerden toplam puan üzerinden 10 puan kesinti yapılır.
- Vatandaşı olunan ülkede hareketliliğe katılan öğrencilerden toplam puan üzerinden 10 puan kesilir.

Yükseköğretim kurumları, başvuruda bulunan bütün öğrenciler için eşit ve uygulanabilir bir yabancı dil düzeyi ölçütü belirler. Yükseköğretim kurumu, isterse kendi öncelikleri çerçevesinde, öğrencilerin seçilmesi aşamasında asgari bir yabancı dil düzeyi belirleyebilir ve belirlenen bu dil düzeyini aşamayan öğrencileri eleyebilir.

Öğrenci seçiminin rektörlükçe görevlendirilmiş bir komisyon tarafından yapılması gerekmektedir. Seçim sonuçları, yükseköğretim kurumunun internet sayfasında ve bölümlerin ilan panolarında ilan edilir. İlan edilen seçimler sonucunda hareketlilik yapmaya hak kazanan öğrencilerin hareketliliklerini gerçekleştirebilmeleri için ayrıca gitmeye hak kazandıkları kurumlardan da kabul almaları gerekmektedir (UA, 2018).

2.1.5.2. Öğretim Elemanı Başvuruları

Ders verme ve eğitim alma hareketliliği başvurularının ilan edilmesi amacıyla yükseköğretim kurumunun internet sayfasında ve çeşitli ilan panolarında duyuruya çıkılır, ayrıca hedef kitlenin kurumsal e-posta adreslerine e-postalar gönderilir.

Başvuru ilanında yer alması gereken bilgiler şunlardır (UA, 2018):

- Başvuruların başlangıç ve bitiş tarihleri
- Kimlerin başvuru yapabileceği
- Ders verme ve eğitim alma için bölüm veya birimlere ayrılan kontenjan sayıları
- Başvuruların nereye ve nasıl yapılacağı,
- Yükseköğretim kurumunun ders verme ve eğitim alma faaliyetleri kapsamında sahip olduğu anlaşmalar ve bu anlaşmalara ait kontenjan sayıları ile her kontenjan için hangi bölümlerin veya birimlerin başvuruda bulunabileceği,
- Faaliyetten faydalanabilmek için gerekli asgari şartlar,

- Başvuru sırasında teslim edilmesi gereken belgeler,
- Değerlendirme ölçütleri ve bu ölçütlerin toplam puan içerisindeki payları,
- Seçilen personele sağlanacak olan hibe miktarı,
- Ders verme veya eğitim alma faaliyetinden hibesiz olarak faydalanabilme imkânı,
- Engelli personele yönelik ilave destek ve imkânlar

Değerlendirme sürecinin tarafsız, şeffaf, adil ve tutarlı olması için yükseköğretim kurumu tarafından başvuru yapan tüm personele eşit derecede uygulanabilecek nitelikte değerlendirme ölçütleri belirlenir. Değerlendirme sürecinin rektörlükçe resmi görevlendirme ile görevlendirilmiş bir komisyon tarafından yapılması gerekmektedir. Seçim sonuçları asil ve yedek listeler halinde ilan edilir. Seçim sonuçları ilan edilirken, şeffaflık ilkesine uygun olarak, değerlendirmeye tabi tutulan alanlardan alınan puanlar ve seçimin hangi ölçütlere göre yapıldığı ayrıntılı bir şekilde belirtilir (UA, 2018).

2.1.6. Hareketliliğin Gerçekleştirilmesi ve Değerlendirilmesi

2.1.6.1. Öğrenci Hareketliliği

Programa katılmaya hak kazanan öğrenciler kendi alanlarında öğrenim hareketliliği gerçekleştirmek için yükseköğretim kurumunun anlaşmasının bulunduğu yurtdışındaki yükseköğretim kurumuna başvuruda bulunur. Başvurusunun kabul edilmesi durumunda kendi kurumunda almak zorunda olduğu dersler ile bunlara içerik olarak benzer olan karşı kurumdaki dersleri içeren bir Öğrenim Anlaşması (LA, Learning Agreement) hazırlar. Öğrenim Anlaşmasının her iki kurum tarafından da uygun görülüp imzalanmasından sonra, öğrenciye bir davet mektubu gönderilir. Karşı kurumda 1 ya da 2 dönem öğrenim gören öğrenciye karşı kurumda aldığı derslerin puanlarını gösteren bir Transkript Belgesi ve hareketliliğe katıldığını belgeleyen bir Katılım Sertifikası verilir. Hareketliliğini tamamlayıp kendi kurumuna dönüş yapan öğrenci kendi bölümüne ders intibakı için başvuruda bulunur ve karşı kurumdan alınan Transkript Belgesine göre öğrencinin ders intibakı yapılır. Programa katılmaya hak kazanan staj öğrencileri ise kendi alanlarında olmak şartıyla herhangi bir eğitim kurumuna/işletmeye başvuru yapıp kabul aldıktan sonra stajın içeriğini belirten bir Staj Anlaşması hazırlarlar. Staj Anlaşmasının her iki kurum tarafından da uygun görülüp

imzalanmasından sonra, öğrenciye bir davet mektubu gönderilir. Karşı kurumda stajını başarıyla tamamlayıp kendi kurumuna dönüş yapan öğrenciye stajın başarılı geçtiğine dair bir Katılım Sertifikası verilir. Bunun yanı sıra, hareketliliğini tamamlayan tüm öğrenim/staj öğrencileri kendi kurumuna dönüş yaptıktan sonra eğitim faaliyetinin içeriği ve değerlendirmesi ile ilgili kendilerine gönderilen çevrimiçi nihai rapor formunu doldurup Erasmus Ofisine gönderirler (UA, 2018).

2.1.6.2. Öğretim Elemanı Hareketliliği

Programa katılmaya hak kazanan öğretim elemanları yükseköğretim kurumunun anlaşmasının bulunduğu yurtdışındaki yükseköğretim kurumuna ders verme/eğitim alma amacıyla başvuruda bulunur. Başvuruda bulunurken karşı kurumda gerçekleştireceği öğretim faaliyetleri için bir Öğrenim Anlaşması (Mobility Agreement) hazırlar. Öğrenim Anlaşmasında karşı kurumda anlatılacak ders, konu, hedef kitle vb. bilgiler bulunur. Öğrenim Anlaşmasının her iki kurum tarafından uygun görülüp imzalanmasından sonra programa katılacak personele karşı kurumdan davet mektubu gönderilir. Karşı kurumda en az 8 saatlik ders verme ya da en az 2 günlük eğitim alma faaliyetini gerçekleştiren personele karşı kurum tarafından hareketliliğin başarıyla tamamlandığını belirten bir katılım sertifikası verilir. Hareketliliğini tamamlayan personel kendi kurumuna dönüş yaptıktan sonra eğitim faaliyetinin içeriği ve değerlendirmesi ile ilgili kendisine gönderilen çevrimiçi nihai rapor formunu doldurup Erasmus Ofisine gönderir (UA, 2018).

2.1.7. Hibe Desteği

Erasmus Programı kapsamında hareketlilik gerçekleştiren öğrenci ve öğretim elemanlarına hibe verilmesi esastır. Hareketlilik süresine ve gidilen ülkenin uzaklığına göre öğrenci ve öğretim elemanlarına farklı ödemeler yapılmaktadır. Öğrenci hareketliliği faaliyetlerinin gerçekleştirilebileceği ülkeler hayat standardı düzeylerine göre iki gruba ayrılmış ve her iki ülke grubu için verilecek olan aylık öğrenim ve staj hibeleri belirlenmiştir. Programdan faydalanan öğrencilere öğrenim ve staj hareketliliği için seyahat desteği verilmemektedir. Şekil 13'te öğrenci hareketliliği aylık hibe miktarları gösterilmektedir.

ÖĞRENCİ HAREKETLİLİĞİ AYLIK HİBE MİKTARI			
Ülke Grupları	Ülke	Öğrenim Hibe Miktarı (€)	Staj Hibe Miktarı (€)
1.Grup	Almanya, Birleşik Krallık, Finlandiya, Danimarka, İrlanda, Avusturya, İsveç, Fransa, İzlanda, Lüksemburg, Lihtenştayn, Belçika, Norveç, Hollanda, Güney Kıbrıs, Yunanistan, İspanya, Malta, İtalya, Portekiz,	500	600
2.Grup	Polonya, Bulgaristan, Estonya, Çek Cumhuriyeti, Letonya, Hırvatistan, Makedonya, Litvanya, Romanya, Macaristan, Slovenya, Slovakya, Türkiye	300	400

Şekil 13. Öğrenci Hareketliliği Aylık Hibe Miktarları

Öğrencilerin faaliyet süreleri ve öğrencilere ödenecek hibeler, faaliyet başlamadan önce gönderilen davet mektubundaki tarihlere göre hesaplanır. Faaliyet sona erdikten sonra gerçekleşen kesin süreler ve hibeler tekrar hesaplanır. Kesin faaliyet süresi öğrenim hareketliliği için 3 aydan, staj hareketliliği için ise 2 aydan kısa olamaz. Öğrencilere ilk ödeme olarak hak ettikleri hibenin %70 ile %100 arasındaki oranı ödenir. Hangi oranda ödeme yapılacağına yükseköğretim kurumu karar verir ve tüm öğrencilere eşit bir şekilde uygulanır. Öğrenciye hareketliliğini bitirdikten sonra ise hak ettiği geri kalan ödemesi yapılır. Bu ödemenin yapılabilmesi için öğrencinin en az 3 ay hareketlilik gerçekleştirdiğini belgelendirmesi gerekiyor. Bu belgelendirme karşı kurumdan alacağı Katılım Sertifikası ile mümkündür (UA, 2018).

Personel hareketliliğinden faydalanacak personele günlük hibe ödenmesi esastır. Personel hareketliliği faaliyetlerinin gerçekleştirilebileceği ülkeler hayat standardı düzeylerine göre 3 gruba ayrılmış ve ülke grupları için günlük hibeler belirlenmiştir. Personel Hareketliliği için ülkelere göre günlük hibe miktarları Şekil 14’te verilmiştir.

PERSONEL HAREKETLİLİĞİ GÜNLÜK HİBE MİKTARI		
Ülke Grupları	Ülke	Günlük Hibe Miktarı (€)
1.Grup	Birleşik Krallık, Danimarka, Finlandiya, İrlanda, İsveç, İzlanda, Lihtenştayn, Lüksemburg, Norveç	153
2.Grup	Almanya, Avusturya, Belçika, Fransa, Güney Kıbrıs, Hollanda, İspanya, İtalya, Malta, Portekiz, Yunanistan	136
3.Grup	Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Hırvatistan, Letonya, Litvanya, Macaristan, Makedonya, Polonya, Romanya, Slovakya, Slovenya, Türkiye	119

Şekil 14. Personel Hareketliliği Bireysel Destek Miktarı

Personelin faaliyet süreleri ve hibeleri önce tahminî olarak hesaplanır. Faaliyet sona erdikten sonra gerçekleşen kesin süreler ve hibeler tekrar hesaplanır. Hibe verilecek süre personel hareketliliği için 2 günden kısa olamaz. Personel hareketliliği faaliyetinden faydalanacak personele seyahat gideri ayrı ödenir. Seyahat gideri iki ülke arasındaki mesafeye göre hesaplanacak değerler üzerinden ödenir. Seyahatin başlangıç noktası gönderen kuruluşun bulunduğu yer, faaliyetin gerçekleştirildiği nokta ise ev sahibi kuruluşun bulunduğu yerdir. Personel Hareketliliği için ülkelere göre seyahat destek hibe miktarları Şekil 15’te verilmiştir (UA, 2018).

SEYAHAT MESAFESİNE GÖRE PERSONEL HAREKETLİLİĞİ YOL ÜCRETLERİ	
Seyahat Mesafesi (km)	Miktar (avro)
10-99	20
100-499	180
500-1999	275
2000-2999	360
3000-3999	530
4000-7999	820
8000 ve üstü	1500

Şekil 15. Personel Hareketliliği Seyahat Destek Miktarı

2.1.8. Ulusal Ajans

Erasmus Programında yer alan tüm ülkelerde bu programın yürütülmesinden sorumlu birer Ulusal Ajans (National Agency) bulunmaktadır. Türkiye’de Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı adıyla faaliyet yürüten Ulusal Ajans, AB Eğitim ve Gençlik Programlarını yöneten ve yasayla kurulmuş bir devlet kurumudur. Ulusal Ajans 06.08.2003 tarih ve 25191 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 540 sayılı Devlet Planlama Teşkilatı Kuruluş ve Görevleri Hakkında KHK’da Değişiklik Yapılması Hakkında 4968 sayılı Kanunla kurulmuş olup, tüzel kişiliği haiz, idarî ve malî özerkliğe sahip bir kuruluştur. 2011 yılında 634 sayılı KHK ile Avrupa Birliği Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren Ulusal Ajans, 2018 yılında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Dışişleri Bakanlığı’nın bağlı kuruluşu olan Avrupa Birliği Başkanlığı’nın ilgili kuruluşu olmuştur. 2003 yılında pilot uygulamalara başlayan Ulusal Ajans 01.01.2004 tarihinde AB Eğitim ve Gençlik Programlarının tam üyesi haline gelmiş olup o tarihten bu yana Erasmus programını yürütmektedir. Ulusal Ajansın temel olarak Avrupa Birliğinin eğitim ve gençlik programlarını ülke içinde

duyurmak, bu programlarla ilgili çalışmalarını koordine etmek, bu programları yürütmek ve izlemek, sonuçları Avrupa Komisyonuna rapor halinde sunmak, programın uygulanması konusunda Avrupa Komisyonu ile gerekli görüşmeleri yapmak ve uygulama sözleşmelerini imzalamak gibi görevleri vardır. (UA, 2018a)

2.1.9. Muş Alparslan Üniversitesinde Erasmus Programı

2.1.9.1. Erasmus Ofisi Yapı ve İşleyişi

2007 yılında kurulan Muş Alparslan Üniversitesi (MŞÜ) Uluslararası İlişkiler Birimi bünyesinde faaliyet yürüten Erasmus Ofisi, öğrenci-öğretim elemanı değişimi ve projelerden sorumlu koordinatörlük olarak çalışmaktadır. Bir koordinatör, bir uzman ve bir memurun çalıştığı ofiste ayrıca branşları İngilizce olan beş öğretim görevlisi de ofis bünyesinde görevlendirilmişlerdir. MŞÜ’de Erasmus Ofisinin yapısı Şekil 16’da gösterilmiştir. (MŞÜ, 2018a)

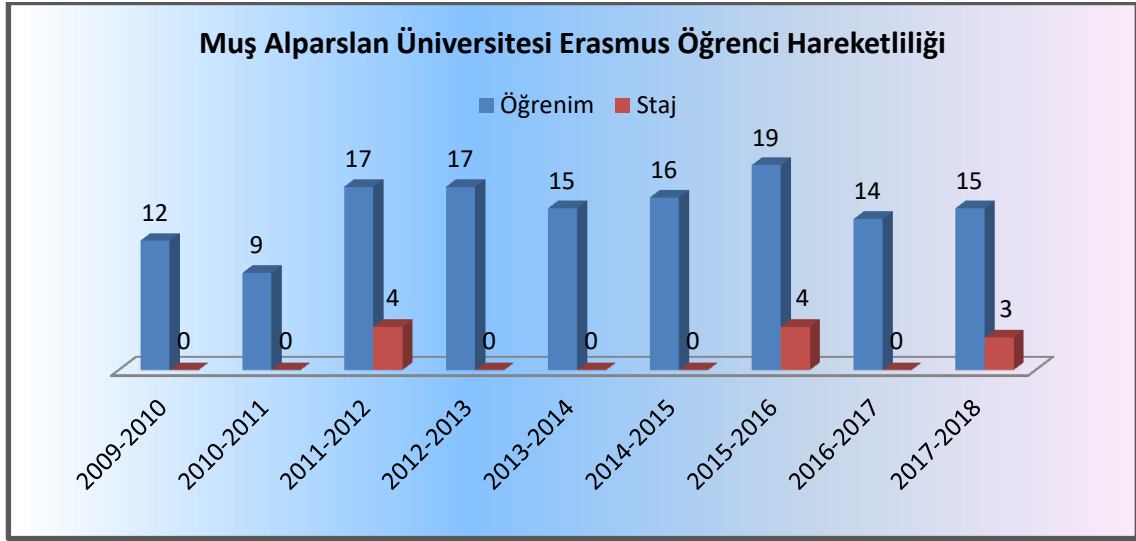

Şekil 16. MŞÜ Erasmus Ofisi Kurumsal Yapısı

2.1.9.2. Öğrenci Hareketliliği

Muş Alparslan Üniversitesi (MŞÜ), Avrupa Komisyonu tarafından verilen ve Erasmus hareketliliği için gerekli olan ECHE (Erasmus Charter for Higher Education) belgesini 2009 yılında almaya hak kazanmıştır. İlk olarak 2009-2010 akademik yılında 12 öğrenci hareketliliği gerçekleştiren MŞÜ’de, 2018 yılı sonu itibarı ile 134 öğrenci öğrenim hareketliliğinden ve 11 öğrenci staj hareketliliğinden faydalanmıştır (MŞÜ, 2018b).

2009-2018 yılları arasında öğrenci öğrenim ve öğrenci staj hareketliliklerinden faydalanan MŞÜ öğrencilerinin sayısı Şekil-17’de verilmiştir.

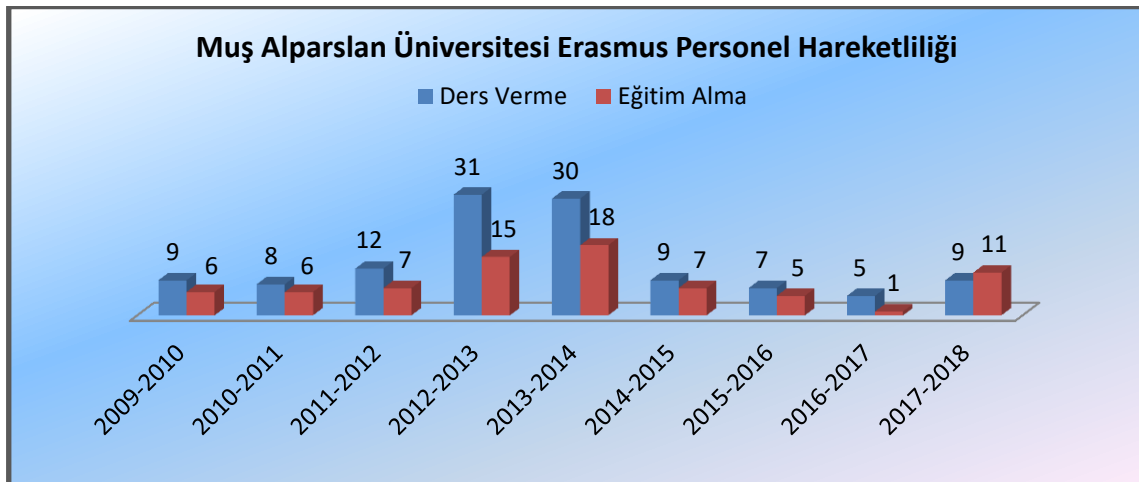

Şekil 17. 2009-2018 Yılları Arası Erasmus'tan Faydalanan MŞÜ Öğrenci Sayıları
(Not: Rakamlar erasmus.alparslan.edu.tr web adresinden derlenmiştir.)

2.1.9.3. Öğretim Elemanı Hareketliliği

2009 yılında ECHE belgesi almaya hak kazanan MŞÜ’de personel hareketliliği de aynı yıl başlamıştır. Üniversiteye tahsis edilen hibe doğrultusunda ilk yıl 15 personelin faydalandığı hareketlilikten 2018 yılı sonu itibarı ile 196 personel faydalanmıştır (MŞÜ, 2018b).

2009-2018 yılları arasında ders verme ve eğitim alma hareketliliklerinden faydalanan MŞÜ personellerinin sayısı Şekil-18’de verilmiştir.

Şekil 18. 2009-2018 Yılları Arasında Erasmus'tan Faydalanan MŞÜ Personel Sayısı
(Not: Rakamlar erasmus.alparslan.edu.tr web adresinden derlenmiştir.)

2.2. İlgili Araştırmalar

Araştırma konusuyla ilgili olarak ulaşılabilen yurt içi ve yurt dışında yapılmış çeşitli araştırmalar ve bulguları aşağıda özetlenmiştir.

2.2.1. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Erasmus Programının öğrenim hareketliliğine katılan üniversite öğrencileri üzerindeki sosyo-kültürel etkilerini incelemek isteyen Çelik (2018) “**Üniversitelerdeki Erasmus programlarının öğrencilerin sosyo-kültürel durumlarına etkisi üzerine bir araştırma: Aksaray Üniversitesi örneği**” adlı bir çalışma yapmıştır. Araştırmacı tarafından geliştirilen ve 45 sorudan oluşan bir anketin kullanıldığı çalışmaya 114 öğrenci katılmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre; öğrencilerin kendilerine olan güvenleri artmış ve özgüven kazanmışlardır. Öğrenciler farklı ülkelere insanlara karşı negatif önyargılardan kurtulmuş ve öğrencilerin bakış açılarında değişiklikler oluşmuştur, hayata daha umutla bakmaya başlamış ve gittikleri ülkede farklı yaşam tarzlarına sahip insanlarla tanışmaları kültürel zenginliklerine olumlu katkı yapmıştır. Öğrencilerin yabancı dil düzeyleri ve iletişim kurma becerileri gelişmiştir ve Erasmus Programı sonrasında Avrupa Birliği ve Avrupa ülkeleri hakkında bilgi düzeylerinde önemli ilerlemeler olmuştur. Ayrıca Erasmus Programı’nın sadece gelir düzeyi yüksek ailelerin çocuklarına hitap eden bir program niteliğinde olmadığı ve ekonomik anlamda fırsat eşitliği sağladığı görülmüştür. Öğrencilerin çoğu yurtdışında kalmışlardır ve programa katılan öğrenciler diğer milletlerden insanlar ile bir arada yaşamaktan çok mutlu olmuşlardır.

Aybar (2016) tarafından yapılan “**Erasmus hareketlilik programının Türk kamu üniversitelerinin uluslararasılaşma sürecine etkisi: Akdeniz Üniversitesi örneği**” adlı çalışmada öğrenci öğrenim hareketliliğinin öğrenciler üzerindeki etkisi incelenmiştir. Çalışmada hem nicel hem de nitel veri analizi yöntemleri kullanılmıştır. Çalışmada 55 soruluk anket formu kullanılmış ve anket formuna 133 öğrenci cevap vermiştir. Elde edilen sonuçlara göre yabancı dil gelişimi konusunda Batı Avrupa’daki ülkelere giden öğrencilerin yabancı dil gelişimi algısı, diğer ülkelere giden öğrencilerden daha fazla olmuştur. Ayrıca yüksek lisans ve doktora düzeyindeki öğrencilerin kazanım ve deneyim olarak akademik deneyime daha fazla önem atfettikleri görülmüştür.

Tüzün (2015) tarafından yapılan “**Erasmus teaching staff mobility: From the perceptions of Turkish ELT academics**” adlı çalışmada İngiliz Dili Eğitimi

bölümündeki öğretim elemanlarının personel ders verme hareketliliği hakkındaki algılarını incelenmesi amaçlanmıştır. İngiliz Dili Eğitimi bölümündeki öğretim elemanlarının ders verme hareketliliğine ilişkin tercihlerini, bu hareketliliğe katılmalarının kendi kişisel gelişimlerine ve çalıştıkları kuruma yapacağı katkıları ve program süresince karşılaşılan zorlukları incelemeyi amaçlayan bu çalışma açıklayıcı ve tek seferlik durum çalışmasıdır. İngiliz Dili Eğitimi bölümündeki 17 gönüllü öğretim elemanının katıldığı bu çalışmada veriler anket, mülakat ve yansıtıcı deneme yazmadan oluşan 3 aşamalı bir yaklaşımla elde edilmiştir. Çalışmanın sonucunda elde edilen bulgulardan hareketle, program esnasında her ne kadar bazı problemler yaşanmış olsa da, kişisel gelişimlerine ve kendi kurumlarına katkıda bulunması dolayısıyla öğretim elemanları Erasmus Programının faydalı olduğunu dile getirmişlerdir.

Akman (2014) tarafından Erasmus Değişim Programına katılmış olan öğrencilerin kişisel gelişim, dil yeterliliği ve kariyer planlamalarının bazı değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini analiz etmek amacıyla **“Erasmus değişim programının öğrencilerin dil yeterliliği, kişisel gelişim ve kariyer planlamalarına etkisi: OKÜ uygulama örneği”** adlı bir çalışma yapılmıştır. Araştırmanın evrenini, 2011-2014 yılları arasında Erasmus Değişim Programından faydalanan Osmaniye Korkut Ata Üniversitesinin lisans veya yüksek lisans düzeyinde öğrenim gören 72 öğrencisi oluşturmaktadır. Evreninin içinden ulaşılabilen 61 öğrenci çalışma grubunu oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; bu program öğrencilerin akademik ve profesyonel yaşantılarını zenginleştirmekte, öğrencilerin dil ve kültürlerarası iletişim becerilerini arttırmakta, öğrencilerin kendine güven ve öz farkındalıklarını güçlendirmekte ve öğrencilere farklı bakış açıları kazandırmaktadır.

Erasmus Staj Hareketliliği Programı kapsamında yurtdışına giden öğrencilerin yapmış oldukları stajlarının kariyerlerine ne ölçüde etki ettiğini araştıran Ekmen (2014) **“Yurtdışı Staj Uygulamalarının Üniversite Öğrencilerinin Kariyerlerine Etkisi: Dicle Üniversitesi Erasmus Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma”** adlı bir çalışma yapmıştır. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden olan fenomenolojik desen kullanılmış ve araştırmanın verileri yarı-yapılandırılmış görüşme tekniğiyle toplanmıştır. Dicle Üniversitesinden Erasmus Staj Hareketliliği Programına katılan 20 öğrenci ile yapılan görüşmelerden elde edilen veriler ışığında, yurtdışı deneyim kazanan katılımcıların özel sektörde işe alınmalarında programın önemli bir artışının olduğu görülmüştür. Ortaya çıkan bir diğer önemli sonuç ise, katılımcıların yurtdışı stajları

esnasında kazandıkları deneyimler onların mesleki hayatlarına da doğrudan katkıda bulunmuştur.

Ersoy (2013) **“Türk öğretmen adaylarının kültürlerarası deneyimlerinde karşılaştıkları sorunlar: Erasmus değişim programı örneği”** adlı çalışmasında öğretmen adaylarının Erasmus Programı vasıtasıyla gitmiş oldukları ülkelerde kültürel anlamda karşılaştıkları problemleri incelemiştir. Fenomenoloji deseninin kullanıldığı bu nitel çalışmanın katılımcıları 2008-2009 öğretim yılında Erasmus Programıyla yurtdışına gitmiş olan altı öğretmen adayından oluşmaktadır. Araştırma sonucuna göre katılımcılar, insanın deneyimlerinden öğrendiklerinin tümünü kültür olarak tanımlamışlardır. Katılımcılar kültürlerarası deneyimlerinde kültürel farklılık hissetme, İngilizceyi etkili konuşamama ve kültürel önyargılar konularında sorunlar yaşamışlardır. Bu sorunların üstesinden gelmek için İngilizce konuşulan sosyal ortamlara katılarak kültürel farklılıkların nedenlerini anlamaya çalışmışlardır. Aynı zamanda kültürel önyargılarla mücadele etme, kendi kültürünü tanıtmaya ve farklı kültürleri tanıma gibi çözüm yolları da izlemişlerdir. Katılımcıların yabancı dil yeterliklerini geliştirme, kültürlerarası farkındalıklarını artırma ve önyargılarını ortadan kaldırma konularında duyarlılık kazandıkları anlaşılmaktadır.

Kasalak (2013) tarafından yapılan çalışmada Akdeniz Üniversitesinden personel ders verme hareketliliğine katılan öğretim elemanlarının Erasmus Programı hakkındaki görüşleri incelenmiştir. Bütüncül tek durum deseninin kullanıldığı bu nitel çalışmada veriler, ders verme hareketliliğine katılmış olan yedi gönüllü öğretim elemanından yarı yapılandırılmış formlar aracılığı ile toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, katılımcılar yurtdışı deneyim kazanmak ve ortak projeler geliştirmek amacıyla programa katıldıklarını ve gidilen üniversite ile ilişkileri güçlendirme beklentilerine sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar programın faydaları olarak yabancı dil gelişimini, farklı bir ülke, üniversite ve kültür tanımayı ve yurtdışındaki öğretim elemanı, öğrenci, eğitim sistemi ile tanışmayı dile getirmişlerdir. Bu faydaların yanı sıra katılımcılar program süresi, ulaşım, yabancı dil, beslenme, bürokratik sıkıntılar, iklim, bilgi paylaşımı gibi çeşitli problemlerle karşılaştıklarını da dile getirmişlerdir.

Şahin (2013) tarafından **“Erasmus programına katılan Türk öğrencilerin görüşlerinin değerlendirilmesi”** adlı niteliksel bir vaka çalışması yapılmıştır. Erasmus programına katılan Türk öğrencilerin program dâhilindeki yaşantılarını ve programla ilgili algılarını incelemeyi amaçlayan bu çalışmada temel olarak, Erasmus programının öğrencilerin beklentilerini ne derece karşıladığı, bireysel boyutta amaçlarına ulaşip

ulaşmadığı incelenmiştir. Ayrıca programa katılan öğrencilerin Avrupa deneyimleri sonucunda Avrupa ile ilgili tavır ve düşüncelerinin değişip değişmediği de tespit edilmeye çalışılmıştır. Veri toplamak amacıyla, Erasmus programına katılım göstermiş olan 10 öğrenciyle görüşmeler yapıp, bu görüşmeler kaydedilmiştir. Kaydedilen veriler daha sonra Word ortamına aktarılarak bu verilerin içerik analizi yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, bütün katılımcılar Erasmus programı dahilinde buldukları ülkedeki yaşantılarından çok memnun olduklarını belirtmişlerdir. Sağlamış olduğu uluslararası ortam ve burs olanakları yönüyle Erasmus Programı önemli bir fırsat olarak görülmektedir. Erasmus programı, temel olarak, Avrupa içerisinde öğrenci hareketliliğini ve akademik çalışmaların tanınmasını amaçlayan bir değişim programı olmasına rağmen, çalışmaya katılan Türk Erasmus öğrencileri programın akademik boyutundan ziyade daha çok sosyo-kültürel boyutlarını ön plana çıkarmışlardır. Programın güven artırma, kültürler arası bir perspektif kazandırma ve ufuk geliştirme konusundaki faydalarına da değinen öğrenciler, Avrupa ile ilgili önceki görüşlerinin daha da güçlendiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca tüm katılımcılar, Türk kimliğine karşı bir önyargıdan bahsederken, bu ön yargının ayrımcılık ile sonuçlanan bir tavra yol açmadığını ifade etmişlerdir.

Erasmus öğrenci değişim programının Almanya’da bulunan Türkiyeli öğrenciler üzerindeki etkilerini ele alan Tekin ve Gencer (2013) **Effects Of The Erasmus Programme On Turkish Universities And University Students**” adlı nitel bir çalışma yapmışlardır. Verilerin örnekleme Türkiye’den Almanya’ya Erasmus Programıyla giden 44 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre öğrenciler Erasmus Programını “ömür boyu süren bir deneyim”, “çok önemli bir durum” ve “hayatımın en iyi yılı” gibi terimlerle ifade etmişlerdir. Program sayesinde öğrencilerin özgüvenleri artmış, eski önyargılarından kurtulmuş ve yeni bir bakış açısı geliştirmişlerdir.

Kalyacı (2011) tarafından yapılan **“Türkiye'nin Avrupa Birliği eğitim programlarına katılımı, amaçları, gelişimi ve uygulanması (Selçuk Üniversitesi kapsamındaki Erasmus öğrencileri üzerine bir inceleme)”** isimli çalışmada Selçuk Üniversitesinde Erasmus Programına katılmış olan öğrencilerin görüşleri alınarak programın öğrencilere ve eğitim sistemine sağladığı yararların ortaya konması ve programın yeterliliğinin ve yaygınlığının saptanması amaçlanmıştır. Araştırmanın uygulanması, anket yoluyla yapılmıştır. Anket 18 ayrı bölümde eğitim ve öğretim gören ve Erasmus öğrenci değişim programına katılmış olan 140 öğrenciye uygulanmıştır.

Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre;

- Erasmus programı yükseköğrenim seviyesine ileri derecede katkı yapmaktadır.
- Erasmus programı öğrencilerin mesleki alanlara hazırlanmasına ve mesleki gelişimlerine katkıda bulunmaktadır.
- Yabancı dil bilgisini geliştirmeye teşvik edici olmaktadır.
- Farklı bir ülkedeki farklı bir eğitim sistemi içinde kazanılan tecrübe kendi ülkelerindeki üniversitelerde yeni fikirlerin doğmasına yol açacaktır.
- Erasmus programının şu aşamada bilimsel ve teknik açıdan fırsat sunması ve bu fırsatın öğrenciler tarafından değerlendirilme oranı yüksek görünmemektedir.
- Program, bazı istisnai durumlar haricinde, genel olarak farklı kültürleri görüp tanımak ve kültürlerin birbirleriyle diyalogu şeklinde gerçekleştirilmektedir.

Certel (2010) tarafından yapılan “**Erasmus öğrenci değişim programına katılan Türk öğrencilerin akademik yaşantılarının nitel olarak incelenmesi**” adlı çalışmada Erasmus öğrencilerinin akademik yaşantıları ve programın öğrencilere olan katkıları hakkındaki görüşleri niteliksel olarak incelenmiştir. Veriler yüz yüze görüşme yöntemiyle ve yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. 30 katılımcı ile yapılan görüşmelerde öğrencilerin Erasmus Programına katılma amaçları, dersler, akademik kadro, akademik ayrıcalıklar, eğitim ortamları, dil, kütüphaneler, ölçme ve değerlendirme, çok kültürlü ortamda eğitim ve yaşanan problemlere ilişkin görüşleri incelenmiş ve çalışmada içerik analizi yapılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre başka bir ülkede akademik deneyim kazanmanın yanı sıra, sosyal, kültürel, kişisel ve dilsel faydalara da çok fazla önem verildiği görülmüştür. Öğrencilerin tamamına yakını gittikleri üniversitelerdeki eğitim ortamlarından ve öğrenci odaklı öğretim tarzından etkilendiklerini belirtmişlerdir.

2.2.2. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Isler (2014) **Being an Erasmus: Student Mobility and Common European Identity (Erasmus Olmak: Öğrenci Hareketliliği ve Ortak Avrupa Kimliği)** başlıklı çalışmada Erasmus Programının tarihini, Avrupa öğrenci hareketliliği alanında uygulanan politikaları, Erasmus Programının Avrupa kimliği açısından hedeflerini ve bu alanda önceki araştırmaları gözlemlemeye çalışmıştır. Çalışmaya 228 öğrenci katılmıştır. 125’i Alman ve 103’ü Yunanlı öğrencilerden oluşan katılımcıların 133’ü Erasmus değişim programına katılmışken 95’i ise bu programa katılmamıştır. Erasmus’a katılan ve Erasmus’a katılmayan öğrencilere yönelik 31 sorudan oluşan bir anket uygulanmıştır. Anket, AB’ye ve Avrupa kimliği düzeyine yönelik tutumları

ölçmektedir. Anket sonuçlarına göre, Erasmus Programına katılmak ile kendini daha fazla Avrupalı hissetmek arasında gerçekten önemli bir bağlantı olduğu ortaya çıkmıştır.

Ribeiro (2014) Portekiz'in Braga şehrindeki Minho Üniversitesinden 10 öğrenci ve Çek Cumhuriyetinin Prag şehrindeki Charles Üniversitesinden 10 öğrenci olmak üzere 20 öğrenci ile **Adaptation to New Spaces: Erasmus Students in Braga and Prague (Yeni Ortamlara Adaptasyon: Braga ve Prag'da Erasmus Öğrencileri)** adlı nitel bir çalışma yapmıştır. Çalışma dört aşama şeklinde yapılmıştır. İlk aşamada öğrencilerin gitmeden önce yaptıkları hazırlıklar, ikinci aşamada gidecekleri ülkeye vardıldıktan sonraki ilk haftalarda yaşadıkları, üçüncü aşamada gittikleri yere uyum sağladıktan sonraki durumları ve dördüncü aşamada hareketliliğin bitimine yakın öğrencilerin neler hissettikleri ele alınmıştır. Bir yıl süren çalışma için araştırmacı her iki şehirde Erasmus öğrencileri ile aynı ortamda bulunup gözlem yapma şansı da bulmuştur. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; gidilen şehir öğrencilerin uyum ve deneyimlerini farklı şekillerde etkileyebilir, çünkü bu şehirler değişik kültürlerle ev sahipliği yapan değişik ülkelerde bulunmaktadır, fakat öğrenciler sonlara doğru genellikle ortak hisler paylaşmaktadırlar. Gidilen şehirden ziyade içinde bulunulan ortam önemlidir. Hareketlilik bittikten sonra gidilen şehri terk etmek öğrencilere çok zor gelmektedir ve birçok öğrenci hayatlarının sonraki dönemlerinde tekrar bu şehirleri ziyaret edip anılarını tazelemektedir.

Ballatore & Ferede (2013) **“The Erasmus Programme in France, Italy and the United Kingdom: student mobility as a signal of distinction and privilege (Fransa, İtalya ve Birleşik Krallık'ta Erasmus Programı: farklılık ve ayrıcalık belirtisi olarak öğrenci hareketliliği)”** adlı karma bir yöntem çalışması yürütmüşlerdir. Araştırmanın nicel kısmı için uygulanan ankete 758 katılımcı cevap vermiştir. Cevap verenlerin 364'ü Erasmus hareketliliği için daha önce yurtdışında bulunmuş katılımcılardan oluşurken, 394'ü ise herhangi bir değişim hareketliliği programına katılmamıştır. Araştırmanın nitel kısmı için ise yarısı Erasmus Programına katılmış, yarısı ise Erasmus Programına katılmamış toplam 100 katılımcı ile görüşme yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre programa katılmayan öğrencilerle karşılaştırıldığında, programa katılan öğrencilerin uluslararası fırsatlara daha açık olduğu ve istihdam şanslarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Avrupa'daki yükseköğretim kurumlarının uluslararası aktivite olanaklarını artırma ihtiyacı üzerine bir çalışma yapan Valiulis (2011) **“Students and academic staff international mobility-a supplementary tool for better learning (Öğrenciler ve**

akademik personel uluslararası hareketlilik - daha iyi öğrenme için ek bir araç” adlı bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmada öğrenim hareketliliğinin yükseköğretim kurumlarının kalite güvencesinde oynadığı önemli role dikkat çekilerek şu sonuçlara varılmıştır;

- Bir ülkenin net bir şekilde konumlandırılmasına ve güçlü yönlerinin belirlenmesine özel bir önem verilmelidir.
- Bir ülkenin imajı, örneğin eğitim sistemi, yaşam standartları ve göç politikası hem uluslararası ortakların hem de potansiyel uluslararası öğrencilerin dikkatini çekmek için çok iyi vurgulanmalıdır.
- Yükseköğrenimin uluslararasılaşması için ulusal düzeyde politikalar belirlenmelidir.
- Hareketlilik akışlarının daha yoğun olması için olası başvuru sahiplerine çeşitli İngilizce kurslar sağlanmalıdır.

Nikulina (2010) **Erasmus Programme Student’s Challenges Faced Abroad And The Impact On European Commission Objectives (Erasmus Programı Öğrencisinin Yurtdışında Yaşadığı Zorluklar ve Avrupa Komisyonunun Amaçlarına Etkisi)** adlı çalışmasında öğrencilerin değişim hareketliliği sırasında karşılaştıkları sorunları ve bu sorunlar ile Avrupa Komisyonu tarafından belirlenen Erasmus Program hedefleri arasındaki ilişkinin araştırılmasını amaçlamıştır. Teorik kısmın üç ana teması, akademik kültür şoku, ev sahibi üniversitelerde öğrencilere sağlanan sosyal destek ve akademik ve sosyal adaptasyondur. Araştırmanın çalışma grubunu İngiltere’deki Southampton Solent Üniversitesi ve Finlandiya’daki Kymenlaakso Uygulamalı Bilimler Üniversitesinde Erasmus programına katılan değişim öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın amacı Erasmus Programına katılan değişim öğrencilerinin yaşadıkları zorlukları bulmaktır. Öğrencilerin en çok etkilendiği sorunlu alanların neler olduğunu ve üniversitelerdeki öğrenciler için hangi hizmetlerin mevcut olduğunu bulmak için, her iki üniversitenin uluslararası koordinatörleriyle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Yapılan bu görüşmelerin sonucunda bazı anketler hazırlanıp öğrencilere uygulanmıştır. Ankete katılanların sayısı her iki kurumdan 43’er olmak üzere 86 kişidir. Elde edilen sonuçlara göre, katılımcıların yarısından fazlası akademik kültür şokunu farklı derecelerde yaşadığını belirtmiştir. Üniversiteler tarafından sağlanan sosyal hizmetler ise olumlu olarak değerlendirilmiştir. Ankete katılanların büyük çoğunluğu,

sosyalleşme sürecinin özellikle yerel vatandaşlarla iletişim kurmaya çalışırken zor olduğunu belirtmiştir.

Erasmus öğrencilerinin yeni bir çevrede yaşamlarını nasıl sürdürdüklerini tespit etmek için Schütze (2009) tarafından **Erasmus Exchange Students at Växjö University: Network Formation and Utilisation of Resources** (*Växjö Üniversitesinde Erasmus Değişim Öğrencileri: Ağ Oluşumu ve Kaynakların Kullanımı*) adlı nitel bir çalışma yapılmıştır. 11 öğrenci ile yapılan çalışmada öğrencilere gittikleri yerde onlara ne tür destek hizmetleri sunulduğu, karşılaştıkları bir problemi nasıl çözdükleri, kendilerini rahat hissetmek için neler yaptıkları, insanlarla genellikle nerede buluştukları, kimlere daha çok güvendikleri ve Växjö Üniversitesinde öğrenci yaşamı ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre değişim öğrencilerinin İsveçli öğrencilerden ziyade daha çok kendi ülkelerinden ya da diğer ülkelerden gelen değişim öğrencilerine güvendikleri görülmüştür. Okul koridorlarının sosyalleşmenin en etkili yeri olduğunu ve insanlarla genellikle okul koridorlarında görüşüp takıldıklarını belirten değişim öğrencileri herhangi bir problemle karşılaştıklarında bunu daha çok ailelerine anlatıp destek aldıklarını belirtmişlerdir. Değişim öğrencilerinin İsveç'teki yaşamlarından memnuniyet oranlarının yüzde 60-70'ler civarında olduğu görülmüştür.

Avrupalı kimliğinin inşasında Erasmus Programının rolünü araştırmak için Sigalas (2009) tarafından **“Does Erasmus Student Mobility promote a European Identity? (Erasmus Öğrenci Hareketliliği Avrupa Kimliğini Teşvik Ediyor mu?)”** adlı bir çalışma yapılmıştır. Çalışmada, öntest-sontest kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmanın kontrol grubu Erasmus hareketliliğinde bulunmamış 60 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu ise iki kategoriye ayrılmıştır. Birinci kategoride İngiltere'ye Erasmus Programına katılmak için gelen 241 Avrupalı öğrenci, ikinci kategoride ise İngiltere'den Avrupa'nın diğer ülkelerine giden 161 öğrenci bulunmaktadır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre;

- Erasmus'un gerçekten bir başarı öyküsü olup olmadığı, kişinin bakış açısına ve beklentilerine dayanır.
- Erasmus öğrencilerinin kendilerini başka bir Avrupa ülkesi ve kültürüyle tanıştırmalarına yardımcı olmuştur.
- Öğrenciler yabancı dil becerilerini ve özellikle de ev sahibi ülke dilindeki yeterliliklerini geliştirmişlerdir.

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve geliştirilmeleri, verilerin toplanması, verilerin analizi ve tablolarda kullanılan sembollerin anlamları yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, araştırma yapılacak konu hakkında derinlemesine bilgi elde edilebilmesine imkânı tanıyan nitel araştırma modellerinden durum çalışması ile desenlenmiştir. Nitel araştırma desenlerinden olan durum çalışması, çerçevesi çizilmiş olan bir durumu birden fazla veri kaynağından elde edilecek bilgi ve bulgularla derinlemesine açıklamayı hedeflemektedir. Durum çalışmasında bir duruma ilişkin etkenler bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

3.2. Çalışma Grubu

Bu çalışmaya katılacak öğrencilerin belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemleri kapsamında yer alan maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Derinlemesine anlamın hedeflendiği amaçlı örnekleme yöntemi, araştırmacılara çalışmanın problemi çerçevesinde zengin veri kaynağı oluşturabilecek katılımcıları seçebilme olanağı tanımaktadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016). Amaçlı örnekleme bünyesinde yer alan maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemindeki temel amaç görece olarak küçük bir örneklemin oluşturulması ve bu örnekleme çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Öğrencilerin seçimi için maksimum çeşitlilik örnekleme yönteminin kullanıldığı bu çalışmada 2015-2018 yılları arasında Muş Alparslan Üniversitesinden Erasmus Öğrenci Öğrenim Hareketliliğine katılan beş erkek ve beş kadın olmak üzere toplam 10 öğrenci ile çalışma yürütülmüştür. Gönüllülük esasına dayalı olarak belirlenen katılımcılar ile ilgili demografik bilgilere Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1.
Araştırmanın örneklemini oluşturan öğrencilere ait demografik bilgiler

Öğrenci	Cinsiyet	Bölüm	Gittiği Ülke	Yıl
Ö1	Kadın	Okul Öncesi Öğrt.	Romanya	2018
Ö2	Kadın	Sınıf Öğretmenliği	Romanya	2018
Ö3	Kadın	Bilgisayar Mühendisliği	Romanya	2016
Ö4	Erkek	İktisat	Letonya	2017
Ö5	Erkek	Siyaset Bil. ve Kamu Y.	Romanya	2017
Ö6	Kadın	Fen Bilgisi Öğrt.	Polonya	2018
Ö7	Erkek	Bilgisayar Mühendisliği	Portekiz	2015
Ö8	Kadın	Hemşirelik	İspanya	2016
Ö9	Erkek	Bilgisayar Mühendisliği	Portekiz	2015
Ö10	Erkek	Siyaset Bilimi ve Kamu	Polonya	2016

Tablo 1’den anlaşılacağı üzere araştırmaya katılan öğrencilerin 3’ü Bilgisayar Mühendisliği bölümünde, 2’si Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünde, geri kalan 5 kişi ise Okul Öncesi Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği, İktisat, Fen Bilgisi ve Hemşirelik bölümlerinde öğrenim görmektedirler. Öğrencilerin Erasmus programı için gittikleri ülkelere bakıldığında 4 öğrencinin Romanya’ya, 2 öğrencinin Portekiz’e, 2 öğrencinin Polonya’ya, 1 öğrencinin İspanya’ya ve 1 öğrencinin Letonya’ya gittiği anlaşılmaktadır. Ayrıca tabloya bakıldığında 2 öğrencinin 2015 yılında, 3 öğrencinin 2016 yılında, 2 öğrencinin 2017 yılında ve 3 öğrencinin 2018 yılında programa katıldıkları anlaşılmaktadır.

Öğretim elemanlarının belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik yöntemi kullanılmıştır. Veri çeşitliliği sağlamak amacıyla farklı unvanlara sahip, farklı bölümlerde çalışan ve farklı ülkelere gitmiş öğretim elemanlarının seçilmesinden dolayı bu örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmayı kapsayan 2015-2018 yılları arasında MŞÜ’den 30 öğretim elemanı ders verme hareketliliğine katılmıştır ve 21 tanesi halen kurumda çalışmaktadır. Gönüllük esasına dayalı olarak görüşmeyi kabul eden 10 katılımcı çalışmaya dahil edilmiştir ve katılımcıların tamamı erkektir. 2015-2018 yılları arasında MŞÜ’den sadece 2 kadın öğretim elemanı ders verme hareketliliğine katılmıştır. Bu iki kişiden biri üniversiteden ayrıldığı için kendisine ulaşılamamıştır, diğer öğretim elemanı ise görüşme yapma isteğini kabul etmemiştir. Gönüllülük esasına dayalı olarak belirlenen katılımcılar ile ilgili demografik bilgilere Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2.
Araştırmanın örneklemini oluşturan öğretim elemanlarına ait demografik bilgiler

Öğrt. Elemanı	Yaş	Ünvan	Alan	Gidilen Ülke	Gittiği Yıl	Görev Süresi
A1	39	Öğr. Gör.	İngilizce Öğrt.	Bulgaristan	2015	7 yıl
A2	37	Öğr. Gör.	PDR	Romanya	2017	9 yıl
A3	50	Doç. Dr.	Bilgisayar Müh.	Romanya	2018	11 yıl
A4	36	Dr.Öğr. Üyesi	İngiliz D.ve Edb.	Avusturya	2016	8 yıl
A5	35	Dr.Öğr. Üyesi	İslami İlimler	Avusturya	2016	10 yıl
A6	40	Öğr. Gör.	Sınıf Öğrt.	Polonya	2018	9 yıl
A7	38	Dr.Öğr. Üyesi	Hemşirelik	Litvanya	2018	8 yıl
A8	40	Dr.Öğr. Üyesi	Türk Dili ve Edb.	İspanya	2017	7 yıl
A9	40	Dr.Öğr. Üyesi	Türk Dili ve Edb.	İtalya	2017	9 yıl
A10	41	Doç. Dr.	Fizik	Letonya	2015	10 yıl

Tablo 2’den anlaşılacağı üzere araştırmaya katılan 10 öğretim elemanının tamamının 35-50 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretim elemanlarından 5’nin doktor öğretim üyesi, 3’ünün öğretim görevlisi ve 2’sinin doçent doktor olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının 2’si Türk Dili ve Edebiyatı alanında çalışırken, diğerleri ise İngilizce Öğretmenliği, Bilgisayar Mühendisliği, İngiliz Dili ve Edebiyatı, İslami İlimler, Sınıf Öğretmenliği, Hemşirelik ve Fizik alanlarında çalışmaktadırlar. Öğretim elemanlarından 2’sinin Romanya’ya, 2’sinin Avusturya’ya ve 1’er kişinin de Bulgaristan, Polonya, Litvanya, İspanya, İtalya ve Letonya’ya gittiği anlaşılmaktadır. Ayrıca 3 katılımcının 2018, 3 katılımcının 2017, 2 katılımcının 2016 ve 2 katılımcının 2015 yılında programa katıldıkları anlaşılmaktadır. Katılımcıların hizmet sürelerine bakıldığında tümünün 7-11 yıl arasında bir hizmete sahip oldukları görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Bu araştırma için gerekli olan verilerin toplanmasında Erasmus Programına katılmış olan öğrenci ve öğretim elemanlarıyla yarı yapılandırılmış görüşmelerden yararlanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi benzer konulara yönelmek yoluyla değişik insanlardan aynı tür bilgilerin alınması amacı taşır (Patton, 1987). Görüşmeci önceden hazırladığı konuya sadık kalarak, hem önceden hazırlamış olduğu soruları sorma, hem de bu sorular konusunda daha ayrıntılı bilgi alma amacıyla ek sorular sorma özgürlüğüne sahiptir. Görüşmeci, görüşme esnasında soruların cümle

yapısını ve sırasını değiştirebilir, bazı konuların ayrıntısına girebilir ve sohbet tarzı bir yöntem benimseyebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Konu ile ilgili alan yazındaki bazı çalışmalar (Yağcı, Ekinci, Burgaz, Kelecioğlu ve Ergene, 2007; Özdem, 2013; Dinçer, Aslan ve Bayraktar, 2017; Tekin ve Gencer, 2013; Ünal, 2016; Camiciottoli, 2010; Topçu, 2011; Aslan ve Jacobs, 2014; González, Mesanza & Mariel, 2011; Teichler, 2004; Mitchell, 2012) incelenmiş ve yarı yapılandırılmış bir görüşme formu hazırlanmıştır. Uzman görüşünün alınması amacıyla İnönü Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Bölümünden 3 öğretim üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Bölümünden 3 öğretim üyesi ve Muş Alparslan Üniversitesi Erasmus Ofis çalışanlarından 3 uzman ile görüşülmüş olup görüşme formuna son şekli verilmiştir.

3.4. Araştırma Uygulama Süreci

Araştırma kapsamında Muş Alparslan Üniversitesi Erasmus Koordinatörlüğü ile iletişime geçilmiş olup 2015-2018 yılları arasında Erasmus Programına katılan öğrenci ve öğretim elemanlarının bilgileri alınmıştır. Hâlen öğrenimine devam eden öğrenciler ile hâlen kurumda çalışmakta olan öğretim elemanlarına görüşme isteği iletilmiştir. Öğrencilere görüşme isteği iletilmeden önce veri çeşitliliği sağlamak amacıyla farklı bölümlerden öğrenciler ile farklı ülke ve üniversitelere gitmiş öğrencilerin seçilmesi amaçlanmıştır. Öğretim elemanlarına görüşme isteği sunulmadan önce ise, veri çeşitliliği sağlamak amacıyla farklı unvanlara sahip, farklı bölümlerde çalışan ve farklı ülkelere gitmiş olanlar seçilmeye çalışılmıştır. Görüşmeyi kabul eden öğrenci ve öğretim elemanları ile görüşmenin yapılacağı yer, tarih ve saat kararlaştırılmıştır. Ayrıca katılımcılara görüşmelerin ses kaydı alınmak yoluyla gerçekleştirileceği bildirilmiş ve katılımcılardan bu konuda sözlü onay alınmıştır. Öğrenciler ile yapılan görüşmeler daha önceden kararlaştırılan gün ve saatte araştırmacının ofisinde ses kaydı alınmak yoluyla gerçekleştirilmiştir. Öğretim elemanları ile yapılan görüşmeler ise kendi ofislerinde daha önceden belirlenen gün ve saatte ses kaydı alınmak yoluyla gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler 60 günde tamamlanmış ve her bir görüşme en az 12 dakika en çok 25 dakika sürmüştür. Görüşmelerin tamamlanmasının ardından araştırmanın güvenilirliğini arttırmak amacıyla görüşmelerin yazıya dökülmüş halleri katılımcılara okutularak sözlü onayları alınmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesi için nitel araştırmalarda kullanılan içerik analizi ve betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde okuyucuya sunmaktır ve bireylerin görüşlerini çarpıcı bir şekilde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sıklıkla yer verilir (Yıldırım ve şimşek, 2016). Ses kaydı almak suretiyle katılımcılarla yapılan görüşmelerin tamamı word ortamına aktarılmış ve word ortamına aktarılan görüşmeler araştırmanın alt problem sorularına göre sınıflandırılarak bir araya getirilmiştir. Bu çerçevede elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre düzenlenip yorumlanmıştır. Araştırma kapsamında gönüllülük esasına dayalı olarak belirlenmiş olan katılımcılardan öğrenciler için Ö1, Ö2, ... Ö10 ve öğretim elemanları için A1, A2, ... A10 şeklinde kodlamalar kullanılmıştır.

BÖLÜM 4

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde öğrenci ve öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulgular alt problemlere göre sırasıyla verilmiş ve çalışma konusuyla doğrudan veya dolaylı olarak bağlantılı olan çalışmaların bulgularıyla kıyaslanmıştır.

4.1. Erasmus Programına Katılım Gereçlerine İlişkin Görüşler

Bu başlık altında yükseköğretim öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının Erasmus Programına katılma gereçleri ile ilgili bulgulara yer verilmiştir. Öğrenci görüşlerine ilişkin bulgulara Tablo 3'te, öğretim elemanları görüşlerine ilişkin bulgulara ise Tablo 4'te yer verilmiştir.

Tablo 3.
Erasmus Programına katılım gereçlerine ait öğrenci görüşleri

Görüşler	Frekans (n=10)
Farklı Kültürleri Görmek	10
Dil Geliştirmek	8
Farklı Eğitim Sistemlerini Görmek	4
Yeni Yerleri /Avrupa'yı Gezme	4
Dil Öğrenmek	3
Karşılıklı İletişim/Etkileşimde Bulunmak	2
Karşılaştırma Yapabilmek	2
Hocalarımın Yönlendirmesi	2
Yüksek Lisans Olanaklarını Görmek	1
Öğrenci-Öğretim Elemanı İlişkilerini Görmek	1
Avrupa'ya Yerleşmenin Yollarını Aramak	1
Alanımda Kendimi Geliştirmek	1

Tablo 3'e göre, öğrencilerin Erasmus Programına katılım gereçlerine bakıldığında ağırlıklı olarak dil geliştirmenin ve farklı kültürleri görmenin ön plana çıktığı söylenebilir. Araştırmaya katılan öğrencilerin tamamı farklı kültürler görmek (f=10) amacıyla programa katıldıklarını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu ise dil geliştirmek (f=8) amacıyla programa katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu kapsamda görüş bildiren öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Yurtdışını tüm herkes gibi çok merak ediyordum, yabancı dilimi de çok geliştirmek istiyordum. Çünkü İngilizceye zaten yatkınlığım var. Farklı kültürleri ve yaşam tarzlarını merak ediyordum.” (Ö2)

“Öncelikli amacım zaten dilini geliştirmekti, bu şekilde dilimi geliştirmek amacıyla gittim. Bu programla ben farklı kültürleri farklı insanları tanıma fırsatı buldum, zaten böyle amaçlarım vardı ve gerçekleştirme fırsatı buldum.” (Ö6)

“Üniversite döneminde tekrar hazırlık sınıfında başlamakla birlikte dil seviyem iyi bir seviyeye geldi. Bunu daha da iyi bir seviyeye getirmek istedim. Dilin yanında farklı kültürler görmeher zaman merak uyandırmıştır.” (Ö7)

“Tabi bunun yanında İngilizcemi geliştirmek ve akademik yaşamımda yardımcı olacak yeni bilgiler edinmek de büyük gerekçelerimden biri. Ayrıca farklı kültürler tanıyıpbu programa katılma gerekçelerimdi.” (Ö8)

“Bu programa katılma gerekçem öncelikle İngilizcemi geliştirmek. Bunun dışında farklı kültürden ve ülkeden olan insanlarla tanışıp arkadaş olmak istiyordum.” (Ö10)

Araştırmaya katılan bazı öğrenciler Avrupa’yı gezmek (f=4) ve farklı eğitim sistemlerini görmek (f=4) amacıyla katılım gösterdiklerini belirtmişlerdir.

“...dilin yanında farklı kültürler görme farklı eğitim sistemleri içinde yer alma bunların işleyişini görmek her zaman merak uyandırmıştır. Yani en büyük amaç hem farklı kültürleri görmek, farklı eğitim sistemlerini ve farklı ülkeleri görmek oldu.” (Ö7)

Ağırlıklı olarak yukarıda zikredilen sebeplerden dolayı programa katılım gerçekleştirdiklerini belirten öğrencilerin bazıları başka gerekçeler de belirtmektedir. Bazı öğrenciler (f=3) dil öğrenmek amacı ile programa katıldıklarını belirtirken, bazıları ise hocalarının yönlendirmesi (f=2), karşılıklı etkileşimde bulunabilme (f=2) ve karşılaştırma yapabilme (f=2) amacıyla programa katılım gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir.

“...derslerimize gelen öğretmenlerimiz Erasmus programı hakkında bize bilgiler veriyorlardı. Bu bende bir ilgi uyandırdı açıkçası. Nedir bu Erasmus diye düşünmeye başladım ve araştırdıktan sonra Erasmus programının bir öğrenci değişim programı olduğunu, dil öğrenmenin, gezmek, kariyer yapmak eğlenmek, yeni insanlarla tanışmak, yeni kültürler tanımak kültürleri deneyimlemek, gideceğimiz üniversitede buradaki dersleri orada görmek gibi imkânların olduğunu gördüm” (Ö9)

Araştırmaya katılan öğrencilerden birer kişi ise Avrupa Birliğini tanımak, alanında kendini geliştirmek, Avrupa’ya yerleşmenin yollarını aramak, öğrenci-öğretim elemanı ilişkilerini görmek ve yüksek lisans olanaklarını araştırmak şeklinde gerekçe belirtmişlerdir.

“Ben ileride yüksek lisans yapmak istiyorum ve yüksek lisansımı yurtdışında bir üniversitede yapmak istiyorum. Benim açımdan bu çok daha fazla fayda katacağı ve bu faydayı görmem için öncelikle yabancı bir ülkede öğrenim görmem gerekiyordu. O ülkenin eğitim şeklini, ders, öğretmen öğrenci ilişkilerini görmem gerekiyordu.” (Ö1)

Erasmus Programına katılım gerçekleştiren öğrenci görüşlerinden hareketle, öğrencilerin tamamının farklı kültürler görmek ve yabancı dillerini geliştirmek için programa katıldıkları söylenebilir. Öğrencilerin farklı bir kültürde bulunmalarının

onlara çok şey katacağını söylemek mümkündür. Özellikle bakış açılarının değişmesi, farklılıklara daha fazla hoşgörüyü bakılması, insanlarla daha sağlıklı iletişim kurulabilmesi vb onlarca faydasından bahsedilebilir. Öğrencilerin dile getirdikleri en büyük gerekçelerden birinin de dil geliştirmek olduğu görülmektedir. Öğrenciler bu programa katılmadan önce zaten bir dil barajını aşmak zorundalar, fakat dil bilmek ile dil konuşmanın birbirinden ayrı şeyler olduğu söylenebilir. Nitekim ülkemizde yapılan dil sınavlarında yüksek puanlar alıp pratik anlamda çok zayıf olan öğrencilerin varlığından bahsedilebilir. Bu amaçla öğrencilerin özellikle pratik anlamda gelişmek için programa katılmak istedikleri söylenebilir. Araştırmadan elde edilen bu bulgular alan yazında ulaşılabilen çeşitli çalışmaların bulgularıyla da benzerlik göstermektedir. Bakioğlu ve Certel'in (2010) yaptıkları çalışmada Erasmus programına katılan öğrencilerin katılım gerekçelerine bakıldığında en çok yurtdışını görmek, değişik kültürleri tanımak, dil öğrenmek, dil geliştirmek, akademik kazanımlar elde etmek gibi etkenlerin ön plana çıktığı görülmektedir. Demir & Demir (2009) tarafından yapılan ve benzer sonuçların elde edildiği çalışmada, programa katılan öğrencilerin farklı kültürleri ve ülkeleri görmek, akademik anlamda gelişmek ve yabancı dillerini geliştirmek amacıyla programa katıldıkları anlaşılmaktadır. Teichler, Gordon & Maiworm (2001) tarafından yapılan bir çalışmada yine benzer sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Öğrencilere yurtdışında geçici eğitim görme gerekçeleri sorulduğunda; öğrencilerin büyük çoğunluğu yeni bir kültürü görmek, akademik anlamda bir şeyler öğrenmek, yabancı dillerini geliştirmek ve kişisel gelişim şeklinde gerekçeler belirtmişlerdir. Göksu'nun (2011) yaptığı çalışmada katılımcıların tamamı öğrenci değişim programı aracılığıyla başka bir ülkede yaşamak, başka kültür ve insanlarla tanışmak amacıyla bu programa katıldıklarını belirtmişlerdir. Aynı sonuçlara alan yazındaki birçok çalışmada daha rastlanılmaktadır (Mede & Tüzün, 2016; Enders, 1998; Janson, Schomburg, & Teichler's, 2009; Topcu, 2011; Yücel, 2013; Bağcı, Erdem & Erişen, 2018; Teichler,2004; Şahin 2007). González, Mesanza & Mariel (2011) ise yaptıkları çalışmada öğrencilerin yabancı dil konusunda zayıf olmalarına rağmen, yabancı bir dil öğrenmenin ve geliştirmenin fırsatlarından yararlanmak için Erasmus programına katıldıklarını ifade etmektedirler. Kohn'un (2015) yaptığı çalışmada da öğrencilerin dil öğrenmek için programa katıldıkları ifade edilmektedir ve bizim çalışmamıza benzer olarak öğrencilerin çok azı katılım gerekçesi olarak akademik amacı ilk sıralara koymuşlardır. Erasmus Programı her ne kadar bir eğitim programı olsa da farklı kültürlerin kaynaşmasına da olanak sağlamaktadır. Öğrencilerin geneli de maddi açıdan

başka bir ülkede bir dönem ya da bir yıl okumanın zor olduğunu bildikleri için, üniversite tarafından kendilerine tahsis edilen hibe ile mümkün olduğu kadar programın sosyal boyutundan faydalanmaya çalıştıkları söylenebilir. Bu yüzden birçok öğrenci için akademik amacın ikinci planda kaldığı söylenebilir. Buna benzer olarak Teichler (2004) Erasmus programına katılan birçok öğrencinin yurtdışında geçirecekleri dönemi ciddi bir eğitimden ziyade kültürel aktiviteler için bir fırsat olarak gördüğünü belirtmektedir. Stilianos, Georgios, Vasilik& Labros (2013) ise yaptıkları çalışmada bunun tam aksi sonuçlara ulaşmışlardır ve öğrencilerin programa katılım gerekçesi olarak akademik sebepleri kültürel sebeplerden daha önemli gördüklerini belirtmişlerdir. Kosmaczewska (2015) hareketlilik programlarında akademik amaçların daha önemli olması gerektiğini ifade etmektedir. Gençer (2009), Okur (2016) ve Sarıtaş (2011) ise öğrencilerin programa katılmalarındaki en önemli gerekçenin akademik gerekçeler olduğunu söylemektedirler.

Daha önce de değinildiği üzere, öğrenciler programın daha çok kültür boyutunu ön plana çıkarmaktadırlar, fakat yine de öğrencilerin yarısının programın akademik boyutunu da önemsedikleri söylenebilir. Bu açıdan bakıldığında, öğrencilerin yarıya yakınının farklı eğitim sistemlerini görmek ve yeni yerleri, özellikle de Avrupa'yı, gezmek için programa katılım gösterdikleri anlaşılmaktadır. Bunların yanı sıra bazı öğrencilerin ise karşılıklı etkileşimde bulunabilmek, eğitim sistemleri arasında karşılaştırma yapabilmek, Avrupa Birliğini tanımak, alanında kendisini geliştirmek, Avrupa'ya yerleşmenin yollarını aramak, öğrenci-öğretim elemanı ilişkilerini görmek ve yüksek lisans olanaklarını araştırmak amacıyla programa katılım gerçekleştirdikleri söylenebilir. Şahin (2007) yaptığı çalışmada öğrencilerin kendilerini geliştirme, iş olanaklarını görme şeklindeki katılım gerekçelerini ifade etmektedir.

Tablo 4.

Erasmus Programına katılım gerekçelerine ait öğretim elemanı görüşleri

Görüşler	Frekans (n=10)
Eğitim-öğretim sistemlerini/programlarını incelemek	7
Farklı kültürleri görmek	6
Akademik anlamda gelişmek	4
Öğrenci-öğretim elemanı ilişkilerini görmek	3
Yurtdışı deneyimi edinmek	3
İngilizce pratik yapmak	2
Bilgi alışverişi/paylaşımı yapmak	2
Avrupa medeniyetini yakından incelemek	2
Öğrenci profillerini karşılaştırmak	1
Oradaki akademisyen davranışlarını gözlemlemek	1
Gidilen üniversitenin fiziki şartlarını incelemek	1

Tablo 4'e göre, öğretim elemanlarının Erasmus Programına katılım gerekçelerine bakıldığında ağırlıklı olarak eğitim-öğretim sistemlerini/programlarını incelemek ve farklı kültürleri görmenin ön plana çıktığı söylenebilir. Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu eğitim-öğretim sistemlerini/programlarını incelemek (f=7) ve farklı kültürler görmek (f=6) amacıyla programa katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu kapsamda görüş bildiren öğretim elemanı ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Bu programa Avrupa Birliği ülkelerindeki üniversitelerin birinin işleyişini görmek, eğitim öğretimin nasıl olduğunu gözlemlemek için katılmak istedim, esasında amacım buydu.” (A1)

“Yahya hocam öncelikle programa katılmaktaki temel amacım birincisi diğer ülkelerdeki eğitim programlarının nasıl olduğunu keşfetmek, bir diğeri ise biraz da yurtdışını görmek yani bu ikisi dışında pek bir gerekçe yoktu.” (A2)

“Şimdi Erasmus programına katılma gerekçem aslında bizdeki Eğitim Fakültesinde var olan uygulamaları özellikle Avrupa Birliği ülkelerindeki eğitim fakültelerinde ki var olan uygulamalar ile karşılaştırmak, gidip orada canlı olarak o uygulamaları görmek ilk amacımızdı.” (A6)

“Bu programa katılma gerekçem şudur, farklı kültürleri görmek, Avrupa'yı daha yakından tanımak, farklı kültürden insanlarla arkadaşlıklar geliştirmek” (A7)

Araştırmaya katılan bazı öğretim elemanları akademik anlamda gelişmek (f=4), öğrenci-öğretim elemanı ilişkilerini görmek (f=3) ve yurtdışı deneyimi edinmek (f=3) amacıyla katılım gösterdiklerini belirtmişlerdir.

“Akademik camiada yer aldığımdan dolayı kendimi geliştirme maksatlı bu programa katıldım, aynı zamanda yurtdışındaki akademik ortamı da görmek ve kendimi geliştirmek maksadıyla bu programa katılmayı uygun gördüm.” (A8)

“Avrupa'da özellikle Avusturya'da, Avusturya biliyorsunuz kendi Türkiyeli vatandaşlarına din kültürü öğretmeni yetiştirmek istiyor, nasıl bir din kültürü öğretmeni yetiştiriyorlar, müfredatları nedir, öğretmen öğrenci ilişkilerini de görmek istedik.” (A5)

Ağırlıklı olarak yukarıda zikredilen sebeplerden dolayı programa katılım gerçekleştirdiklerini belirten öğretim elemanlarının bazıları başka gerekçeler de belirtmektedir. Bazı öğretim elemanları İngilizce pratik yapmak (f=2) amacı ile programa katıldıklarını belirtirken, bazıları ise bilgi alışverişi/paylaşımı yapmak (f=2) ve Avrupa medeniyetini yakından tanımak (f=2) amacıyla programa katılım gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir.

“İkinci olarak İngilizceyi pratiğe dökmektir. Ne yazık ki burada ne kadar İngilizce çalışsak da bunu günlük hayatta kullanmadığımız için bir getirisini alamıyoruz. Dolayısıyla faydalanamıyoruz. Bunu önceden çalışıp pratiğe dökme fırsatını bulduğumuz yurtdışı bizim için bir anlam ifade ediyor. Bir diğer konu ise bilgi paylaşımı yapmaktır.” (A3)

“Asıl amacım yıllardır bizlere empoze edilen muazzam Avrupa medeniyetinin gerçekten o derece muazzam olup olmadığını yerinde tetkik amaçlı bu harekettten yararlanmayı gerçekleştirdim.” (A4)

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarından birer kişi ise öğrenci profillerini karşılaştırmak, oradaki akademisyen davranışlarını gözlemlemek ve gidilen üniversitenin fiziki şartlarını incelemek şeklinde gerekçe belirtmişlerdir.

“Bu bağlamda bizim öncelikli amacımız benim için öncelikli gerekçe Muş Alparslan Üniversitesi'nde ders verirken karşılaştığım öğrenci profilleri ile Roma'daki Üniversitede öğrenci profillerini karşılaştırmaktı. Ders anlatırken anlattığım konu ile ilgili dinleyen öğrencinin merak düzeyi, soru sorma biçimi, düşünce yapısı buna benzer geri dönüşler olacaktı. Bu öğrenci profili ile edindiğim tecrübeyi tekrar üniversiteme geldiğimde öğrencilerime aktarmayı düşünüyordum”
(A9)

Erasmus Programına katılım gerçekleştiren öğretim elemanları görüşlerinden hareketle, öğretim elemanlarının birçoğunun eğitim-öğretim sistemlerini/programlarını incelemek ve farklı kültürleri görmek için programa katıldıkları söylenebilir. Araştırmanın öğrencilerle ilgili bulgular kısmında öğrencilerin birinci amaç olarak farklı kültürleri görmek amacıyla programa katıldıkları ortaya çıkmıştı, fakat öğretim elemanları için programın asıl amacı olan eğitim kavramı karşımıza çıkmaktadır. Öğrencilerin aksine öğretim elemanları akademik amaçları daha fazla ön plana çıkarmaktadırlar. Öğretim elemanlarının programın amaçlarına daha fazla hakim olduğu ve daha çok programın bu yönünden faydalanmak istedikleri söylenebilir. Araştırmadan elde edilen bulgular alan yazında ulaşılabilen çeşitli çalışmaların bulgularıyla da benzerlik göstermektedir. Topçu'nun (2011) yaptığı çalışmada araştırmaya katılan öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu diğer ülkelerin eğitim sistemlerini görmek için program katıldıklarını belirtirken, katılımcıların yarısı ise farklı kültürleri görmek amacıyla programa katıldıklarını belirtirken, Oflaz ve Çavdar'ın (2017) yaptığı çalışmada katılımcıların %87'si diğer ülkelerin eğitim sistemlerini görmek için programa katıldıklarını belirtmişlerdir. Mede ve Tüzün'ün (2016) yaptığı çalışmada ise katılımcıların yarıya yakınının diğer ülkelerin eğitim programlarını görmek amacıyla programa katılım gösterdikleri anlaşılmaktadır. Ayrıca öğretim elemanlarının yarıya yakınının da akademik anlamda gelişmek, öğrenci-öğretim elemanı ilişkilerini görmek ve yurtdışı deneyimi edinmek için programa katılım gösterdikleri anlaşılmaktadır. Oflaz ve Çavdar'ın (2017) yaptığı çalışmada katılımcıların %84'ü akademik anlamda gelişmek amacıyla programa katıldığını belirtirken, Kasalak'ın (2013) yaptığı çalışmada katılımcıların yarısı yurtdışı deneyim kazanmak amacıyla programa katıldıklarını belirtmişlerdir. Bunların yanı sıra öğretim elemanlarının az bir kısmının ise İngilizce pratik yapmak, bilgi alışverişi/paylaşımı yapmak, Avrupa medeniyetini yakından tanımak, öğrenci profillerini karşılaştırmak, oradaki akademisyen davranışlarını gözlemlemek ve gidilen üniversitenin fiziki şartlarını incelemek amacıyla programa

katılım gerçekleştirdikleri söylenebilir. İngilizce pratik yapmak için programa katılım gerekçelerinin azlığı programa katılan öğretim elemanlarının çoğunun zaten yabancı dile hakim olmalarından kaynaklandığı tahmin edilmektedir. Topçu'nun (2011) yaptığı çalışmada ise katılımcıların az bir kısmı değil de yarıya yakınının dil geliştirmek ve gidilen üniversitenin fiziki donanımını incelemek için katılım gösterdikleri anlaşılmaktadır. Fakat bizim çalışmamıza benzer olarak Çuvaş'ın (2014) yaptığı çalışmada da katılımcıların çok az bir kısmı dil geliştirmek amacıyla programa katıldıklarını belirtmişlerdir.

4.2. Diğer Değişim Programlarına Katılım Durumuna İlişkin Görüşler

Bu başlık altında yükseköğretim öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının daha önce yurtiçinde veya yurtdışında Erasmus dışında herhangi bir değişim programına katılıp katılmadıkları ve katılmışlarsa aradaki farklılıklar ve benzerlikler açısından karşılaştırmaları istenmiştir. Araştırmaya katılan 2 öğrenci (Ö7, Ö9) ise kısa süreli bir Farabi değişim programı deneyimi yaşadıklarını, fakat ortaya çıkan bazı sebeplerden dolayı değişim programının ilk ayını tamamladıktan sonra vazgeçip geri döndüklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin iki program arasındaki farklılıklara ve benzerliklere ilişkin görüşleri ile ilgili bulgulara Tablo 5'te yer verilmiştir.

Tablo 5.
Erasmus ve Farabi Programı arasındaki farklılıklara ve benzerliklere ilişkin öğrenci görüşleri

Görüşler	Frekans (n=10)
Benzerlikler	
Belirli bir not ortalaması zorunluluğu	2
Dönemlik ya da senelik yapılabilmesi	1
Gitmeden önce ders eşleştirilmesi	2
Geldikten sonra ders intibakı yapılması	1
Belirli bir hibe desteğinin sağlanması	2
Sadece anlaşmalı üniversitelere gidilebilmesi	2
Farklılıklar	
Sağlanan hibe desteği miktarları	2
Erasmus yurtdışı / Farabi yurtiçi	2
Not ortalaması	2
Ders eşleştirmelerinin esnekliği	2
Koordinatorlerin iletişime açık olması	1

Tablo 5'e bakıldığında; öğrenciler benzer yönler olarak her iki programda da belirli bir not ortalaması zorunluluğu olduğunu, her iki programdan da dönemlik ya da senelik faydalanılabileceğini, her iki programa katılmadan önce ders eşleştirmelerinin

yapıldığını, her iki programdan dönüşte ders intibaklarının yapıldığını, her iki programda da belirli bir hibe desteği bulunduğunu ve her iki programda da sadece anlaşmalı üniversitelere gidilebileceğini belirtmişlerdir. Öğrenciler Erasmus ve Farabi programının farklı yönleri olarak da sağlanan hibe desteği miktarı, Erasmus'un yurtdışı değişim programı Farabi'nin ise yurtiçi değişim programı olduğunu, Farabi'de 2.00/4.00 not ortalaması istenirken Erasmus'ta 2.20/4.00 not ortalaması istendiğini, ders eşleştirmelerinin Erasmus'ta daha esnek olduğunu ve Erasmus koordinatörlerinin iletişime daha açık olduğunu ifade etmişlerdir. Bu kapsamda görüş bildiren öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Farabi ülke içinde farklı bir şehirde herhangi bir üniversitede yaptığım bir değişim programıdır. Şöyle farklılıklar söyleyebilirim Erasmus için not ortalaması minimum 4 üzerinden 2.20 Farabi ise not ortalaması 2 yeterli oluyor 4 üzerinden. Farabi'de aldığınız hibe miktarı Erasmus'a göre daha azdır. Erasmusta aylık 400 Euro üzerinden bir hibe varken Farabi'de bu 300-400 lira civarındaydı. Bunun dışında Erasmus'ta Farabi'ye göre ders eşleştirmesi daha kolaydır. Çünkü o noktada çok sıkı bir yönetmelik yok derslerin birbirine benzer olması yeterli oluyordu fakat Farabi'de ders içeriklerinin birebir eşleşmesi gerekiyor. Bunun dışında Farabi yurt içinde olmasına rağmen ben yurtdışında Erasmus koordinatörleri ile daha rahat iletişim kurabiliyordum, daha yapıcı idiler birçok işte fakat yurt içinde ben iletişim noktasında bayağı sıkıntılar yaşadım. Farabi koordinatörlerinden özellikle gittiğim üniversitede çok sıkıntılar yaşadım.” (Ö7)

“Öncelikle Erasmus yurtdışı değişim programı Avrupa'daki ülkelere gittiğimiz bir program fakat Farabi yurt içinde gittiğimiz bir program bu farklılığı, biraz benzerliklerden bahsedeyim; Farabi programında Erasmus değişim programı gibi bir değişim yapıyorsun kendi üniversitede gördüğün dersleri orada ders eşleştirmeleri yaparak bu gittiğin kurumda görmüş oluyorsun.” (Ö9)

Erasmus Programına katılım gerçekleştiren öğrenci görüşlerinden hareketle Erasmus ile Farabi değişim programları arasında hem benzer hem de farklı yönler olduğu söylenebilir. Benzerlik olarak; her iki programda da belirli bir not ortalaması zorunluluğu olduğu, her iki programdan da dönemlik ya da senelik faydalanılabileceği, her iki programa katılmadan önce ders eşleştirmelerinin yapıldığı, her iki programdan dönüşte ders intibaklarının yapıldığı, her iki programda da belirli bir hibe desteği bulunduğu ve her iki programda da sadece anlaşmalı üniversitelere gidilebileceği anlaşılmaktadır. Farklılık olarak ise her iki programdaki hibe desteği miktarı, başvurmak için gerekli not ortalaması ve ders eşleştirmelerinin esnekliği göze çarpmaktadır. Ayrıca Erasmus'un yurtdışı değişim programı, Farabi'nin ise yurtiçi değişim programı olduğu ve Erasmus koordinatörlerinin iletişime daha açık olduğu anlaşılmaktadır. Aslında bahsedilen bu farklılıklar ve benzerlikleri birlikte ele alındığında, her ikisinin de bir değişim programı olduğu ve benzer yönlerinin daha çok olduğu göze çarpmaktadır. Sadece bazı şartların sayısal anlamda değiştiği söylenebilir. Örneğin hibe desteği miktarı öğrenciler tarafından her ne kadar bir farklılık olarak

görülse de, her iki programda hibe desteğinin olması bir benzerliktir, sadece miktar değişmektedir. Farabi Programıyla kıyaslandığında Erasmus Programının öğrenciler tarafından daha çok tercih edildiği söylenebilir. Üniversitelerin web sayfalarına bakıldığında Erasmus programına başvuran öğrenci sayılarının Farabi Programına başvuran öğrencilerden çok daha fazla olduğu görülebilir. Bu durumun en büyük sebebinin Farabi programının ülke içinde gerçekleştirilmesi, Erasmus Programının ise Avrupa'da gerçekleştirilmesi olduğu söylenebilir. Gökçek'in yaptığı çalışmada (2013) öğrencilerin öncelikle kişisel, eğitsel ve sosyal nedenlerden dolayı Farabi Programına başvurdukları ve Farabi Programından yararlanırken gidecekleri üniversiteyi tercih etme nedenlerinin öncelikle bu üniversitenin kendi gelişimlerine sosyal ve kültürel anlamda katkı sağlayacağına inanmaları, ailelerine yakın olma istekleri ve daha iyi eğitim alacaklarına olan inançlarıdır. Yine Meriç & Tokgöz'ün (2013) yaptığı çalışmada Farabi programına katılan öğrencilerin üniversite seçim kararında üniversitenin kendisinin etkili olduğu, üniversitenin bulunduğu şehrin ve öğrencinin okuduğu bölüm/fakültenin de kararda etkili olduğu ortaya çıkmıştır.

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının hepsi daha önce herhangi bir değişim programına katılmadıklarını belirtmişlerdir.

4.3. Programa Katılmadan Önce Yapılan Hazırlıklara İlişkin Görüşler

Bu başlık altında yükseköğretim öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının Erasmus Programına katılım gerçekleştirilmeden önce yaptıkları hazırlıklar ile ilgili bulgulara yer verilmiştir. Öğrenci görüşlerine ilişkin bulgulara Tablo 6'da, öğretim elemanı görüşlerine ilişkin bulgulara ise Tablo 7'de yer verilmiştir.

Tablo 6.
Erasmus Programına katılmadan önce yapılan hazırlıklarla ilgili öğrenci görüşleri

Görüşler	Frekans (n=10)
Gideceğim şehri/ülkeyi/üniversiteyi araştırdım	7
Vize için belgeler hazırladım	6
İngilizcemi geliştirdim	5
Barınma durumunu öğrendim	3
Hava durumunu araştırdım	3
Sağlık Sigortası yaptırdım	2
Kıyafet seçtim	2
Alacağım derslere ön hazırlık yaptım	2
Gideceğim ülkenin yerel dilini inceledim	2
Gideceğim ülkeye ulaşımı ayarladım	2
Diğer hazırlıklar	8

Tablo 6'ya göre araştırmaya katılan öğrencilerin hepsi programa katılım gerçekteştirmeden önce bazı hazırlıklar yaptıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin gitmeden önce yaptıkları hazırlıkların en başında gidecekleri ülke, şehir ve üniversite hakkında araştırmalar yapıp bilgi edindikleri (f=7) görölmektedir. Bu kapsamda görüş bildiren öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Malum gidilecek ülke hakkında biraz araştırma yapılmasının büyük önem arz ettiği düşüncesindeydim.” (Ö4)

“Oraya gittiğim zaman ne yapabilirim ne edebilirim diye gideceğim şehir hakkında araştırmalar yaptım hem internetten hem giden arkadaşlardan.” (Ö5)

Araştırmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlası vize başvurusu için gerekli evrakları topladıklarını ve evrakları tamamladıktan sonra vize başvurusuna gittiklerini (f=6) ifade etmişlerdir. Bu kapsamda görüş bildiren öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Vize başvurusu başlayınca iş ciddiye bindi ve gerekli hazırlıkları yapmam gerektiğine inandım.” (Ö1)

“Romanya bir Avrupa ülkesi olduğu için o ülkenin vizesini almamız gerekiyordu her ülkenin vize süreci de farklı. O yüzden biz bir ay önce başladık.” (Ö3)

“Ayrıca bu süreçte okulumda bayağı bir çalışmalar oldu, belgeler düzenlendi. Sonra vize işlemleri oldu, ülkeye giriş çıkışlar sıkıntı olmasın diye. Vize işlemlerinde bütün belgelerimi hallettikten sonra sıkıntı yaşamadım. Vize sürecinde herhangi bir sıkıntı yaşamadım.” (Ö6)

“Onun dışında vize işlemlerimiz oldu. 1-2 ay vize alma sürecimiz oldu, çünkü Schengen bölgesinde yabancı bir ülkeye gidiyorsanız vize istiyor.” (Ö7)

Araştırmaya katılan öğrencilerin yarısı (f=5) programa katılmadan önce İngilizce dilinde kendilerini geliştirdiklerini, bunun için de İngilizce alt yazılı filmler izlediklerini, İngilizce şarkılar dinlediklerini, İngilizce kitaplar okuduklarını ve İngilizce kurslarına gittiklerini ifade etmişlerdir. Bu kapsamda görüş bildiren öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Gitmeden önce özellikle İngilizce bilgimizi bir pratiğe dökmemiz gerekiyordu gerek konuşma olsun gerek dinleme noktasında olsun özellikle gitmeden önceki süreçte gerek kitap okuyarak film izleyerek müzik dinleyerek İngilizce dil pratiği mi geliştirmeye çalıştım.” (Ö7)

“Öncelikle yurt dışında İngilizcede herhangi bir sorun yaşamamak için, İngilizce çalıştım.” (Ö10)

Araştırmaya katılan bazı öğrenciler gidecekleri ülkenin hava durumu hakkında bilgi edindiklerini (f=3) ve hava durumuna uygun kıyafet seçip yanlarında götürdüklerini (f=2) belirtmişlerdir. Bu kapsamda görüş bildiren öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“...gideceğim ülkenin orada bulunacağım zaman dilimi bakımından mevsiminin nasıl geçeceği yanıma alacağım kıyafet tercihlerinde etkili olmuştur.” (Ö4)

“...gideceğimiz ülkenin iklimine göre yanımızda neler götürebiliriz onun hazırlıklarını yaptık kılık kıyafet konusunda.” (Ö7)

Araştırmaya katılan öğrenciler ayrıca barınma durumu ile ilgili hazırlıklar yaptıklarını (f=3), sağlık sigortası yaptırdıklarını (f=2), gidecekleri ülkenin yerel dilini incelediklerini (f=2) ve alacakları derslere ilişkin ön hazırlık yaptıklarını (f=2) belirtmişlerdir. Bu kapsamda görüş bildiren öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Oraya giden yurtlarda kalan öğrenciler vardı bazıları evde kalmış bazıları yurttan kalmış gidenlere yurt ortamı nasıl barınma nasıl sıcaklık nasıl su nasıl arkadaşlık ilişkileri nasıl odalarda Kaç kişi kalıyor kimler kalıyor, bunları konuştuk öğrencilerle ona göre hazırlıkları yaptık.” (Ö1)

“Kalacağım yerin merkeze ve okula uzak olmaması bilakis ulaşımında zorluk çekmemek adına önemliydi, kalacak yerin bütçeye göre belirlenmesi de unutulmaması gerekenler arasında.” (Ö4)

“Ayrıca bu süreçte insanlarla iletişim nasıl olur oradaki dil nasıldır dil hakkında biraz bilgi sahibi olmaya çalıştım.” (Ö6)

Yukarıda bahsedilen tüm ön hazırlıklara ek olarak 1’er öğrencinin dile getirdiği bazı hazırlıklar daha göze çarpmaktadır. Bunlar; sosyal medyadaki öğrenci gruplarına üyelik, gidilecek şehirdeki öğrencilerle iletişime geçip oradan arkadaş edinmek ve onlardan bilgi edinmek, gezmek amacıyla yanına ekstra para almak, daha önce gitmiş olan öğrencilerden bilgi almak, gidecekleri ülkenin gelenek göreneklerini incelemek. Bu kapsamda görüş bildiren öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Ayrıca bu süreçte insanlarla iletişim nasıl olur oradaki dil nasıldır dil hakkında biraz bilgi sahibi olmaya çalıştım.” (Ö6)

“Onun dışında şahsen yaptığım hazırlıklardan bir tanesi de ben eğitim öğretim yanında bir de gezmeyi amaçladığım için okulun hibesinin yanı sıra farklı bir ek maddi hazırlık yaptım.” (Ö7)

Erasmus Programına katılım gerçekleştiren öğrenci görüşlerinden hareketle, programa katılan öğrencilerin gitmeden önce değişik hazırlıklar yaptıkları anlaşılmaktadır. Öğrencilerin yaptıkları hazırlıkların en başında gidecekleri üniversite, şehir ya da ülke hakkında bilgi edinmek amacıyla araştırma yaptıkları görülmektedir. Bu araştırmalar genellikle internetten araştırma ve daha önce gitmiş olan öğrencilerle irtibata geçme şeklinde olmaktadır. Bunun ardından en çok yapılan hazırlıklardan bir tanesi vize için gerekli belgeleri toplama süreci gelmektedir. Vize alma sürecinin bazen çok uzun sürdüğü ve sıkıntılı bir süreç olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin gitmeden önce yaptıkları başka önemli bir hazırlığın ise İngilizce dilinde kendilerini geliştirmek

olduğu göze çarpmaktadır. Bunun için de öğrencilerin özellikle internette İngilizce filmler izleme, İngilizce şarkılar dinleme yoluyla veya bir kursa gitme yoluyla kendilerini geliştirmeye çalıştıkları anlaşılmaktadır. Öğrencilerin gitmeden önce farklı hazırlıklar yapmalarının gidecekleri ülkelerde problem yaşamamaları açısından önemli bir durum olduğu söylenebilir. Çünkü birçok öğrenci bu programa ilk defa katılacaklar, hatta belki bazıları ilk defa yaşadıkları şehrin dışına çıkacaklardır. Bu açıdan bakıldığında, iyi bir hazırlığın olası problemleri minimuma indireceği söylenebilir. Özellikle yabancı dile hâkimiyetin birçok kapıyı açacağı öngörülmektedir. Çünkü birçok ülkeden bir araya gelecek olan öğrencilerin ortak noktası İngilizce olacaktır. Endes (2015) yaptığı çalışmada, öğrenciler gitmeden önce birçok belge hazırladıklarını ve bu belge hazırlama işinin stresli olduğunu ifade ederken, pasaport ve vize alımının ise kolay olduğunu belirtmektedirler. Yücel (2013) ise yaptığı çalışmada öğrencilerin hareketlilik gerçekleştirilmeden önce yaptıkları ön hazırlıkların gerçekleştirilen hareketlilik faaliyetlerinin niteliğini olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir. Ayrıca önceki senelerde hareketlilik için aynı ülkelere gitmiş olan öğrencilerin buradaki deneyimlerini paylaşmaları, gidecek olan öğrencilerin beslenme, güvenlik, barınma gibi bilgi sahibi olmalarının sağlanacağı ifade edilmiştir.

Tablo 7.

Erasmus Programına katılmadan önce yapılan hazırlıklarla ilgili öğretim elemanı görüşleri

Görüşler	Frekans (n=10)
Barınma/yeme/içme ile ilgili hazırlıklar yaptım	9
Alanımla ilgili ders hazırlığı yaptım	8
Gideceğim şehri/ülkeyi/üniversiteyi araştırdım	7
İngilizce çalıştım/geliştirdim	3
Gezi planı oluşturdum	3
Erasmus programını inceledim	1
Gideceğim şehirde bir tanıdık ayarladım	1

Tablo 7'ye göre araştırmaya katılan öğretim elemanlarının hepsi programa katılım gerçekleştirilmeden önce bazı hazırlıklar yaptıklarını ifade etmişlerdir. Öğretim elemanlarının neredeyse tamamı gitmeden önce barınma/yeme/içme ile ilgili hazırlıklar yaptıklarını (f=9) ifade etmişlerdir. Bu kapsamda görüş bildiren öğretim elemanı ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Hangi şehire gidiyorum, mesela ben Romanya'nın Braşov şehrine gittim, Romanya nerededir, kültürü nasıldır, nasıl bir dil kullanıyor, Türk parası nedir, Braşov nerededir, ben Braşova nasıl ulaşırım havaalanından, bütün bunların altyapısını fizibilitesini yaptım. Bir de oraya giderken orda ne yiyeceğim, ne içeceğim, bunun hazırlığını yaptım.” (A3)

“Özellikle netten kalınabilecek yerler yemek özellikle biliyorsunuz İslami hassasiyetlerimiz olan insanlar olduğumuz için her yerde yemek yemiyoruz. Özellikle helal gıda ürünlerinin satıldığı yerleri internetten araştırdık.” (A4)

“Şimdi programa katılım gerçekleştirmeden önce gideceğim ülkenin kültürel özelliklerini, yeme içme ve benzeri, kültürel anlamda biraz daha ayrıntılı düşünersek, giyim tarzlarına yeme içme alışkanlıklarına yaşam tarzlarına bir baktım.” (A6)

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu programa katılmadan önce alanlarıyla ilgili ders hazırlığı yaptıklarını ve gidecekleri şehri/ülkeyi/üniversiteyi araştırdıklarını belirtmişlerdir. Bu kapsamda görüş bildiren öğretim elemanı ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Bu doğrultuda hani gidip Eğitim Fakültesinde bizim alanla ilgili 1-2 derse katılmışım bu yönde bir hazırlık yaptım.” (A2)

“Bunun haricinde sunum yapacağım konuya çok emek verdim. Bu sunumu çok daha düzenli çok daha pratik çok daha faydalı ve anlaşılır bir şekilde, özellikle sunumda çok az cümle kullanıp fazla grafik, ama bu grafikleri de kısa kısa İngilizce cümlelerle anlatma yolunu tercih ettim.” (A3)

“İspanya'ya gittim Mondragon diye bir üniversiteye gittim, Arassate kenti. Bu kenti tanımaya çalıştım haritadan üniversiteyi kenti araştırdım. Oraya nasıl gidilebilir ulaşım üzerinden bir araştırma yaptım, orada ne yenilir ne içilir, yaşam tarzımıza uygun mudur değil midir, farklılıkları ne kadardır bunun üzerinde durdum.” (A8)

Birkaç öğretim elemanı ise gitmeden önce İngilizce çalıştıklarını ve ayrıca bir gezi planı oluşturduklarını belirtmişlerdir. Birer öğretim elemanı ise Erasmus Programını incelediklerini ve gidecekleri şehirde bir tanıdık ayarladıklarını belirtmişlerdir. Bu kapsamda görüş bildiren öğretim elemanı ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Şöyle, açıkçası Avusturya'nın dilinin Almanca olduğunu biliyorduk. Ama bizim burada bir İngilizce grubumuz vardı, İngilizce dilini geliştirme noktasında biraz tecrübelerimiz olsun diye pratik yapmaya çalıştık.” (A5)

“Doğrusu biraz da gezi kültür noktasında düşündüğümüz için bir de gezilebilecek diğer şehirler nelerdir ulaşım nasıl sağlanır nerede kalınır gibi aktivitelere bakmıştık.” (A9)

Erasmus Programına katılım gerçekleştiren öğretim elemanları görüşlerinden hareketle, programa katılan öğretim elemanlarının gitmeden önce değişik hazırlıklar yaptıkları anlaşılmaktadır. Öğretim elemanlarının gitmeden önce bazı konularda ciddi ön hazırlıklar yaptıkları söylenebilir. Büyük çoğunluğunun gitmeden önce barınma/yeme/içme ilgili hazırlıklar yaptıkları, anlatacakları ders ile ilgili ciddi hazırlıklar yaptıkları ve gidecekleri şehri/ülkeyi/üniversiteyi iyice araştırdıkları söylenebilir. Özellikle yemek konusunda birçok öğretim elemanının yanlarında yiyecek götürdükleri anlaşılmaktadır. Bu hazırlıklara ek olarak bazı öğretim elemanlarının ise İngilizce çalıştıkları ve gezi planı oluşturdukları söylenebilir. Programa katılan öğretim elemanlarının belli bir dil seviyesine sahip olması gerekiyor zaten, dolayısıyla

birçoğunun zaten dil bildiği için böyle bir hazırlık yapmadıkları söylenebilir. Eğitimsel amaçların yanı sıra programın kültürel amaçlarından faydalanmak isteyen bazı öğretim elemanlarının ise gezi planı yaptığı söylenebilir. Ayrıca gidilen şehirde tanıdık ayarladığını söyleyen bir öğretim elemanının bu sayede yurtdışında pek sıkıntı yaşamadığı söylenebilir. Yücel (2013) yapmış olduğu çalışmada hareketliliğe katılmadan önce yapılan ön hazırlıkların gerçekleştirilen hareketlilik faaliyetlerinin niteliğini olumlu yönde etkilediğini belirtmektedir.

4.4. Program Esnasında Yaşanılan Problemlere İlişkin Görüşler

Bu başlık altında yükseköğretim öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının Erasmus Programı esnasında yaşadıkları problemler ile ilgili bulgulara yer verilmiştir. Öğrenci görüşlerine ilişkin bulgulara Tablo 8’de, öğretim elemanı görüşlerine ilişkin görüşlere ise Tablo 9’da yer verilmiştir.

Tablo 8.

Erasmus Programı esnasında yaşanan problemlere ilişkin öğrenci görüşleri

Görüşler	Frekans (n=10)
Yemek	5
Dil/İletişim	5
Derslerin yerel dilde olması	5
Ekonomik	3
Vize	2
Ders eşleştirme	2
Barınma	2

Tablo 8’e göre araştırmaya katılan öğrencilerin en çok yaşadıkları problemlerin başında yemek (f=5), iletişim (f=5) ve derslerin yerel dilde işlenmesi(f=5), yer almaktadır. Bu kapsamda görüş bildiren öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Aslında ilk problem gittiğimiz zaman benim oda arkadaşım Ukraynalı idi, dil problemi yaşadık, peki nasıl anlaşıyorduk, Translate programı aracılığıyla anlaşıyorduk yani anlaşamamaktan daha iyiydi. Translate dediğim yani Google Translate programı çeviri programı. Bir de yemek kültürü farklıydı Yemekte biraz zorlandım.” (Ö5)

“Programa devam ederken ilk başta en büyük zorluğu yerli halkla anlaşmak da yaşadık, çünkü yerli halkın kendi yerel dilleri vardı İngilizce konusunda biraz zayıflardı. Günlük hayatın işleyişinde biraz sıkıntı yaşadık bunu sürece yaydık. 5 aylık sürece devam ederken biraz rahatladık.” (Ö7)

Yaşadığım problemlerden örnek vermek gerekirse program dâhilinde bulunduğum şehirde toplumun İngilizce seviyesinin düşük olması beni bayağı zorlamıştı. İletişim kurma konusunda çok fazla problem yaşadığımı söyleyebilirim. Alışverişte aradığınız bir şeyi market görevlisine sorduğunuzda sizi anlamadığı için markette İngilizce bilen birini bulmaya çalışmak problem olabiliyor.” (Ö8)

“Şahsen beslenme konusunda sıkıntılarımız oldu. Yemek kültürleri bizden çok farklı olduğu için biraz da mutfakları dar olduğu için dışarıda yemek yeme noktasında birçok sıkıntı yaşadık yani.” (Ö7)

Yukarıda bahsedilen problemlerin yanı sıra öğrencilerin ekonomik (f=3), ders eşleştirme (f=2), vize (f=2), barınma (f=2) ve teknolojik problemler (f=1) yaşadıkları da tablodan anlaşılmaktadır.

“Derslerim eşleşmedi. Burada eşleştirdiğim derslerin hiçbiri orada eşleşmedi ve gittiğimde o dersleri değiştirmek zorunda kaldım. Romanya’daki koordinatörüm bana verebileceği dersleri söyledi bunları sana verebiliriz dedi. Onunla birlikte güzel bir anlaşma düzenledik, bu sefer buradaki Türkiye’deki bölüm başkanına attım. Bölüm başkanım imzalamadı “bunu sen tek başına yapamazsın” dedi “bana gönder ben yapacağım” dedi. Ben de “peki hocam nasıl isterseniz” dedim gönderdim. Ben 2. sınıftım bölüm başkanım bütün dersleri bana 3. sınıftan ayarlamıştı. Türkiye’de vizeler başlamıştı. Benim derslerim henüz belli değildi. Romanya’daki koordinatörüm bana geri dönmek zorunda kalabileceğini söylemişti, bu sefer Türkiye’deki bölüm başkanına durumu bu şekilde anlattım “ben 2. sınıftım siz bana 3 sınıftan ders verdiğiniz geri dönmek zorunda kalabilirim bir dönemim boşa gidebilir” dedim “geri dönebilirim” dedim en sonunda uzlaştık. Hazırladığım belgeyi imzaladı ve bana gönderdi.” (Ö2)

“Romanya vizesi ile ilgili problem çıktı erken başvurmamız a rağmen süreç uzadı geç çıktığı için de döneme gecikmeli başladık oradaki tanıtım sürecini oryantasyon sürecini kaçırdık.” (Ö3)

“Biraz maddi problem yaşadım, Avrupa’ya gezmek istiyordum, çünkü insanları keşfetmek farklı kültürleri farklı yerleri keşfetmeyi çok istiyordum. Bu da benim için bir avantajdı Erasmus. Aslında okulunun verdiği hibe ve ailemin desteği vardı buna rağmen yine çok fazla gezemedim.” (Ö6)

Erasmus Programına katılım gerçekleştiren öğrenci görüşlerinden hareketle, öğrencilerin yaşadıkları en büyük problemin yemek problemi olduğu söylenebilir. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun özellikle inançları gereği domuz eti ve mamullerini yemedikleri ve gittikleri ülkelerde de bunları içeren yemek çeşitlerinin bol olduğu göz önüne alındığında yemeğin büyük bir problem olduğu anlaşılmaktadır. Endes’in (2015) yaptığı çalışmada, öğrenciler helal yemek bulmanın zor olduğunu, oradaki yemeklerin çoğunda domuz eti bulunduğunu ve bu yüzden çok sıkıntı yaşadıklarını, ayrıca yemeklerin yetersiz olduğunu ve ağız tadına hitap etmediğini belirtmişlerdir. Bilici (2016) ve Özdem’in (2013) yaptığı çalışmada da benzer sonuçlar karşımıza çıkmaktadır. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, öğrenciler dini kaygılardan dolayı buldukları üniversitenin yemek hizmetlerinden pek faydalanamadıklarını belirtmişlerdir.

Yemek probleminden sonra yaşanan en büyük sıkıntının dil problemi ve buna bağlı olarak iletişim problemi olduğu söylenebilir. Öğrencilerin gittikleri bazı ülkelerde dersler İngilizce işlenirken, bazı ülkelerde ise dersler o ülkenin yerel diliyle işlenmektedir. Derslerin yerel dilde işlendiği üniversitelerde öğrencilerin problem yaşadıkları söylenebilir, çünkü Erasmus’a katılan öğrenciler İngilizce dil seviyeleri sonucunda programa katılmaya hak kazanmaktadırlar. Ayrıca yerel halkın genelde

İngilizce bilmemelerinin de öğrenciler için bazen sorun teşkil ettiği söylenebilir. Bahsedilen tüm bu sebeplerden dolayı öğrencilerin yabancı dile hakim olmalarının yaşanabilecek muhtemel birçok sorunu minimize edeceği söylenebilir. Dile hakim olmayan bir öğrencinin sağlıklı bir iletişim kurması, kendi dilini konuşmayan arkadaş ortamlarına rahatlıkla girmesi ve derslerden iyi bir verim alması beklenemez. Belki yerel dillerin öğrenilmesi kısa vadede öğrenciye bir fayda sağlayabilir, ama uzun vadede bir fayda sağlaması için öğrencilerin çok konuşulan Avrupa dillerinden bir tanesini öğrenmeleri akademik hayatları açısından çok önemlidir. Tekin & Gencer'in (2013) Almanya'da Erasmus programına katılan Türk öğrencilerle yaptıkları çalışmada benzer sonuçlar görülmektedir. Çalışmada yer alan öğrencilerin dile getirdiği en büyük problemin dil problemi olduğu görülmektedir. Dil engelinden dolayı ciddi problem yaşadıklarını ifade eden öğrenciler, özellikle derslerin Almanca işlenmesinden dolayı ve kendilerinin de çok az Almanca bilmelerinden dolayı, derslere katılım gösteremediklerini ifade etmişlerdir. Demir & Demir (2009) ve Užpalienė & Vaičiūnienė (2012) tarafından yapılan çalışmalarda da öğrencilerin büyük bir kısmının gittikleri ülkelerde dil problemi yaşadıkları ortaya konmuştur. Ersoy (2013) ve Şahin (2013) ise yaptıkları çalışmalarda programa katılan öğrencilerin İngilizceyi etkili konuşma konusunda sorun yaşadıkları sonucuna varmışlardır. Dinçer, Aslan, & Bayraktar (2017) öğrencilerin anadillerinden farklı bir dilde eğitim almaları dolayısıyla sıkıntılar yaşadıklarını ve bu sorunu aşmak için öğrencilerin programa katılmadan önce hedeflenen dilde yetkin olmalarının gerekliliğini ortaya koymuştur.

Öğrencilerin yaşadıkları başka bir problem ise ekonomik durumun iyi olmamasıdır. Ekonomik durumu iyi olan öğrencilerin üniversite tarafından sağlanan hibeye ek olarak maddi hazırlık yaptıkları, bu yüzden akademik yaşantının yanı sıra birçok Avrupa ülkesine kültürel amaçlı seyahatler gerçekleştirdikleri söylenebilir. Öğrenciler üniversite tarafından verilen hibenin ihtiyaçlarını karşılamadığını düşünmektedirler ve maddi sıkıntılardan dolayı gittikleri ülkenin dışındaki ülkeleri pek gezemediklerini ifade etmektedirler. Verilen hibenin kendilerine yetmediğini belirten öğrencilerin genellikle başka ülkeleri gezemedikleri için bu ifadeyi kullandıkları düşünülmektedir. Erasmus programının sadece öğrenci ihtiyaçlarına bir destek mahiyetinde olduğu iyi kavranırsa, bu tür şikayetlerin azalacağı söylenebilir. Hibenin yetersizliğiyle ilgili sonuçlara alan yazındaki bazı çalışmalarda rastlanılmaktadır (Kohn, 2015; Bağcı, Erdem & Erişen, 2018; Ünal, 2011, Teichler, 1996; Sancak, 2009). Erasmus programında öğrencilere verilen hibenin onların yurtdışındaki masraflarının

tamamının karşılanmasını sağlayan bir maaş değil de, bir burs olduğunu ifade eden Özdem (2013), araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun kendilerine sağlanan hibe desteğini yetersiz bulduklarını ifade etmiştir. González, Mesanza & Mariel (2011) yaptıkları çalışmada öğrencilere verilen ekonomik desteğin artırılmasının Erasmus öğrenci hareketliliğini daha da geliştireceğini belirtmektedirler.

Ders eşleştirmeleri, vize alımında yaşanan sıkıntılar ve gidilen ülkedeki barınma sıkıntısı öğrenciler tarafından dile getirilen bazı problemler olarak karşımıza çıkmaktadır. Ders eşleştirmelerinin genel bir problem değil de bölüm başkanlarının yaklaşımından kaynaklanan bir problem olduğu görülmektedir. Bazı bölüm başkanları ders eşleştirme konusunda öğrencilere esneklik tanırken, bazıları aynı kolaylığı sağlamamaktadır. Tekin & Gencer'in (2013) yaptığı çalışmada buna benzer sonuçlar görülmektedir. Erasmus'a katılan öğrenciler ders eşleştirme problemi yaşadıklarını ve bu durumun bazen dönem kaybına yol açtığını belirtmektedirler. Fakat bizim çalışmamızda dönem kaybı yaşadığını ifade eden öğrenciler bulunmamaktadır. Sancak (2009) ise öğrenciler derslerin denkliğiyle ilgili konulardan yakındıklarını belirterek, öğrencilerin kendilerine fayda sağlaması düşünülen AKTS'yi programın olumsuz özellikleri arasında gördüklerini ifade etmektedir. Çünkü ders eşleştirmelerden kaynaklanan bazı sorunlardan dolayı kimi öğrencilerin okulları uzamıştır.

Vize alımının ise ülkeden ülkeye farklılık gösterdiği görülmektedir. Barınma konusunda ise Romanya ve Polonya'daki üniversitelerin öğrencilere genellikle yurt imkânı sağladığı, ama yemek imkânı sağlamadığı anlaşılmaktadır. Portekiz'de hareketliliğe katılan öğrencilerde ise bunun tersi bir durum yaşanmaktadır. Öğrencilere yurt imkânı sağlanmazken, yeme içme imkânı sağlanmaktadır.

Tablo 9.

Erasmus Programı esnasında yaşanan problemlere ilişkin öğretim elemanı görüşleri

Görüşler	Frekans (n=10)
Yabancı dil problemi	3
Bürokratik problemler	2
Yeme-içme problemi	2
Ulaşım problemi	1

Tablo 9'dan elde edilen bulgulara göre araştırmaya katılan birkaç öğretim elemanının yabancı dil (f=3), bürokratik (f=2), yeme-içme (f=2) ve ulaşım problemi (f=1) yaşadıkları anlaşılmaktadır. Bu kapsamda görüş bildiren öğretim elemanı ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Yeme içme konusunda küçük de olsa sorunlar oldu. İncancımız gereği yani her şeyi yiyemiyoruz, bu konuda seçici olmak durumundayız. Bu konuyla ilgili sıkıntılar yaşadık.” (A1)

“Genel anlamda çok ciddi problem olmamasına rağmen, mevsim kış olması hasebiyle özellikle havaalanında inip oradan Bükreş’e ulaşmanın geceyi bulması, gecede treni bulmamın biraz zaman alması, doğrusu beni biraz strese soktu.” (A3)

“Bir iletişim problemi yaşadık, sanki böyle tam anlaşılmadık gibi dil açısından değil de biraz daha böyle bürokratik problemler vardı sanki.” (A2)

Erasmus Programına katılım gerçekleştiren öğretim elemanı görüşlerinden hareketle, öğretim elemanlarının birkaçının yeme içme, yabancı dil, barınma, ulaşım ve bürokratik problemler yaşadıkları söylenebilir. Ama diğer öğretim elemanlarının pek problem yaşamadıkları söylenebilir. Bunun sebeplerinden bir tanesi ve belki de en önemlisi programa katılım gerçekleştirmeden önce yapılan hazırlıklardır. Başka bir sebebinin ise öğretim elemanlarının birçoğunun İngilizceye hakim olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Alan yazında bulunan diğer çalışmaların sonuçlarına bakıldığında, bu çalışmaya benzer sonuçların çıktığı söylenebilir. Kasalak’ın (2013) yaptığı çalışmada da katılımcıların sadece birkaçı ulaşım ve yabancı dil konusunda problem yaşadıklarını belirtmişlerdir. Topçu’nun (2011) çalışmasına göre de birkaç öğretim elemanı ilk günlerde kısmen yiyecek ve dil problemi yaşadıklarını ama sorunu kısa sürede aştıklarını belirtmişlerdir. Oflaz ve Çavdar’ın (2017) yaptığı çalışmada da katılımcıların az bir kısmı yemek problemi yaşadığını belirtmiş fakat büyük bir çoğunluk Türkiye’deki işlemler dahil pek sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Yine Çuvaş’ın (2014) yaptığı çalışmada sorunlarla ilgili benzerlikler ortaya çıkmaktadır; katılımcıların çok azı barınma, ulaşım ve dil problemi yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

4.5. Gidilen Ülkenin Eğitim Sistemine İlişkin Görüşler

Bu başlık altında yükseköğretim öğrencileri ve öğretim elemanlarından ülkemiz ile gittikleri program ülkesinin eğitim sistemini farklılıklar ve benzerlikler açısından karşılaştırmaları istenmiştir ve ülkemiz ile gidilen program ülkesinin eğitim sistemi arasındaki farklar ve benzerliklerle ilgili bulgulara yer verilmiştir. Eğitim sistemine ait farklılıklar ve benzerlikler ayrı tablolar halinde sunulmuştur. Farklılıklarla ilgili öğrenci görüşlerine ilişkin bulgulara Tablo 10’da ve benzerliklerle ilgili öğrenci görüşlerine ilişkin bulgulara Tablo 11’de yer verilmiştir. Farklılıklarla ilgili öğretim elemanı görüşlerine ilişkin bulgulara Tablo 12’de ve benzerliklerle ilgili öğretim elemanı görüşlerine ilişkin bulgulara Tablo 13’te yer verilmiştir.

Tablo 10.
Gidilen program ülkesi ile ilgili eğitim sistemi farklılıklarına ilişkin öğrenci görüşleri

Görüşler	Frekans (n=10)
Not sistemi	6
Uygulama ağırlıklı eğitim olması	4
Sınıf ortamı	3
Geçme notu	2
Geliştirme odaklı eğitim	1
Öğrencinin öğrenciyi değerlendirebilmesi	1
Objektif değerlendirme olması	1
Sunumlara önem verilmesi	1
Sınıf mevcutlarının azlığı	1
Sınav kâğıtlarının incelenebilmesi	1
Hocadan hocaya değişen sınav sistemi	1
Öğretim yılı süresi	1

Tablo 10'a bakıldığında; araştırmaya katılan öğrenciler farklılık olarak en çok not sistemine (f=6) ve derslerin uygulama ağırlıklı olmasına (f=4) dikkat çekmişlerdir. Bununla ilgili öğrenci görüşlerine ait örnekler aşağıda yer almaktadır:

“Şimdi bizim de üniversitemizde uygulama ve teori olarak dersler ikiye ayrılıyor. Onların üniversitesinde de dersler uygulama ve teori olarak ikiye ayrılıyor, orada teori derslerine katılım zorunlu değil uygulama derslerine katılım zorunlu ve uygulamalar gerçekten çok dolu geçiyor. Bizim buradaki derslerimiz genellikle teori ağırlıklı uygulama çok az. Bazı derslerde hiç yok, bazı derslerde var ama çok yetersiz. Bizim ülkemizde teori ağırlıklı orada uygulama ağırlıklı, bence uygulama ağırlıklı olması daha iyi.” (Ö2)

“Notlandırma sistemi bizimkinden farklıydı bizdeki gibi değildi. Onların 10 üzerinden değerlendiriliyor, bizimki 100 üzerinden değerlendiriliyor.” (Ö5)

Bizim ülkemizde ki eğitim sisteminin daha çok ezberle dayalı olduğunu biliyoruz zaten, ama Polonya'daki eğitimde ezberle öğretme değil de daha çok pratikle öğretmeye çalışıyorlar. Bunun için de sınıfta işlenen konuyla ilgili öğrenciler gruplara bölünüp konuyu derste birbirleriyle tartışıyorlar.” (Ö10)

Araştırmaya katılan iki öğrenci oradaki sınıf ortamının bizdeki sınıf ortamından daha samimi olduğunu belirtirken, bir öğrenci ise tam tersini ifade etmektedir. Bununla ilgili öğrenci görüşlerine ait örnekler aşağıda yer almaktadır:

“Sınıf ortamları çok samimiydi, kendimizi çok rahat hissediyorduk, öğrenciler çok destek veriyorlardı.” (Ö1)

“Sınıf ortamı biraz farklıydı, hani birbirleriyle fazla sıcakkanlı değillerdi, herkes farklı bir âlemde diyelim işte.” (Ö5)

Araştırmaya katılan iki öğrenci gittikleri ülkedeki geçme notunun bizim ülkedeki geçme notundan farklı olduğunu ifade ederken, bir öğrenci gittiği ülkede geliştirme odaklı bir eğitim varken bizim ülkede ise sınav odaklı bir eğitim olduğunu belirtmektedir. Bununla ilgili öğrenci görüşlerine ait örnekler aşağıda yer almaktadır:

“Romanya’da geçme notu 5 idi, bizim ülkemizde ise okuduğumuz muş Alparşlan Üniversitesinde 50.” (Ö3)

“Farklılıklar şu şekilde, şimdi bizim ülkemizde ister istemez sınavlara tabi oluyoruz dönem sonunda onlarda öyle bir problem yok. Öğrenci kesinlikle kendini geliştirme aşamasında sürekli. Biz sınavlara odaklanırken onlar daha çok gelişmeye odaklanıyor, bu bizim eksliğimiz.” (Ö6)

Araştırmaya katılan öğrencilerden birer kişi öğrencilerin öğrenciyi değerlendirebildiğini ve bunda çok objektif davrandıklarını (f=1), sınıf mevcutlarının bizdekine göre daha az olduğunu (f=1), gittikleri program ülkesinde sunuma çok önem verildiğini (f=1), sınav kağıtlarını rahatlıkla inceleyebildiklerini (f=1), gittikleri program ülkesinde eğitimin öğrenci merkezli olduğunu ama ülkemizde öğretmen merkezli olduğunu (f=1), derslerin genellikle blok ders şeklinde işlendiğini (f=1), sınavların hocadan hocaya değiştiğini (f=1) ve lisans öğretim yılının gittikleri ülkede 3 yıl bizde ise 4 yıl olduğunu (f=1) ifade etmişlerdir. Bununla ilgili öğrenci görüşlerine ait örnekler aşağıda yer almaktadır:

“Bir de şöyle güzel bir şeyleri vardı. Siz sunum yaptıktan sonra öğrenciler sizi değerlendiriyorlar, size sunum puanı veriyorlardı ve bunu yaparken gerçekten çok adil davranıyorlardı. Hani bizim ülkemizdeki gibi ben buna düşük vereyim de benim notum daha yüksek olsun gibi düşünceleri yoktu ve bu çok güzel bir şeydi bana göre.” (Ö1)

“Sınıfların maksimum 15 kişiden oluşması daha rahat ve etkili bir eğitim olanağının sunulmasını sağlamaktaydı.” (Ö4)

Kişinin kendisini ifade etmesi bakımından özgüven gibi kişisel gelişimin sağlanması adına sunuma daha fazla önem verilmekteydi.” (Ö4)

“Aslında farklılıklar çoktu. Mesela en basitinden benim burada okuduğum İktisat Bölümü burada 4 yıl iken orada 3 senede bitiyor. Yani çok bölüm öyledir. Tıp hariç tabii ki çoğu bölüm öyle yani.” (Ö5)

“Ülkemizde vize final bütünleme vardı ama Romanya’da hocaya göre değişiyordu bazı hocalar kısa sınav bazıları da sadece tek sınav yapıyordu, bazıları proje artı sınav yapıyordu.” (Ö3)

Erasmus Programına katılım gerçekleştiren öğrenci görüşlerinden hareketle ülkemiz ile gidilen program ülkesi arasındaki eğitim sistemi arasındaki farklılıklar olarak en çok not sistemi farklılığı göze çarpmaktadır. Gidilen program ülkelerinin birçoğunun not sistemi de birbirinden farklıdır. En çok dile getirilen başka bir farklılık ise gidilen program ülkelerindeki eğitimin pratik ağırlıklı olmasıdır. Öğrencilerin birçoğu derslerin uygulama ağırlıklı olduğunu dile getirip, bunun çok faydalı olduğunu belirtmişlerdir. Geçme notu, sınıf ortamı, sınıf mevcutlarının azlığı ve öğretim yılı süresinin farklılığına dikkat çeken öğrenciler gittikleri program ülkesinde geliştirme odaklı bir eğitim olduğunu, öğrencinin öğrenciyi değerlendirebildiğini ve bunu yaparken çok adil davrandıklarını dile getirmişlerdir. Öğretmen odaklı değil de öğrenci

odaklı bir eğitim sisteminin varlığından bahseden öğrenciler, gittikleri program ülkesindeki sınavların bazen hocadan hocaya değiştiğini ifade etmişlerdir.

Araştırmadan elde edilen bu bulgular alan yazında ulaşılabilen çeşitli çalışmaların bulgularıyla da benzerlik göstermektedir. Bakioğlu ve Certel'in (2010) yaptıkları çalışmada öğrencilerin tamamının gittikleri program ülkesindeki öğrenci odaklı eğitim tarzından etkilendikleri anlaşılmıştır. Ayrıca gidilen program ülkelerinde sınavlardan çok ödevlerin etkili olduğunu ve formalite olarak değerlendirilen sınavların ezbere dayalı olmadığını belirten katılımcılar, bu sayede öğrencilerin daha çok araştırmak ve düşünmek zorunda kaldıklarını ifade ederek bunun olumlu bir farklılık olduğunu dile getirmişlerdir. Tekin ve Gencer'in (2013) yaptığı çalışmada ise Alman üniversite eğitimini Türk eğitim sistemi ile karşılaştıran öğrenciler, Alman sisteminin öğrenciye sorumluluk verme ve farklı konuları seçme imkanı sunma yoluyla öğrencilerin becerilerini geliştirdiğini ifade ederken Türk eğitim sisteminin öğrencilerin kişisel yeteneklerini geliştirmeleri için engeller çıkardığını belirtmişlerdir. Ayrıca buldukları ülkede derslerin pasif değil aktif katılıma dayalı olduğunu belirten katılımcılar derslerin öğrenci merkezli olduğunu ifade etmişlerdir. Endes'in (2015) yaptığı çalışmada öğrenciler genellikle not almak için sunumlar veya projeler hazırladıklarını ve başarısız oldukları zaman dersleri geçmek için kendilerine ekstra ödevler verildiğini ifade etmektedirler. Çalışmamıza katılan öğrencilerin görüşlerine paralel olarak Ünal'ın (2016) yaptığı çalışmada da öğrenciler derslerin pratik ağırlıklı olduğunu ve ders etkinliklerinin öğrenci odaklı olduğunu belirtmişlerdir. Şahin (2007) ise öğrencilerin gittikleri ülkede dersleri çok zorlayıcı bulmadıklarını ve derslerin kendi üniversitelerindeki teori ağırlıklı eğitimin aksine pratik ağırlıklı olduğunu ifade ettiklerini belirtmiştir. Sarıtaş (2011) ise yaptığı çalışmada öğrencilerin gittikleri üniversitenin eğitim sistemine alışmakta güçlük çektiklerini ifade ederek, bu durumu her ülkenin eğitim sisteminin farklı olmasına ve yabancı bir dilde eğitimin görmenin zorluğuna bağlamıştır.

Tablo 11.

Gidilen program ülkesi ile ilgili eğitim sistemi benzerliklerine ilişkin öğrenci görüşleri

Görüşler	Frekans (n=10)
Ödevler/sunumlar	4
Ders saatleri	1
Devam-devamsızlık	1
Sınavlar	2
Öğrenci-öğretim elemanı ilişkisi	1

Tablo 11'e bakıldığında yukarıda bahsedilen farklılıkların yanı sıra öğrenciler benzer yönler de değinmişlerdir. Öğrencilerin benzer yön olarak en çok ifade ettikleri şey ödev ve sunumlardır (f=4). Bunun yanı sıra devam-devamsızlık (f=1), ders saatleri (f=1), sınavlar (f=2) ve öğrenci-öğretim elemanı ilişkileri (f=1) benzer yönler olarak ifade edilmiştir. Bununla ilgili öğrenci görüşlerine ait örnekler aşağıda yer almaktadır:

“Dersler için de aynı şekilde benzerlik olarak ödevler veriliyor ödevlere performanslara göre not alıyorlar. Ders geçme noktasında bu da etkili oluyor öğrenciler için.” (Ö7)

“Derslerin uygulanması kısmında genel olarak benzer işleyiş biçimi vardı. Dersler slayt üstünden işleniyordu.” (Ö8)

“Ülkemizdeki öğrencilerin en büyük sorunu devam devamsızlık sorunu hepimizin ilk konuştuğu şey ilk benzerlik bu oldu. Orada da öyle bir işleyiş vardı öğrenciler orada da imza atıyorlardı imza kâğıdı vardı.” (Ö1)

“Bizim ülkemizdeki öğretim elemanı ile öğrenci arasındaki ilişki çok çok sağlıklı onlardaki de bu şekilde, ben bundan çok memnun kaldım. Orada kendimi hiç yabancı hissetmedim çünkü ülkemdeki rahatlığı verdi bana.” (Ö6)

Erasmus Programına katılım gerçekleştiren öğrenci görüşlerinden hareketle ülkemiz ile gidilen ülkenin eğitim sistemlerinin benzer yönleri olarak ödevler/sunumlar, ders saatleri, devam/devamsızlık, sınavlar ve öğrenci-öğretim elemanı ilişkilerinin olduğu söylenebilir. Bu sonuçlara paralel olarak Ünal'ın (2016) yaptığı çalışmada da öğrenciler başarıyı ölçmek için sınavların yanı sıra ders içi ve ders dışı çalışmaların da dikkate alındığını belirtmişlerdir.

Tablo 12.

Gidilen program ülkesi ile ilgili eğitim sistemi farklılıklarına ilişkin öğretim elemanı görüşleri

Görüşler	Frekans (n=10)
Gidilen ülkede uygulama ağırlıklı sistemin oluşu	3
Gidilen ülkedeki hocaların daha donanımlı olması	2
Gidilen ülkedeki sınıf mevcutlarının azlığı	1
Araç gereç açısından daha iyi olmaları	1
Ödev/proje ağırlıklı bir sistemin varlığı	1
Özerk bir eğitim sisteminin varlığı	1

Tablo 12'ye bakıldığında; araştırmaya katılan öğretim elemanlarının birkaçı gidilen ülkedeki eğitim sisteminin uygulama ağırlıklı olduğunu (f=3) ve gidilen ülkedeki hocaların daha donanımlı olduğunu (f=2) belirtmişlerdir. Birer öğretim elemanı ise gidilen ülkedeki sınıf mevcutlarının az olduğunu, araç-gereç açısından gidilen ülkenin daha iyi olduğunu, gidilen ülkede proje/ödev ağırlıklı bir sistem olduğunu ve gidilen

ülkede özerk bir eğitim sistemi olduğunu belirtmişlerdir. Bununla ilgili öğretim elemanı görüşlerine ait örnekler aşağıda yer almaktadır:

“Biz bir hafta kaldık, biraz gözlem yapabildik ama sanki onlar da biraz şey daha fazla idi uygulamaya yönelik eğitim fakültesine gittik biz, uygulamaya yönelik dersler sanki daha fazlaydı biraz teoriyi biraz azaltmışlardı o açıdan farklıydı.” (A2)

“Orda gördüğüm şeydu, sınıf mevcutları gerçekten bizimkilerle kıyasladığımız zaman yüzde elli oranında az ve sınıflarda öğrencilerin kullanımına sunulan alet edevat teçhizat gerçekten hani, gerçi bizim üniversitelerimizde de yeni bu yönde çalışmalar oluyor, ama çok güzel derslikler ayarlanmış.” (A4)

“Ama şunu fark ettim oradaki hocaları ile bizim ilahiyat hocalarına göre daha iyi bir perspektife sahipler. Hadis hocası Londra İngiltere doğumlu Arapçası var İngilizcesi var Almançası var aynı zamanda Müslüman olunca o farklılık bariz göze çarpıyor.” (A5)

Erasmus Programına katılım gerçekleştiren öğretim elemanı görüşlerinden hareketle ülkemiz ile gidilen program ülkesi arasındaki eğitim sistemi arasında, gidilen ülkedeki eğitim sisteminin uygulama ağırlıklı olması ve oradaki hocaların daha donanımlı olması yönüyle, bir farklılık olduğu söylenebilir. Bu farklılığın aslında kişiden kişiye değiştiği söylenebilir. Bizim ülkemizdeki üniversitelerde de gittikçe artan bir şekilde uygulama ağırlıklı bir eğitim verilmektedir ve bu durumu farklılık olarak dile getiren öğretim elemanlarının ders verdikleri üniversite veya bölümlerinde bu durumun eksikliği yaşanıyor olabilir. Ayrıca gidilen ülkede sınıf mevcutlarının az olduğu, araç-gereç açısından gidilen ülkenin daha iyi olduğu, gidilen ülkede proje/ödev ağırlıklı bir sistem olduğu ve gidilen ülkede özerk bir eğitim sistemi olduğu da söylenebilir. Topçu (2011) yaptığı çalışmada gidilen ülkelerdeki sınıf mevcutlarının azlığı, teknik donanımın daha iyi olması ve hocaların bizim ülkedeki hocalara göre daha nitelikli olması gibi benzer sonuçlar elde etmiştir. Gidilen program ülkelerinde sınavlardan çok ödevlerin etkili olduğunu ve formalite olarak değerlendirilen sınavların ezbere dayalı olmadığını belirten Bakioğlu & Certel (2010), bu sayede öğrencilerin daha çok araştırmak ve düşünmek zorunda kaldıklarını ifade ederek bunun olumlu bir farklılık olduğunu dile getirmişlerdir.

Tablo 13.

Gidilen program ülkesi ile ilgili eğitim sistemi benzerliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşleri

Görüşler	Frekans (n=10)
Öğrenci-hoca davranışları/iletişimi	2
Sunum ağırlıklı ders işlenişi	1
Müfredat ve kullanılan kaynaklar	1
Fiziki donanım	1

Tablo 13'e bakıldığında yukarıda bahsedilen farklılıkların yanı sıra öğretim elemanları benzer yönlerde de değinmişlerdir. Öğretim elemanları benzer yön olarak öğrenci-hoca davranışlarını (f=2), sunum ağırlıklı ders işlenişini (f=1), müfredat ve kullanılan kaynakları (f=1) ve fiziki donanımı (f=1) ifade etmişlerdir. Bununla ilgili öğretim elemanı görüşlerine ait örnekler aşağıda yer almaktadır:

“yani öğrenciler buradaki öğrenciler gibiydi, hocalar da bizdeki gibi, yani ders saatinde dersine giriyor, öğrencilerle koridorda muhabbet ediyor, sorular soruluyor, yani benzerdi çok farklılık yoktu diyebiliriz.” (A1)

“Yani şimdi fiziki anlamda baktığınızda benzerlikler çok fazla. Fiziki anlamda bina yapıları, sınıf yapıları öğrenci tarzı, sınıfların araç gereçleri ve benzeri bir takım benzerlikler var.” (A6)

Erasmus Programına katılım gerçekleştiren öğretim elemanı görüşlerinden hareketle ülkemiz ile gidilen ülkenin eğitim sistemlerinin benzer yönleri olarak öğrenci-hoca davranışları, sunum ağırlıklı ders işlenişi, müfredat, kullanılan kaynaklar ve fiziki donanım olduğu söylenebilir. Burada bahsedilen benzerliklerin bazıları Tablo 20'de farklılık olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun en büyük sebebinin her yükseköğretim kurumunun fiziki altyapısının, öğretim elemanı niteliğinin, ders işleme tekniklerinin birbirinden bağımsız olmasına dayandırılabilir. Bizim çalışmamızda öğrenci-hoca davranışları benzer yönler olarak yer alırken, Topçu'nun (2011) çalışmasında gidilen ülkedeki hoca-öğrenci davranışlarının bizim ülkeye göre farklılık gösterdiği sonucu çıkmaktadır. Ünal'ın (2016) yaptığı çalışmada da başarıyı ölçmek için sınavların yanı sıra ders içi ve ders dışı çalışmaların da dikkate alındığı belirtilmiştir.

4.6. Gidilen Ülkenin Kültürüne İlişkin Görüşler

Bu başlık altında yükseköğretim öğrencileri ve öğretim elemanlarından ülkemiz ile gittikleri program ülkesinin kültürlerini farklılıklar ve benzerlikler açısından karşılaştırmaları istenmiştir ve ülkemiz ile gidilen program ülkesinin kültürleri arasındaki farklılıklar ve benzerliklerle ilgili bulgulara yer verilmiştir. Kültürlere ait farklılıklar ve benzerlikler ayrı tablolar halinde sunulmuştur. Farklılıklarla ilgili öğrenci görüşlerine ilişkin bulgulara Tablo 14'te ve benzerliklerle ilgili öğrenci görüşlerine ilişkin bulgulara Tablo 15'de yer verilirken, farklılıklarla ilgili öğretim elemanı görüşlerine ilişkin bulgulara Tablo 16'da ve benzerliklerle ilgili öğretim elemanı görüşlerine ilişkin bulgulara Tablo 17'de yer verilmiştir.

Tablo 14.
Gidilen program ülkesi ile ilgili kültür farklılıklarına ilişkin öğrenci görüşleri

Görüşler	Frekans (n=10)
İnanç	8
Yemek	8
Eğlence	5
Önyargı olmaması / Düşünceye saygı	1
Trafik kurallarına uyma	1
Kadın Çalışanların Fazlalığı	1
Cadde-sokak temizliği	1
Sosyal ortamlar ve iletişim	1
Arkadaşlık/komşuluk ilişkileri	1
Yurtların karma olması	1

Tablo 14'e göre araştırmaya katılan öğrencilerin kültür ile ilgili en çok dile getirdikleri farklılıkların başında inanç (f=8) ve yemek (f=8) gelmektedir. İnanç farklılığı ile ilgili görüş bildiren öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Aslında farklar inanç diyelim. Orada kiliseye gittim. Mesela kilisedekilerin çoğunun inancı farklıydı. Sıraya girmişlerdi papazın elini öperek suya dokunarak taşı öperek geçiyorlardı. Onların farklı inançları vardı biz de merak ettiğimiz için gittik bayağı bir bilgi de edindik. Tabii orada birçok kişi oraya giderken elbiseye pek önem vermeden sadece başını biraz kapatıp gidebiliyor ama biz burada bir türbeye giderken en basitinden çok kişi elbisesine üstüne başına dikkat ederek giriyor” (Ö5)

“Dini inançları yönünden bizden farklı bir dini inançları var, bu da onların hem festivallerine hem de bayramlarını yansıtmış. Biz de olduğu gibi Ramazan Bayramı Kurban bayramı gibi dini inançların getirdiği bayramlar varken onların kendi din ve inançların getirdiği bayramlar var. Resmî tatilleri bu şekilde farklılık gösteriyor.” (Ö7)

Yemek kültürü farklılığı ile ilgili görüş bildiren öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Yemekler de farklıydı, yemeklerinde neredeyse hiç acı tadı yoktu. Şöyle yemekleri vardı ekmek içine çorba çok değişik bir yemektir ama işte domuz etiyle yapıyorlardı. Ben yemeyi çok istedim ama sadece belli günlerde domuz etiyle yapmıyorlardı bir türlü o güne denk gelmedim, bu yüzden tadına bakamadım ama tadına bakan arkadaşlar çok güzel bir çorba olduğunu söylediler.” (Ö1)

“En başta yemek, yemeklerimiz gerçekten çok farklı. Türk mutfağı gerçekten çok harika bir şeymiş. Bunu tekrar anladım.” (Ö2)

“Yemekleri çok farklıydı bizim gibi değillerdi en basitinden orada çok zorluk çektim. Orada domuz etinden çok faydalandıkları için biz de yemiyorduk tabii. Çok zorlanıyordum, yemekleri çok çok farklıydı bizden.” (Ö5)

“Onun dışında yemek kültürleri bizimkine göre çok farklı ve dar bir yemek kültürleri vardı, daha çok hazır yemek fastfood üzerine bir yemek kültürleri var. Onun dışında okyanus ülkesi oldukları için deniz ürünleri ağırlıkta bir beslenme şekilleri var. Bu da bize pek hitap etmiyor. Bizim ülkemiz yemek kültürü konusunda çok daha geniş bir kültüre sahip.” (Ö7)

Tablo 9'a baktığımızda öğrencilerin inanç ve yemek kültürü farklılığından sonra en çok dile getirdikleri farklılık ise eğlence biçimidir (f=5). Eğlence biçimi farklılığı ile ilgili görüş bildiren öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Eğlence biçimleri benim kültüründen çok farklıydı daha çok içkili disko tarzı şeylerdi ben de daha çok doğulu olduğum için bana çok yabancı geliyordu. Dolayısıyla hiçbir eğlenceye katılamadım.” (Ö1)

“Eğlence yerleri çok farklıydı barları kulüpleri çok fazlaydı. İsteyen istediği yere gidiyordu, mesela Türkiye'de yanında kız arkadaşı olmadan kimse bu tür yerlere giremiyor, ama Romanya'da öyle bir şey yoktu, serbestti rahatlıkla gidebiliyorlardı.” (Ö5)

“Benim düşünceme göre eğlenceye bizden daha çok önem veriyorlar, bunun için de sürekli farklı organizasyonlar düzenliyorlar.” (Ö10)

Yukarda bahsedilen farklılıklara ek olarak öğrenciler gittikleri program ülkesinde insanların düşünceye saygı gösterdiklerini (f=1), trafik kurallarına çok iyi uyduklarını (f=1), kadın çalışanların fazla olduğunu (f=1), cadde ve sokakların çok temiz olduğunu (f=1), sosyal ortamlara rahatlıkla girildiğini (f=1), arkadaşlık/komşuluk ilişkilerinin mantıksal zemine bağlı olduğunu (f=1) ve yurtların karma olduğunu (f=1) dile getirmişlerdir. Bu kapsamda görüş bildiren öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Bir de insanlar burada birbirlerini çok yargılıyorlar birinin açık yönünü görsem de açığa vursam diye düşünüyorlar ama orada herkes birbirinin düşüncesine çok saygılı.” (Ö2)

“Orada arkadaşlıklarda kimse kimseyi tanımadığı zaman gelip senin masana oturup sohbet edebiliyordu. Bizim buradakiler gibi değil, mesela hala sınıfta birçok kişinin ismini bile bilmiyorum. Oradakiler böyle değil işte gelip senin masana oturup hemen tanışabiliyorlardı. İletişim kurma konusunda iyidiler iletişimden kastım hani çekinmedikleri için gelip sohbet edebiliyorlardı ama bizde böyle bir şey yok.” (Ö5)

“Arkadaşlık komşuluk ilişkilerinden bahsederek bizdeki gibi arkadaşlık ve komşuluk ilişkileri çok duygusal bir zemine bağlı değil daha çok mantıksal bir ilişkileri var, bu da belki bize çok uymayan bir ilişki şekli olmuştur.” (Ö7)

“Öncelikle yaşadığım ülkede ki pansiyonlarda cinsiyet ayrımı mevcut, program dâhilinde bulunduğu ülkede ise yaşadığımız pansiyon karma bir biçimde oluşturulmuştu.” (Ö8)

Erasmus Programına katılım gerçekleştiren öğrenci görüşlerinden hareketle ülkemiz ile gidilen program ülkesi arasında en çok inanç ve yemek kültürü farklılığı olduğu söylenebilir. Gidilen program ülkelerinin tamamında Hristiyanlık dininin yaygın olduğu, MŞÜ'den giden öğrencilerde ise İslam inancının yaygın olduğu söylenebilir. Dinlerin farklı olmasının yemek kültürüne de yansıdığı ve yemek kültürlerinde domuz etinin çokça yer aldığı söylenebilir. İslam inancında domuz eti yemek haram iken, Hristiyanlıkta böyle bir yasak yok ve buna bağlı olarak gidilen ülkelerdeki yemeklerin çoğunda domuz eti kullanılmasından dolayı öğrencilerin yemek kültürlerinden çok memnun kalmadıkları söylenebilir. Özdem'in (2013) yaptığı çalışmada öğrencilerin bir

kısmı dini değer kaygılarından dolayı yemek hizmetinden yararlanmadıklarını belirtirken, Demir ve Demir'in (2009) yapmış oldukları çalışmada da programa katılan öğrencilerden bazıları yemeklerde domuz eti kullanılmasından endişe ettikleri için üniversitenin sunduğu yemek hizmetlerinden faydalanmadıklarını dile getirmişlerdir. Kültür farklılığı olarak göze çarpan diğer hususların başında, eğlence biçimlerinin farklı olması gelmektedir. Eğlence kültürünün daha çok içkili eğlencelere dayanmasından dolayı öğrencilerin buna alışkın olmadıkları söylenebilir. Özdem (2013) tarafından yapılan çalışmada da bazı öğrenciler gittikleri ülkelerdeki sosyal ve kültürel faaliyetlerin kendi inanç ve kültürlerine uygun olmadığını belirtmişlerdir. Gidilen program ülkesinde bizim ülkemizden farklı olarak insanların düşünceye saygılı olduğu, trafik kurallarına iyi bir şekilde uydukları, cadde ve sokakların çok temiz olduğu, sosyal ortamlar ve iletişimin samimi olduğu söylenebilir. Arkadaşlık ve komşuluk ilişkilerinin ise bizim ülkemizde daha iyi olduğu, gidilen program ülkelerinde bu durumun daha çok mantıksal çerçeveye dayandığı söylenebilir.

Tablo 15.

Gidilen program ülkesi ile ilgili kültür benzerliklerine ilişkin öğrenci görüşleri

Görüşler	Frekans (n=10)
Misafirperverlik	1
Dine bağlılık	1
Aynı isimli marketler zincirinin varlığı	1
Dini bayramlarda tatil	1
Giyim tarzları	1
Dini bayramlarda tüm ailenin bir arada olması	1

Tablo 15'e göre araştırmaya katılan öğrenciler kültür ile ilgili misafirperverlik, dine bağlılık, aynı isimli marketler zincirlerinin varlığı, dini bayramların tatil olması, giyim tarzları ve dini bayramlarda tüm ailenin bir arada olması gibi benzerlikler dile getirmişlerdir. Bu kapsamda görüş bildiren öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

"İnsanımız nasıl misafirperver ise oradaki insanlar da çok misafirperverdi, bu şekilde misafirperver oldukları için kendimi çok da yabancı hissetmedim aralarında ve bundan çok memnun kaldım. Biz cuma günlerini nasıl ibadete ayırırsak onlarda pazar gününü ibadete ayırıyorlar, bu aslında benzerlik olabilir tıpkı bizimki gibi." (Ö6)

"Benzerlikler konusunda ise dini bayramlarında onlarda bizim gibi tüm aile bir arada olmaya özen gösteriyorlar." (Ö8)

Erasmus Programına katılım gerçekleştiren öğrenci görüşlerinden hareketle gidilen program ülkesi ile bizim ülkemizin kültürleri arasındaki bazı benzerliklerin de

olduğu söylenebilir. Gidilen ülkelerde insanların misafirperver olduğu, giyim tarzlarının bize benzer olduğu söylenebilir. Dini inanışlar her ne kadar farklı olsa da insanların dine bağlı olduğu, dini bayramlarda tatil yapıldığı ve insanların dini bayramlarda ailece bir araya geldiği söylenebilir. Gidilen ülke ile ilgili göze çarpan başka bir benzerliğin ise ülkemizdeki gibi aynı isimli marketler zincirlerinin varlığı olduğu söylenebilir.

Tablo 16.

Gidilen program ülkesi ile ilgili kültür farklılıklarına ilişkin öğretim elemanı görüşleri

Görüşler	Frekans (n=10)
Yeme-içme kültürü	7
İnanç farklılığı	3
Yaşam tarzı	3
Tuvalet kültürü	3
İnsanların serbest/rahat olması	2
İşyeri ve caddelerin erken kapanması	2
Trafik kültürü	2

Tablo 16'ya göre araştırmaya katılan öğretim elemanlarının kültür ile ilgili en çok dile getirdikleri farklılıkların başında yeme-içme kültürü (f=7) gelmektedir. Öğretim elemanlarının dile getirdikleri diğer farklılıkların ise inanç farklılığı (f=3), yaşam tarzı (f=3), tuvalet kültürü (f=3), insanların daha serbest/rahat olması (f=2), işyeri ve caddelerin erken kapanması (f=2) ve trafik kültürü (f=3) olduğu görülmektedir. Yine Bununla ilgili öğretim elemanı görüşlerine ait örnekler aşağıda yer almaktadır:

“İnanç sistemleri insanların ilişkileri kültürleri çok farklıydı yeme-içme açısından çok sorun yaşadık. Dini inancımız gereği işte domuz türü ürünler tüketmemiz bizim açımızdan doğru değil orada bunlardan çok fazla tüketildiği için orada yeme içme problemi yaşadık.” (A2)

“Yani özellikle yemek kültürü çok farklı, bizler alışmışız böyle, onların yemek kültürü değişik geliyor, trafik kültürü yayalara öncelik verilmesi konusunda güzel bir kültürleri var, yaşam kültürleri farklı, yapı olarak bizimle çok farklılıkları mevcuttur.” (A7)

“Dolaşırken iki eşcinselin birbiriyle gayet rahat bir şekilde el ele dolaşıyor olduğunu gördüğümüzde arkadaşlarımızla beraber gülmüştük bize çok tuhaf gelmişti. Ama onlarda bu çok yaygın ve çok rahat bir şekilde değerlendirilebiliyordu insanlar tarafından. Biz sadece gözlemde bulunabildik. Daha buna benzer onlarca kültürel farklılığa işaret eden bir anlayış gördük.” (A9)

“Yeme-içme kültürleri bizimkinden çok farklıydı, orada neredeyse hiçbir şey yemedim, hep buradan götürdüğüm şeyleri yedim. Oradaki insanlar bize göre daha rahat daha serbesttiler, çekinme utanma gibi şeyler yok gibiydi. Bunların dışında ne olabilir, evet tuvalet mesela. Tuvaletlerinde musluklar yoktu, sadece peçete vardı, bir de tuvaletler genelde karmaydı. Trafik kültürlerini de beğendim, insanlar kurallara çok saygılı.” (A10)

Erasmus Programına katılım gerçekleştiren öğretim elemanı görüşlerinden hareketle ülkemiz ile gidilen program ülkesi arasında yeme-içme, inanç, yaşam tarzı, tuvalet ve trafik gibi konularda farklılıklar olduğu ve gidilen ülkelerin bazılarında

insanların daha serbest/rahat olduğu ve işyeri ile caddelerin çok erken kapandığı söylenebilir. Özellikle yeme-içme noktasında dini inanç kaygılarından dolayı bir farklılık söz konusudur. Gidilen program ülkelerinin tamamında Hristiyanlık dininin yaygın olduğu, MŞÜ'den giden öğretim elemanlarında ise İslam inancının yaygın olduğu söylenebilir. Dinlerin farklı olmasının yemek kültürüne de yansıdığı ve yemek kültürlerinde domuz etinin çokça yer aldığı söylenebilir. İslam inancında domuz eti yemek haram iken, Hristiyanlıkta böyle bir yasak yok ve buna bağlı olarak gidilen ülkelerdeki yemeklerin çoğunda domuz eti kullanılmasından dolayı öğretim elemanlarının yemek kültürlerinden çok memnun kalmadıkları söylenebilir. Yaşam tarzlarına bakıldığında insanların çok daha rahat olduğu, örneğin eşcinsel çiftlerin toplumda genel kabul görmesi gibi farklılıklardan bahsedilebilir. Özdem'in (2013) yaptığı çalışmada katılımcıların bir kısmı inanç kaygılarından dolayı yemek hizmetinden pek yararlanamadıklarını belirtirken, Demir ve Demir'in (2009) yapmış oldukları çalışmada ise katılımcıların bir kısmı yemeklerde domuz eti kullanılmasından endişe ettikleri için üniversitenin sunduğu yemek hizmetlerinden faydalanmamışlardır.

Tablo 17.

Gidilen program ülkesi ile ilgili kültür benzerliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşleri

Görüşler	Frekans (n=10)
İnsanların sıcakkanlı/cana yakın olması	2
Giyim tarzları	2
Milliyetçilik	1

Tablo 17'e göre araştırmaya katılan öğretim elemanları kültür ile ilgili insanların cana yakın olması (f=2), giyim tarzları (f=2) ve milliyetçilik (f=1) gibi benzerlikler dile getirmişlerdir. Bu kapsamda görüş bildiren öğretim elemanı ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Mesela onlar da biraz daha böyle hani ne diyelim ulusal milliyetçi tavırları refleksleri vardı özellikle Polonyalılar da bu çok fazla, Türkiye'de de çok var.” (A6)

“Benzerliklerimizin çok daha fazla olduğunu söyleyebilirim, mesela giyim kuşamımız aynı, orada birçok yerde diyelim beni İspanyol zannettiler. Dolayısıyla öyle bir farklılık yaşamadık, bir de İspanyollar sıcakkanlı, örneğin ben Arassate'de şey sordum bir bayana üniversitenin yerini sordum İngilizce. O da şeydi İngilizcesi biraz iyi değil, oradakiler İngilizceyi çok iyi bilmiyorlar galiba bana üniversiteye kadar eşlik etti,” (A8)

Erasmus Programına katılım gerçekleştiren öğretim elemanı görüşlerinden hareketle gidilen program ülkesi ile bizim ülkemizin kültürleri arasında insanların cana yakınlığı, giyim tarzları ve milliyetçilik konusunda bazı benzerliklerden söz edilebilir.

Özellikle giyim konusunda çok gelenekçi olmayan toplumlar dışında Avrupa’da benzer bir giyim tarzından bahsedilebilir. Avrupa’nın hemen hemen tüm ülkelerinde standarda yakın bir giyim tarzının varlığından bahsedilebilir, sadece geleneksel bazı gün ve festivallerde farklı bir giyim tarzından bahsedilebilir. Özellikle savaşların hüküm sürdüğü bölgelerden daha iyi bir yaşam umuduyla Avrupa’ya göçlerin çok yoğun olduğu ve bunun da toplumların yapısını değiştirdiği göz önüne alındığında, Avrupa toplumlarında milliyetçilik algılarının bir artış gösterdiğini söylenebilir.

4.7. Gidilen Ülkedeki Öğrenci-Öğretim Elemanı İletişimine İlişkin Görüşler

Bu başlık altında yükseköğretim öğrencileri ve öğretim elemanlarının gittikleri program ülkesindeki öğrenci-öğretim elemanı arasındaki iletişim ile ilgili bulgulara yer verilmiştir. Öğrenci görüşlerine ilişkin bulgulara Tablo 18’de yer verilirken, öğretim elemanı görüşlerine ilişkin bulgulara Tablo 19’da yer verilmiştir.

Tablo 18.

Gidilen program ülkesindeki öğrenci-öğretim elemanı arasındaki iletişime ilişkin öğrenci görüşleri

Görüşler	Frekans (n=10)
Seviyeli bir iletişim vardı	7
Samimi/içten bir iletişim vardı	7
Öğretim elemanları ile randevu alınarak görüşülüyordu	5
Tüm fikirlere saygı vardı	2
Öğrenciye değer verirdiler	1
Öğrenciler hocalara çok saygılıydılar	1
Öğretim elemanları çok yardımseverdiler	1
Disiplin ve dakiklik vardı	1
İletişim kişiden kişiye değişiyordu	1

Tablo 18’e göre araştırmaya katılan öğrencilerin gittikleri program ülkesindeki öğrenci-öğretim elemanı iletişimine ilişkin en çok seviyeli (f=7) ve samimi/içten (f=7) bir iletişime vurgu yaptıkları görülmektedir. Bu kapsamda görüş bildiren öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Öğretim elemanı ile öğrenci arasındaki ilişki çok iyiydi. Öğretim elemanı öğrenci ile konuşurken seviyeli davranıyordu ve arkadaş gibi konuşuyordu. Hani bazen böyle konferans sunum konuşması olur ya tek bir havada duygusuz bir konuşma olur ama onlar daha samimi içten konuşuyorlardı.” (Ö1)

“Daha önce de belirttiğim gibi Türkiye’deki iletişim gerçekten çok farklı kendi okulumdan söylüyorum kendi okulumdaki öğretmenler ile çok iyi iletişim kurabiliyorum ve oradaki öğretmenlerin iletişimleri de o şekil iyi diyeyim.” (Ö6)

“Programa katıldığım ülkede öğretim elemanı ve öğrenciler arasında seviyeli bir ilişki var, bizdeki gibi hocalarımızla biraz daha arkadaş seviyesinde ilişkilerimiz olabiliyor ama orada öğretmenlerin ders dışında öğrenci ile pek muhatap olduğunu görmedim.” (Ö7)

“Öğrenci ve öğretim elemanı arasındaki diyalog çok güzel bir hal almış.” (Ö9)

“Oradaki öğretmen ve öğrenci ilişkileri daha samimi ve pek fazla resmiyet yok. Öğrenciler söylemek istediklerin çok rahat ve özgürce söyleyebiliyorlar.” (Ö10)

Yukarıda bahsedilenlerin ardından öğrenciler en çok öğretim elemanları ile randevu alınarak görüşülebildiğini (f=5) ve tüm fikirlere saygı olduğunu (f=2) belirtmişlerdir. Bu kapsamda görüş bildiren öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Öğretmen elemanı ile görüşmek için önceden randevu almanız gerekiyordu. Ve o gün o saatte orada oluyordu konuşuyorduk. Biz de sorumluluklarımızı yerine getirdiğimizde onlar da bize çok yardımcı olmaya çalışıyorlardı ve bütün sorunlarımıza çözüm bulmak için uğraşıyorlardı.” (Ö1)

“Öğrenciler hocaya ulaşmak istedikleri zaman mail ile randevu alıyorlar ve bu şekilde hocasıyla görüşebiliyor, mail sistemi çok güzel oturmuş bu ülkede, hocalar hemen cevap verebiliyorlar. Yani günün her saati hocalarla bu şekilde iletişimde kalabiliyorsunuz.” (Ö7)

“Tüm öğrencilerden derste işlenen konu hakkında fikir alışverişinde bulunulmasına önem vermesi ki yanlış ya da saçma fikirler dahi olsa önem verilmekteydi.” (Ö4)

Öğrenciler, ayrıca öğretim elemanlarının öğrenciye çok değer verdiklerini (f=1) ve çok yardımsever (f=1) olduklarını, öğrencilerin de hocalara karşı çok saygılı olduklarını (f=1) ve hem öğrencilerde hem de öğretim elemanlarında disiplin ve dakiklik (f=1) olduğunu ve iletişimin hocadan hocaya farklılık gösterdiğini (f=1) ifade etmişlerdir. Bu kapsamda görüş bildiren öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“İlk gittiğimizde telaffuz farkından dolayı biraz sıkıntı yaşadım, çünkü İngilizce telaffuz farklılığı vardı, ama daha sonra artık dillerine de alıştığım için telaffuz da bana farklı gelmedi bu şekilde hocalar da yardımcı oldular kesinlikle bize bu süreçte çok destek oldular. (Ö6)

“Öğrencilerle öğretim elemanları çok disiplinliydi ve dakik olmayı çok seviyorlardı, kuralcı idiler.” (Ö1)

“Öğrenci iletişimi öğretmen öğrenciye göre değişiyordu, eğitimciye göre değişiyordu. Hocalar akşamları bile öğrencilerle aynı mekâna gidip bir çay bir kahve içebiliyordu, bir bara gidebiliyordu, ama bazı öğretmenler daha resmi takıldığı için gitmiyorlardı, aslında değişiyordu.” (Ö5)

Erasmus Programına katılım gerçekleştiren öğrenci görüşlerinden hareketle gidilen program ülkesinde öğrenci ile öğretim elemanları arasında samimi ama seviyeli bir iletişim olduğu, tüm fikirlere saygı olduğu, öğretim elemanlarının öğrenciye değer verdiği, öğrencilerin hocalara karşı çok saygılı olduğu, öğretim elemanlarının çok yardımsever olduğu söylenebilir. Öğretim elemanları ile görüşebilmek için önceden randevu alındığı ve öğretim elemanlarının çok disiplinli ve dakik oldukları söylenebilir. Öte tarafta öğrenci ile öğretim elemanı arasındaki ilişkinin bazen kişiden kişiye

değiştirdiği de söylenebilir. Öğrenci-öğretim elemanı iletişiminin zayıf olduğu durumlarda kaliteli bir eğitimin varlığından söz edilmesi biraz zordur. Bu yüzden öğrenci-öğretim elemanı iletişiminin çok ama çok iyi olması gerekir. Bazı bireysel olumsuzlukların geneli kapsamaması ve iyi örneklerin emsal alınması iyi bir iletişim için çok önemlidir. Yine öğrenci-öğretim elemanı iletişiminin karşılıklı sevgi ve saygıya dayanması ve öğretim elemanının kendisine gösterilen saygıyı suiistimal etmemesi, aynı şekilde öğrencinin de kendisine gösterilen sevgiyi suiistimal edip laubali hareketler içerisine girmemesi gerekmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgular alan yazında ulaşılabilen çeşitli çalışmaların bulgularıyla da benzerlik göstermektedir. Özdem'in (2013) yaptığı çalışmada öğrencilerin büyük çoğunluğu gittikleri üniversitelerdeki öğretim elemanlarının kendilerine karşı davranışlarıyla ilgili olarak çok olumlu ifadeler kullanarak, akademik kadronun kendileriyle her konuda özel olarak ilgilendiklerini, iletişime açık olduklarını, öğrencilere saygı gösterdiklerini ve objektif davrandıklarını belirtmişlerdir. Endes'in (2015) yaptığı çalışmada ise öğrencilerin yarısından fazlası gittikleri ülkelerdeki öğretim elemanlarının öğrenciye karşı davranışlarından memnun kaldıklarını, öğretim elemanlarının çok hassas, yardımsever ve içten olduklarını belirtmişlerdir. Ünal'ın (2011) yaptığı çalışmada ise öğrenciler gittikleri üniversitelerde görev yapan öğretim elemanlarının öğrencileri değerlendirmede tarafsız davrandıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 19.

Gidilen program ülkesindeki öğrenci-öğretim elemanı arasındaki iletişime ilişkin öğretim elemanı görüşleri

Görüşler	Frekans (n=10)
Sıcak/samimi ama seviyeli bir diyalog vardı	8
Öğrenciler kendilerini çok rahat ifade edebiliyorlar	2
Mail yöntemli bir iletişim vardı	1

Tablo 19'a göre araştırmaya katılan öğretim elemanlarının gittikleri program ülkesindeki öğrenci-öğretim elemanı iletişimine ilişkin en çok samimi ama seviyeli (f=8) bir iletişime vurgu yaptıkları görülmektedir. Ayrıca yine öğretim elemanı görüşlerinden hareketle öğrencilerin kendilerini çok rahat ifade edebildikleri (f=2) ve mail sistemli bir iletişim olduğu (f=1) görülmektedir. Bu kapsamda görüş bildiren öğretim elemanı ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Oradaki çocuklar ile hocalar arasında bildiğiniz işte böyle arkadaşça bir ilişki kurulmuş. Şurasını hep öğrencilere söylüyorum, nasıl bir katkısı olur size bilmiyorum, mescitler çocukların

müşterek, kız erkek mescitleri. Hocalarla öğrenciler erkeklerle kızlar arasında böyle duvarların örüldüğü resmiyetçilik mescidde dahi ortadan kaldırılmış. İyi bir ilişki var. Bahçede kantinde birlikte çay içiyorlar yemek yiyorlar ciddi sıcak bir ilişki kurulmuş aralarında.” (A5)

“Derslerde öğrenciler kendilerini çok rahat ifade ediyorlardı, iletişim düzeyleri çok iyiydi, hocaları ile iletişimleri çok iyiydi. Yani bu en azından bizim üniversite için söylüyorum bizim o kadar rahat değil hocalarımız bu kadar rahat değil. İletişim şekilleri çok hoşuma gitmişti, böyle perde yoktu aralarında çok rahat bir şekilde öğrenciler öğretmenlere kendilerini ifade edebiliyorlardı o anlamda bayağı iyi idi diyebilirim.” (A2)

Erasmus Programına katılım gerçekleştiren öğretim elemanı görüşlerinden hareketle gidilen program ülkesinde öğrenci ile öğretim elemanları arasında samimi ama seviyeli bir iletişim olduğu, öğrencilerin kendilerini çok rahat ifade edebildikleri ve öğretim elemanları ile görüşebilmek için önceden randevu alındığı söylenebilir. Fakat öğrenci ile öğretim elemanı arasındaki ilişkinin kişiden kişiye değiştiği de söylenebilir. Öğrenci-öğretim elemanı iletişiminin zayıf olduğu durumlarda nitelikli bir eğitimin varlığından pek söz edilemez. Bu sebeple öğrenci-öğretim elemanı iletişiminin çok iyi olması gerekir. Bazı bireysel olumsuzlukların geneli kapsamaması ve iyi örneklerin emsal alınması sağlıklı bir iletişim için çok önemlidir. Endes'in (2015) tarafından yapılan araştırmada katılımcıların yarısı gittikleri ülkelerdeki öğretim elemanlarının öğrenciye karşı davranışlarından memnun kaldıklarını, öğretim elemanlarının çok hassas, yardımsever ve içten olduklarını belirtmişlerdir. Özdem'in (2013) yaptığı çalışmada ise katılımcıların büyük çoğunluğu gittikleri üniversitelerdeki öğretim elemanı davranışlarıyla ilgili olarak çok olumlu ifadeler kullanarak, akademik kadronun iletişime açık olduğunu ve objektif davrandığını belirtmişlerdir.

4.8. Gidilen Ülkede Sunulan Destek Hizmetlerine İlişkin Görüşler

Bu başlık altında yükseköğretim öğrencileri ve öğretim elemanlarına gittikleri üniversitede sunulan destek hizmetleriyle (yeme-içme-barınma-ulaşım vb) ilgili bulgulara yer verilmiştir. Öğrenci görüşlerine ilişkin bulgulara Tablo 20'de ve öğretim elemanı görüşlerine ilişkin bulgulara Tablo 21'de yer verilmiştir.

Tablo 20.

Gidilen üniversitede sunulan destek hizmetlerine ilişkin öğrenci görüşleri

Görüşler	Frekans (n=10)
Erasmus Ofisi desteği vardı	4
Yemek desteği vardı	2
Ulaşım desteği vardı	3
Barınma desteği vardı	6
Danışman desteği vardı	1

Rehber öğrenci desteği vardı	1
Fotokopi desteği vardı	1
Erasmus Öğrenci Ağı desteği vardı	1
Erasmus Ofisi desteği yoktu	1
Yemek desteği yoktu	6
Barınma desteği yoktu	3

Tablo 20'ye göre araştırmaya katılan öğrenciler gidilen üniversitede Erasmus Ofis desteği (f=4), yemek desteği (f=2), ulaşım desteği (f=3), barınma desteği (f=6), danışman desteği (f=1), rehber öğrenci desteği (f=1), fotokopi desteği (f=1) ve Erasmus Öğrenci Ağı desteğinin (f=1) varlığından bahsederken, bazı öğrenciler ise Erasmus Ofis desteğinin (f=1), yemek desteğinin (f=6) ve barınma desteğinin (f=3) olmadığını ifade etmişlerdir. Var olan desteklerle ilgili öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Erasmus ofislerini ele alırsak öncelikle çok ilgili ve yardımseverdiler. Her sorunumuza çözüm bulmaya çalışıyorlardı, özellikle Corina vardı Erasmus ofisinde. O bize çok yardımcı oluyordu. Erasmus koordinatörümüz de her konuda bize yardımcı oluyordu yurttan ilgili sorunlarımız olurdu, öğretmenle ilgili, ulaşamadığımız bir hoca ile ilgili, ödev alamadığımız bir durumla ilgili bile kendisine mail attığınızda bize anında dönüş yapıp sorunlarımızı çözüyordu.” (Ö1)

“Öğrenim gördüğüm üniversitede Erasmus koordinatöründen yalnızca şehri sözlü bir şekilde haritadan tanıtmaktan başka bir hizmet verilmedi.” (Ö4)

“Aslında biz buradan giderken zaten oraya gittiğimizde üniversite öğrencileri sıkıntı çekmesin diye birer ‘buddy’ (rehber) ayarlıyorlar, genelde kültürü tanışınlar diye. Genelde kız öğrencilere erkek ‘buddy’, erkek ‘buddy’lere kız ‘buddy’ ayarlanıyordu. Herkes gidince kendi ‘buddy’si ile tanışıyorlardı ortamlar kuruluştuk. Üniversitenin bize katkısı bayağı oldu tabii üniversitenin bu uygulaması kaynaştırma açısından çok önemliydi.” (Ö5)

“Üniversitenin yeme içme imkânı vardı. Okulun kütüphanesinde olsun yemekhanesinde olsun işte bu yemek hizmetini de kartımıza bir miktar para yatırarak bizdeki sisteme benzer bir sistemle yemeğimizi yiyebiliyorduk. Fakat yemek konusunda orayı çok tercih etmiyorsun. Onun dışında üniversitenin fotokopi imkânı güzel bir imkandı. Çünkü kartına yüklediğin parayla makineye okutarak istediğin zamanda 7/24 istediğin zaman çıktı alabiliyordun. Yani makine koymuşlardı ama makineye bakan yoktu. İstediyin dokümanı kendi kartından yüklediğin para ile çekebilirsin ve çok cüzi bir miktar idi.” (Ö9)

“Üniversite ulaşım konusunda indirim sağlıyordu, bize kartlar veriyordu, bu kartları üniversite sağlıyordu öğrenciye, bu ülkede ulaşım çok sıkıntı olmadı kesinlikle. Hem maddi anlamda da sıkıntı olmadı bu şekilde bize destek sağlandı.” (Ö6)

Erasmus Programına katılım gerçekleştiren öğrenci görüşlerinden hareketle gidilen üniversiteler tarafından sağlanan destek hizmetlerinin değişiklik gösterdiği söylenebilir. Polonya ve Romanya’da barınma desteği sağlanırken, yemek desteğinin sağlanmadığı görülmektedir. Bunun tam aksine Portekiz’de barınma desteği sağlanmazken yemek desteğinin sağlandığı anlaşılmaktadır. Bu durumun ülkeden ülkeye değil de, üniversiteden üniversiteye değişiklik gösterdiği söylenebilir. Çünkü her

ülkede onlarca, hatta bazılarında yüzlerce üniversite bulunmakta ve her birinin uygulamaları birbirinden farklı olabilmektedir. Bu yüzden sunulan destek hizmetlerinin ülke içerisinde bile çok farklılık gösterebileceği unutulmamalıdır. Ülkemizde bile bazı üniversitelerde tüm öğrencilere barınma olanağı sağlanırken, bazı üniversitelerde öğrencilerin belki yarısından fazlası kendi olanaklarıyla barınma sorunun üstesinden gelmektedir. Gidilen ülkelerin çoğunda Erasmus ofislerinin öğrencilere hemen hemen tüm konularda destek sağladığı görülürken, Letonya’da bu destekten bahsedilemez. Yine öğrenci görüşlerinden hareketle bazı üniversitelerde danışman desteği, rehber öğrenci desteği, Erasmus Öğrenci Desteği Ağı, fotokopi desteği gibi hizmetlerin varlığından bahsedilebilir. Bahsedilen bu destekler aslında hemen hemen tüm üniversitelerde mevcuttur, çünkü bu destekler sadece Erasmus Programına katılan öğrencileri değil, tüm öğrencileri ilgilendirmektedir.

Araştırmadan elde edilen bu bulgular alan yazında ulaşılabilen çeşitli çalışmaların bulgularıyla da benzerlik göstermektedir. Yağcı, Ekinci, Burgaz, Kelecioğlu ve Ergene’nin (2007) yaptığı çalışmada ise öğrencilerin üniversitelerin sunduğu beslenme, barınma, sağlık, güvenlik, temizlik, sosyal, kültürel ve sportif hizmetlerden memnun kaldıkları görülmüştür. Özdem’in (2013) yaptığı çalışmada da öğrencilerin sunulan hizmetlerden genel olarak memnun kaldıkları, en çok memnun kaldıkları hizmetin güvenlik ve temizlik olduğu, en az memnun kaldıkları hizmetin ise barınma hizmetlerinin sunumu olduğu görülmüştür. Ayrıca, araştırmaya katılan öğrencilerin görüşlerinden hareketle öğrencilerin bazı ülkelerde üniversitenin sağladığı yurt imkânından faydalandığı, bazı ülkelerde ise öğrencilerin oda ya da ev kiraladıkları anlaşılmaktadır. Endes (2015) ve Ünal’ın (2011) yaptıkları çalışmalarda öğrencilerin büyük bir çoğunluğu öğrenim için gittikleri ülkenin barınma koşullarının uygun olduğunu ve kaldıkları yerden üniversiteye ulaşımında zorluk yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Kohn’un (2015) yaptığı çalışmada da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Sarıtaş (2011) ile Yağcı, Ekinci, Burgaz, Kelecioğlu ve Ergene’nin (2007) yaptıkları çalışmalarda öğrencilerin gittikleri ülkelerdeki Erasmus ofislerinden memnun kaldıkları ve bu ofislerdeki görevlilerin Erasmus öğrencilerinin sorunlarına duyarlı oldukları görülmüştür.

Tablo 21.
Gidilen üniversitede sunulan destek hizmetlerine ilişkin öğretim elemanı görüşleri

Görüşler	Frekans (n=10)
Barınma için yönlendirmede bulundular	6
Ulaşım için yönlendirmede bulundular	6
Yeme-içme konusunda yönlendirmede bulundular	5
Yeme-içme desteğine ihtiyaç olmadı	5
Barınma desteğine ihtiyaç olmadı	4
Yemek desteği sağlandı	1
Teknik destek sağlandı	1
Gezi düzenlendi	1

Tablo 21'e göre araştırmaya katılan öğretim elemanlarının bir kısmı gidilen üniversitede barınma (f=6), ulaşım (f=6) ve yeme-içme (f=5) konusunda direk destek değil de yönlendirme desteğinden bahsederken, bir kısmı ise yeme-içme (f=5) ve barınma (f=4) desteğine ihtiyaç duymadıklarını belirtmişlerdir. Bu kapsamda görüş bildiren öğretim elemanı ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Herhangi bir destek olmadı. Orada ulaşımdan yeme içmeye barınmaya kadar tamamını kişisel olarak hallettik. Daha önceden rezerve ettik otelimizi dolayısıyla, uçak biletimizi, kalacağımız yeri, dolayısıyla yiyeceğimizi de kısmen buradan tedarik ettik, kendi valizimizde götürdük, diğer kısmı da orada alabileceğimiz yiyebileceğimiz yiyeceklerden seçerek o yolu tercih ettik. Herhangi bir ihtiyacımız olmadı o noktada, kendi başımıza çözmeye çalıştık.” (A3)

“Yeme içme barınma ile ilgili bize bir takım önerileri oldu, ‘siz Türkiye’den geliyorsunuz işte kalabileceğiniz oteller şunlar şunlardır, gidip bakan hangisini beğenirseniz orada kalırsınız’ yemek yiyebileceğimiz yerler ile ilgili mesela orada Piotrkowska Caddesi vardı orada Türk yemeklerinin yapıldığını falan söylediler. O anlamda iyi bir rehberlik aldık diyebilirim yani.” (A6)

“Yani, işin doğrusu çok da ihtiyaç duymadık, daha önce de bahsettiğim gibi hazırlıklı gitmiştik. Yeme içme ve kalınacak yer durumlarını hep önceden ayarlamıştık, bu yüzden çok da ihtiyaç duymadık. Fakat eğitim programından sonra gezilecek yerler konusunda bize yönlendirmeleri oldu. Mesela biz araç kiralamıştık, navigasyonu falan vardı, şehir ülke haritası verip gezebileceğimiz yerleri işaretlemişlerdi. Böyle bir destekleri oldu.” (A10)

Erasmus Programına katılım gerçekleştiren öğretim elemanı görüşlerinden hareketle gidilen üniversiteler tarafından sağlanan destek hizmetlerinin daha çok yönlendirmeler şeklinde olduğu söylenebilir. Yeme-içme, ulaşım, barınma gibi konularda öğretim elemanlarının gitmeden önce hazırlık yaptıklarından dolayı böyle bir desteğe ihtiyaç duymadıkları anlaşılmaktadır. Ayrıca öğretim elemanı hareketliliklerinin kısa süreli olmasından ve çok önceden planlanmamasından dolayı gidilen kurumun böyle bir hazırlığı olmadığı söylenebilir. Öğrenci hareketliliklerinin tarih aralığı standarttır; öğretim elemanı hareketlilikleri ise genellikle 1 ay öncesinden yapılan yazışmalar neticesinde kararlaştırılır. Yine öğretim elemanı görüşlerinden hareketle bazı üniversitelerde yemek desteği ve teknik destek sağlandığı ve katılımcılar için gezi

düzenlendiği söylenebilir. Uluslararasılaşma hedeflerini yakalamak isteyen birçok üniversite genellikle “International Week (Uluslararası Hafta)” ya da “Erasmus Week (Erasmus Haftası)” benzeri isimlerle organizasyonlar düzenlemekte ve her ülkeden katılımcıyı belirlenen bu haftada ağırlamaktadır. Özellikle bu tür haftalardaki personel destek hizmetlerinin çok daha iyi olduğu söylenebilir. Endes (2015), Ünal (2011) ve Özdem’in (2013) yaptıkları çalışmalarda katılımcıların sunulan hizmetlerden genel olarak memnun kaldıkları anlaşılmaktadır.

4.9. Programın Yabancı Dil Becerilerine Katkısına İlişkin Görüşler

Bu başlık altında Erasmus Programının yükseköğretim öğrencileri ve öğretim elemanlarının yabancı dil becerilerine olan katkısı ile ilgili bulgulara yer verilmiştir. Öğrenci görüşlerine ilişkin bulgulara Tablo 22’de, öğretim elemanı görüşlerine ilişkin bulgulara ise Tablo 23’te yer verilmiştir.

Tablo 22.

Erasmus Programının yabancı dil becerilerine katkısına ilişkin öğrenci görüşleri

Görüşler	Frekans (n=10)
İngilizce pratiğim/konuşmam gelişti	9
İngilizce dinleme ve anlamada geliştim	4
Seviyem değişti	3
İngilizce konuşma özgüvenim arttı	2
Yerel dilden bir şeyler öğrendim	3
Gittiğim yer İngilizce geliştirmek için uygun yer değildi	2

Tablo 22’ye göre araştırmaya katılan öğrencilerin neredeyse tamamı İngilizce pratiklerinin geliştiğini (f=9) ifade etmişlerdir. Bu kapsamda görüş bildiren öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Aslında gitmeden önce ben yabancı dilden değil de yabancı dili konuşmaktan çok utanıyordum, konuşamıyordum. Yabancı dilden ‘nasılsın, iyi misin’ diye sorsan bile utanıyordum çekiniyordum ve hiç cevap vermiyordum. Gittikten sonra bir hafta falan bu çekingenliğim devam etti. Ben bunu oda arkadaşım sayesinde bayağı atlattım, oda arkadaşım bana ‘şunu şunu öğren’ dedi, telefonuma programlar indirdi ve ‘bunları çöz’ dedi. ‘Bu sınavları bu testleri çöz sana çok katkısı olur’ dedi. Yani gitmeden önce gerçekten utanıyordum ama gittikten sonra birkaç hafta içerisinde oda arkadaşlarım ve diğer bütün insanlar ‘sen dil konusunda çok geliştin’ dediler.” (Ö5)

“Programın yabancı dil becerilerime katkısı çok oldu. Zira lisede üniversitede yoğunlukla yabancı dil görmüştük, sürekli içinde bulunduğumuzu düşünüyorduk, gramer konusunda iyi bir seviyede olduğumu düşünüyordum, fakat dilin günlük konuşmadaki yeri biraz daha farklı oluyordu. Cümleler kelimeler çok farklılık gösterebiliyor. Hareketlilik sürecinde iletişimde bulunduğum gerek yerli halktan İngilizce konuşanlar olsun gerekse Erasmus ile başka ülkeden gelen arkadaşlarla olsun yaptığımız İngilizce konuşmalar pratik konusunda çok şey kazandırdı bize ve dil seviyemizin üzerine katmamıza vesile oldu.” (Ö7)

“Program boyunca farklı ülkelerden insanlarla sürekli iletişim halinde olduğunuz ve kullanabileceğiniz tek ortak dilin İngilizce olması nedeniyle sürekli pratik yapma fırsatı yakalıyorsunuz ve bu da yabancı dil becerinize doğrudan olumlu etki yapıyor. Ayrıca kurduğunuz arkadaşlıklar uzun süreli olunca geri döndüğünüzde bile arkadaşlarınızla iletişimde kaldığınız için yabancı dil konusunda gelişiminiz olumlu bir şekilde ilerliyor.” (Ö8)

Tablo 22’ye göre araştırmaya katılan bazı öğrenciler ise dinleme ve anlamada geliştiklerini (f=4), bazıları dil seviyesinin değiştiğini (f=3), bazıları ise İngilizce konuşma özgüvenlerinin arttığını (f=2) belirtmişlerdir. Bu kapsamda görüş bildiren öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Duyduklarımı şimdi daha iyi anlayabiliyorum, şarkı dinlediğim zaman şarkının sözlerini seçebiliyorum, onları kendi kendime çevirebiliyorum, bana katkısı oldu tabii ki.” (Ö2)

“Seviyem A2 idi, döndüğümde yaptığım sınavda seviyem B2 çıktı. Kendi kendime aslında çok geliştiremediğimi düşünmüştüm, ama derslere girmemin katkısı çok olmuştu.” (Ö2)

“Özgüven kattı bana, önceden bildiğim İngilizceyi bile konuşamıyordum, ya karşı taraf anlamazsa kaygısı taşıyordum, telaffuzum sıkıntı olur diye düşünüyordum, ama bunu aştım.” (Ö1)

“Gitmeden önce dilim zayıftı. Benim telaffuzda sıkıntım vardı. Çok fazla kendimi ifade edememe eksikliğim vardı, özgüvensizliğim vardı, ama gittikten sonra Erasmus bana bir özgüven sağladı. Ben bu program sayesinde özgüven kazandım, dilimi geliştirme imkânı buldum.” (Ö6)

Yukarıda bahsedilenlere ek olarak bazı öğrenciler yerel dilden bir şeyler öğrendiklerini (f=3) ifade ederken, bazı öğrenciler ise gittikleri program ülkesinin İngilizceyi geliştirmek için uygun bir yer olmadığını (f=2) ifade etmişlerdir. Bu kapsamda görüş bildiren öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Orada Rumence kursu açıldı Erasmus öğrencileri, için buraya devam ettim, az çok Rumence de öğrendim.” (Ö1)

“Romanya ülke olarak İngilizceyi geliştirme açısından çok uygun bir yer değil, orada İngilizce konuşmaya çalıştığımız zaman herkes bizimle Rumence konuşmaya çalışıyordu. O konuda pek iyi değil ama İngilizce olarak bizden daha iyi bir durumda olduklarını söyleyebiliriz. Sürekli toplum içinde pek bilen olmasa da biz İngilizce konuşuyorduk, ama Rumenceden de bir şeyler öğrendik. Çünkü öğrenmek zorundaydık.” (Ö3)

“Portekiz dilinden de günlük konuşma olarak bir şeyler öğrendik kaldığımız süre zarfında.” (Ö9)

Erasmus Programına katılım gerçekleştiren öğrenci görüşlerinden hareketle Erasmus programının yabancı dil gelişimine katkısı konusunda öğrencilerin çok olumlu görüşlere sahip olduğu söylenebilir. Erasmus Programı her ne kadar dil öğrenme programı olmasa da öğrencilerin dil alanında gelişmelerine yardımcı olduğu gerçeği genel kabul gören bir durumdur. Programa katılan tüm öğrencilerin pratik anlamda geliştikleri, bazı öğrencilerin dinleme ve anlama konusunda da çok geliştikleri, bazılarının ise İngilizce konuşma konusunda özgüven kazandıkları, seviyelerinin

değiştirdiği ve İngilizcenin yansıra gittikleri ülkenin yerel dilini de kısmen öğrendikleri söylenebilir. Diğer taraftan Romanya'ya giden öğrenci görüşlerinden hareketle, Romanya'nın İngilizce geliştirmek için uygun bir yer olmadığı söylenebilir. Daha önce de değinildiği gibi, öğrencilerin neredeyse tamamı programa katılma gerekçesi olarak farklı kültürler görme amacını ifade ederken, büyük çoğunluğu da dil öğrenme amacını belirtmişlerdi. Dil öğrenmeden kasıt eğer İngilizceyi öğrenmek ise, öğrencilerin İngilizcenin anadil olarak konuşulduğu ülkeleri ya da İngilizcenin yoğun olarak konuşulduğu ülkeleri tercih etmelerinin bu amaçlarına yardımcı olacağı ifade edilebilir. Ama İngilizce değil de gittikleri ülkenin dilini öğrenmek isteyen öğrencilerin sürekli toplum içerisinde olmaları, insanlarla hep onların anadilinde konuşmaya çalışması çok büyük faydalar sağlayacaktır.

Araştırmadan elde edilen bulgular alan yazında ulaşılabilen çeşitli çalışmaların bulgularıyla da benzerlik göstermektedir. Bilici'nin (2016) yaptığı çalışmada öğrenciler İngilizce yeterliliğine sahip olduklarını, fakat pratik konusunda Erasmus programı çerçevesinde gittikleri program ülkesinde konuşmalarını geliştirdiklerini ve bunu çok iyi bir düzeye çıkardıklarını ifade etmişlerdir. Benzer şekilde Bağcı, Erdem & Erişen, (2018), Dolga, Filipescu, Popescu-Mitroi, & Mazilescu,(2015), Jacobone & Moro (2015), Papatsiba (2005) ise Erasmus programının öğrencilerin dil becerilerine çok olumlu etkileri olduğunu belirtmişlerdir. Ünal'ın (2011) yaptığı çalışmada öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun programa katıldıktan sonra yabancı dil konuşma ve yabancı dilde dinlediğini anlama becerisinde olumlu yönde gelişmeler olduğu sonucuna varılmıştır. Ersoy'un (2013) yaptığı çalışmada katılımcılar İngilizce dilbilgisi kurallarını bilmelerine karşın konuşma deneyimleri az olduğu için sorun yaşadıklarını, fakat sosyal ortamlarda İngilizce konuştukça bu sorunun üstesinden geldiklerini ifade etmişlerdir. Urquía-Grande & Del Campo (2016) yaptıkları çalışmada gittikleri ülkenin hangisi olduğuna bakmaksızın öğrencilerin büyük çoğunluğunun yabancı dil konusunda geliştiklerini ifade etmektedirler. Mitchell, K. (2012) ise Erasmus öğrencilerinin bu programa katılmayan öğrencilere göre daha fazla ve daha iyi yabancı dil konuştuklarını belirtmektedir. González, C. R., Mesanza, R. B., & Mariel, P. (2011) birçok öğrencinin Erasmus programını dil geliştirmek için bir fırsat olarak gördüklerini, bu yüzden yükseköğretim kurumlarının yaygın konuşulan yabancı dil kursları açmasının mantıklı olacağını belirtmektedir. Öte taraftan Kağnıcı (2016) ve Elmalı (2013) programın İngilizcenin yansıra yerel dillerin öğrenilmesine de katkı sunduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 23.

Erasmus Programının yabancı dil becerilerine katkısına ilişkin öğretim elemanı görüşleri

Görüşler	Frekans (n=10)
İngilizce pratiğim/konuşmam gelişti	9
Özgüvenim arttı	3
Seviyemi gördüm	2
Yerel dilden bir şeyler öğrendim	2
İngilizce sunum hazırlama becerisi edindim	1

Tablo 23'e göre araştırmaya katılan öğretim elemanlarının neredeyse tamamı İngilizce pratiklerinin geliştiğini (f=9) ifade etmişlerdir. Bunun yanında bazı katılımcılar özgüven kazandıklarını (f=3), yerel dilden bir şeyler öğrendiklerini (f=2) ve seviyelerini görme imkânı bulduklarını (f=2) ifade ederken, bir katılımcı ise İngilizce sunum hazırlama becerisi edindiğini belirtmiştir. Bu kapsamda görüş bildiren öğretim elemanı ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Gerçi yabancı dil konusunda zaten fazla sıkıntım yoktu, ama pratik geliştirme açısından faydalı oldu diyebilirim. Bir de oranın yerel dilinden temel birkaç şey öğrenmiştim.” (A10)

“Bizim yabancı dilimiz İngilizce. Biz oraya gitmeden önce İtalya'ya gidiyoruz İtalyanca konuşmamızı istemediler bizden. İtalyanca zaten bilmiyoruz, fakat giderken bizim üniversitemizde İtalyanca bilen bir arkadaşımız vardı en basitinden ondan İtalyanca bazı kelimeler öğrendik İtalyanca telaffuzu işte selamlamak, konuşma, nasılsın vesaire kibarlık olsun diye söyleyelim en basitinden bize İtalyancanın en azından günlük kullanımına dair bir faydası oldu.” (A9)

“Diyelim ki biz 3-5 günlük bir programa katıldık orada, 5 günde sanki 5 yıllık bir İngilizce eğitim almış gibi olduk. Çünkü siz değişik ülkelerden gelen ve herkesin ortak konuştuğu dil üzerinden konuşuyorsunuz. Dolayısıyla biri size sorduğu zaman İngilizce bir şey eğer sizin geçmişinizde o kelimeler varsa illaki zorlayıp kendinizi ifade etmeye çalışıyorsunuz, o anlamda birebir konuşma diyalog İngilizcemin gelişmesine vesile oldu.” (A8)

“Türkiye'de bulunurken kendi üniversitemizde pratik yapma imkânımız pek olmuyor, mesela ilk gittiğimizde bir yarım saat falan bunun eksikliğini hissettik, ama daha sonradan bu durum bize pratik yapma fırsatı sunduğu için faydalı oldu yani.” (A1)

Erasmus Programına katılım gerçekleştiren öğretim elemanı görüşlerinden hareketle Erasmus programının yabancı dil gelişimine katkısı konusunda öğretim elemanlarının çok olumlu görüşlere sahip olduğu söylenebilir. Programa katılan tüm öğretim elemanlarının pratik anlamda geliştikleri, bazı öğretim elemanlarının İngilizce konuşma konusunda özgüven kazandıkları, seviyelerini test edebildikleri ve İngilizcenin yansıra gittikleri ülkenin yerel dilini de kısmen öğrendikleri söylenebilir. Araştırmanın başında programa katılan öğretim elemanlarının birçoğunun yabancı dil yetkinlikleri olduğu belirtilmişti ve dil konusunda çok problem yaşamadıkları belirtilmişti. Fakat

yine de birçok öğretim elemanı programın yabancı dil gelişimlerine çok katkıda bulunduğunu belirtmektedir. Bunun en büyük sebebinin dil bilmek ile dili konuşmanın farklı şeyler olduğu söylenebilir. Öğretim elemanlarının birçoğu yabancı dile teorik anlamda hâkim iken, bunu pratikte kullanabilecekleri ortamları pek yoktur. Bu yüzden iletişimin sadece yabancı dil üzerinden sağlandığı ortamlarda bulunmanın hem öğrencilere hem de öğretim elemanlarına çok katkıda bulunacağı söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen bulgular alan yazında ulaşılabilen çeşitli çalışmaların bulgularıyla da benzerlik göstermektedir. Ersoy'un (2013) çalışmasında katılımcılar İngilizce dilbilgisi kurallarını bilmelerine karşın konuşma deneyimleri az olduğu için sorun yaşadıklarını, fakat sosyal ortamlarda İngilizce konuştukça bu sorunun üstesinden geldiklerini ifade etmişlerdir. Mitchell, K. (2012) ise Erasmus Programına katılanların, bu programa katılmayanlara göre daha fazla ve daha iyi yabancı dil konuştuklarını belirtmektedir. Kağnıcı (2016) ve Elmalı (2013) ise programın İngilizcenin yanı sıra yerel dillerin öğrenilmesine de katkı sunduğunu belirtmişlerdir. Bilici'nin (2016) yaptığı çalışmada da katılımcılar İngilizce yeterliliğine sahip olduklarını, fakat pratik konusunda Erasmus programı çerçevesinde gittikleri program ülkesinde konuşmalarını geliştirdiklerini ve bunu çok iyi bir düzeye çıkardıklarını ifade etmişlerdir.

4.10. Program Sonucunda Edinilen Kazanımlara İlişkin Görüşler

Bu başlık altında yükseköğretim öğrencileri ve öğretim elemanlarının Erasmus Programı sonucunda edindikleri kazanımlara ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Öğrenci görüşlerine ilişkin bulgulara Tablo 24'te ve öğretim elemanı görüşlerine ilişkin bulgulara Tablo 25'te yer verilmiştir.

Tablo 24.

Erasmus Programı sonucundaki kazanımlara ilişkin öğrenci görüşleri

Görüşler	Frekans (n=10)
Yeni kültürler tanıdım	9
Yabancı dilim gelişti	7
Özgüvenim arttı / Özgüven kazandım	5
Bakış açım değişti / Ön yargılarımı kırdım	4
Kendi alanımda çok şey öğrendim / deneyim kazandım	3
Dertlerimle başa çıkmayı öğrendim	2
Gelecekle ilgili planlar yapmaya başladım	2
Sorumluluk almayı öğrendim	1
Her ülkeden arkadaş edindim	1
Kendimi yeniden keşfettim	1
Akademik anlamda her şeyi başaracağıma inandım	1
Makale yazma tecrübem arttı	1

Tablo 24'e göre araştırmaya katılan öğrencilerin neredeyse tamamı yeni kültürler tanıdıklarını (f=9) ifade etmektedir. Bu kapsamda görüş bildiren öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Yeni kültürler tanıdım farklı yemekler farklı lezzetler. Ondan sonra ülkelerin yaşayış biçimleri mesela bazı yerlerin ev içi yapılarını falan gördüm.” (Ö1)

“Kesinlikle çok değerli buluyorum, farklı bir ülkede yaşamak farklı insanlarla irtibat kurmak hiç bilmediğin bir kültürle bir arada olmak farklı lezzetler tatmak farklı düşünceler ile tanışmak güzel bir şey idi.” (Ö3)

“Yani bir ülkede farklı bir ülkede bulunmanın, orada kendi hayatını idame ettirmenin, onun dışında farklı bir ortama girmenin, farklı bir dille konuşmanın alışlagelmiş kültürlerden uzak kalmanın vermiş olduğu deneyim ne para ile alınabilir ne de tartışılabilir. Çok samimi söylüyorum.” (Ö9)

Öğrencilerin büyük bir kısmı ise yabancı dil bilgilerinin geliştiğini (f=7) ifade etmektedirler. Bu kapsamda görüş bildiren öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“En başta yabancı dilim gelişti. Bu programın ileride iş hayatında bana çok yarayacağını düşünüyorum.” (Ö2)

“Dil konusundaki gelişimim benim bundan sonraki hem sosyal hayatımda hem iş hayatımda çok işime yarayacağını düşünüyorum. Bu noktada bu benim için çok değerli bir kazanım oldu.” (Ö7)

“İngilizce konusunda gözle görülür bir ilerleme kaydettim.” (Ö8)

Öğrencilerin yarısı özgüven kazandıklarını (f=5) ifade ederken, bazı öğrenciler ise bakış açılarının değiştiğini (f=4) ifade etmişlerdir. Bu kapsamda görüş bildiren öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Cesaretim özgüvenim yerine geldi, yurtdışına çıkmanın o kadar zor bir şey olmadığını kavradım, şu anda beni hiç bilmediğin bir yere, dilini hiç bilmediğin bir yere atsanız yaşayabilirim.” (Ö2)

“Kesinlikle bu kazanımlar çok değerli benim için. Çünkü dediğim gibi özgüven kazandım, kültürleri eğitim sistemleri sosyalleşmeyi öğrenmek deneyimlemek bakış açımı genişletti ve çok şey kattı bana.” (Ö3)

“Bir önyargı vardı bende, bu önyargıyı kırdım. Televizyonda bazı şeyleri izliyorsun ve televizyonda olduğu gibi olmadığını öğreniyorsun. Bir şey yapmak bir şeyleri öğrenmek bir şeyleri görmek istiyorsan o toplumun içinde olman gerektiğini düşünüyorum.” (Ö5)

Araştırmaya katılan öğrencilerden bazıları kendi alanında çok şey öğrendiklerini (f=3), dertleriyle başa çıkmayı öğrendiklerini (f=2) ve gelecekle ilgili planlar yapmaya başladıklarını (f=2) ifade etmişlerdir. Bu kapsamda görüş bildiren öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Aynı şekilde akademik olarak bulunduğum bazı konferanslar sayesinde dünyanın farklı ülkelerinden tecrübeli kişilerden kazanımlarım oldu.” (Ö8)

“Onun dışında akademik anlamda da kazanımlar vardı, çünkü biz orada kendi alanlarımızı derste gördük, teknolojik olarak gördük ve derslerin bize kattıklarını gördük, oradaki dersler genel olarak laboratuvar ortamında işlendiği için pratik yönünden çok şey kazandık, kendi üniversitemizde geldiğimiz zaman da bunun farkına çok açık gördük.” (Ö9)

“Bu program sonucunda eğlendim kendi dertlerimle başa çıkmayı öğrendim.” (Ö2)

Bazı öğrenciler ise sorumluluk almayı öğrendiklerini (f=1), her ülkeden arkadaş edindiklerini (f=1), kendilerini yeniden keşfettiklerini (f=1), akademik anlamda her şeyi başaracaklarına inandıklarını (f=1) ve makale yazma tecrübelerinin arttığını (f=1) ifade etmektedirler. Bu kapsamda görüş bildiren öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Daha fazla sorumluluk sahibi oldum. Ailesi ile yaşayan birçok öğrenci vardır. Fakat Erasmus’a katıldığınız zaman yurt dışında kendi evinizde kendi sorumluluklarınız olacaktır. Bu yarım dönemlik zamanda tek başınıza neleri başarabileceğinizi de inanılmaz hissettirdi.” (Ö4)

“Öğretmenler daha çok bize makale veriyorlardı, mesela 10 tane makale gönderiyordu, analiz edeceksiniz diyordu tek bir makale halinde. Bunu çok yaptığımız için şu anda makale yazabilme konusunda bana çok tecrübe kazandırdı, artık çok rahat bir şekilde makale yazabiliyorum mesela.” (Ö1)

Erasmus Programına katılım gerçekleştiren öğrenci görüşlerinden hareketle öğrencilerin neredeyse tamamının yeni kültürler tanıdıkları ve yabancı dillerini geliştirdikleri söylenebilir. Öğrencilerin yarısının ise özgüvenlerinin arttığı söylenebilir ve ön yargılarından kurtulup yeni bir bakış açısı kazandıkları söylenebilir. Bir kısım öğrencinin ise akademik anlamda bir şeyler kazandıkları, dertleriyle başa çıkmayı öğrendikleri ve gelecekle ilgili planlar yapmaya başladıkları söylenebilir. Ayrıca yine öğrenci görüşlerinden hareketle bazı öğrencilerin sorumluluk sahibi olmayı öğrendikleri, her ülkeden arkadaş edindikleri, kendilerini yeniden keşfettiklerini, makale yazma tecrübesi kazandıkları ve akademik anlamda her şeyi başarabileceklerine inandıkları söylenebilir. Tüm bu kazanımlara bakıldığında, bunların uzun bir tecrübe sonucu elde edildikleri söylenebilir. Programa katılan öğrencilerin 5-10 ay gibi bir süre zarfında ailelerinden ve memleketlerindeki arkadaşlarından ayrı yaşamalarının onlar için çok farklı bir deneyim olduğu söylenebilir. Öğrenciler istese de istemese de farklı bir dil konuşacaklar, farklı insanlarla muhattap olacaklar, farklı yemekler yiyecekler, farklı ortamlarda bulunacaklar, yani kısacası yepyeni bir yaşamları olacak. Birçok öğrenci bu esnada belki bahsedilen kazanımların farkına varmayabilir, ama yurda dönüş yaptıktan sonra birçoğu bunun farkına varmakta ve tekrardan bir gitme isteği ile karşı karşıya kalabilir, hatta bazıları temelli gidip o ülkeye yerleşme isteği duyabilir.

Araştırmadan elde edilen bulgular alan yazında ulaşılabilen çeşitli çalışmaların bulgularıyla da benzerlik göstermektedir. Çalışmamızda öğrencilerin tamamının kazanım olarak farklı kültürleri ve insanları tanımış olmaları alan yazında yapılan birçok çalışmada yer almaktadır. Altay (2016), Kohn (2015), Gençer (2009), Elmalı (2013), Özdem (2013), Urquía-Grande & Del Campo (2016), Sancak (2009), Papatsiba (2005), Şahin (2007), Ünal (2011), Yağcı, Ekinci, Burgaz, Kelecioğlu ve Ergene'nin (2007) yapmış oldukları çalışmalarda programın öğrencilere farklı kültürlerle karşılaşma olanağı sağladığını ve öğrencilerin olaylara daha farklı boyutlarda bakabilme becerisi kazandıklarını belirtmişlerdir. Endes'in (2015) yaptığı çalışmada öğrenciler farklı kültürler tanıdıklarını ve farklı kültürlerden arkadaş edindiklerini belirterek Erasmus programının diğer insanlarla olan iletişimlerini arttırdığını belirtmişlerdir. Ersoy'un (2013) yaptığı çalışmada farklı ülkelere giden değişim öğrencileri, kültürlerarası etkileşimler sonucunda kültürel konulara duyarlık kazandıklarını ve farklı kültürlerle hoşgörüyü bakmaya başladıklarını belirtmişlerdir. Konevas, & Duoba (2007) program sonunda öğrencilerin diğer kültürleri tanıdıklarını, kültürler arası bir anlayış geliştirdiklerini, gelecekle ilgili iş deneyimi kazandıklarını ve problem çözme yeteneği kazandıklarını belirtmektedir. Santos, & Cunha (2018) öğrencilerin diğer Avrupa ülkelerinin kültürleri ve insanları hakkında daha geniş bir bilgiye sahip olduklarını ve bunun sonucunda Avrupalılık bilincinin geliştiğini ifade etmektedir. Sarıtaş'ın (2011) elde ettiği sonuçlara göre ise, Erasmus programı ile yurtdışında eğitim almak, hem diğer ülkelerin kültürlerini tanıma hem de akademik gelişim açısından çok önemlidir.

Yabancı bir ülkede yaşamının ve eğitim görmeyen öğrencilerin dil gelişimine çok katkıda bulunduğu dair bizim çalışmamızda çıkan sonucun birçok çalışmada da çıktığı görülmektedir (Kehm, 2005; Önder & Balcı, 2010; Van Hoof & Verbeeten, 2005; Özdem, 2013; Krzaklewska & Krupnik, 2007; Bağcı, Erdem, & Erişen, 2018; Jacobone & Moro, 2015; Puigpelat, 1989; Konevas & Duoba, 2007; Altay, 2016; Dinçer, Aslan & Bayraktar, 2017; Endes, 2015; Sancak, 2009; Papatsiba, 2005; Şahin, 2007; Ünal, 2011; Yağcı, Ekinci, Burgaz, Kelecioğlu ve Ergene, 2007).

Yabancı bir ülkede yaşamının ve eğitim görmeyen öğrencilerin özgüvenlerini arttırdığına dair bizim çalışmamızda çıkan sonucun birçok çalışmada da çıktığı görülmektedir (Tekin, & Gencer, 2013; Özdem, 2013; Endes, 2015; Papatsiba, 2005; Ünal, 2011; Alfranseder, Tiernan & Crocitta, 2012; Bağcı, Erdem, & Erişen, 2018; Dolga, Filipescu, Popescu-Mitroi & Mazilescu, 2015; Kohn, 2015).

Araştırmadan elde edilen diğer bulgularla paralellik gösteren farklı çalışmalara alan yazında rastlanılmaktadır. Endes'in (2015) yaptığı çalışmada öğrenciler sorumluluk duygusu kazandıklarını, değişik bir eğitim sistemi tanıdıklarını ve Avrupa ülkeleri ile insanlarına olan önyargılarının kırıldığını ifade etmişlerdir. Papatsiba (2005) tarafından yapılan çalışmada Erasmus programına katılan öğrenciler, programın zorlukların üstesinden gelme konusunda yardımcı olduğunu ve risk alma cesaretini kazandıklarını ifade etmişlerdir. Jacobone ve Moro (2015) tarafından yapılan çalışmada, programın öğrencilerin öz yeterliklerini geliştirdiği, öğrencilerin Avrupa'ya karşı görüş ve düşüncelerini etkilediğini ve öğrencilerin kendilerini daha Avrupai görmelerine katkı bulunduğu anlaşılmaktadır. Demir & Demir'in (2009) yaptıkları çalışmada Erasmus Programına katılan öğrencilerin sorunların üstesinden gelme, sorumluluk alma, olumlu düşünme ve önyargılarından kurtulma gibi kazanımlara sahip oldukları görülmüştür. Van Hoof ve Verbeeten'in (2005) yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin problem çözme, takımla çalışma, iletişim becerileri, aktif katılım ve sorumluluk alma gibi konularda gelişim sağladıkları görülmüştür. Krzaklewska & Krupnik'in (2007) yaptıkları çalışmada öğrenciler, kendilerini keşfetmede ve geliştirmede Erasmus Programının etkili olduğunu belirtmişlerdir. Puigpelat (1989) öğrencilerin akademik anlamda geliştiklerini, fikirlere açıklık, gidilen yerlere uyum sağlama ve kendi ayakları üzerinde durabilme gibi kazanımlar edindiklerini ifade etmektedir. Sarıtaş (2011) Erasmus programının ilgili olduğu akademik alanda gelişime katkıda bulunduğunu, öğretme metotlarında ve materyallerinde yenilikleri teşvik ettiğini, iyi uygulamaların yaygınlaştırılmasını sağladığını, öğrencileri kişisel olarak zenginleştirdiğini ve onlara yeni bakış açısı kazandırdığını ifade etmektedir.

Tablo 25.

Erasmus Programı sonucundaki kazanımlara ilişkin öğretim elemanı görüşleri

Görüşler	Frekans (n=10)
Yeni/farklı kültürler tanıdım	6
Farklı eğitim-öğretim sistemlerini tanıdım	4
Yabancı dilim gelişti	3
Özgüvenim arttı / Özgüven kazandım	3
Yurtdışı tecrübesi edindim	2
Müfredat kıyası yapabildim	2
Yeni bakış açıları edindim	1
Bilgi alışverişi yaptım	1

Tablo 25'ye göre araştırmaya katılan öğretim elemanlarının yarısından fazlası yeni/farklı kültürler tanıdıklarını (f=6) ifade etmektedir. Bazı öğretim elemanları farklı

eğitim-öğretim sistemlerini tanıdıklarını (f=4) ifade ederken bazıları da yabancı dilde geliştiklerini (f=3) ve özgüvenlerinin arttığını (f=3) ifade etmektedirler. Birkaç öğretim elemanı müfredat kıyası yapabildiğini (f=2) ve yeni bakış açıları edindiğini (f=2) belirtirken, bir öğretim elemanı ise bilgi alışverişi yaptığını (f=1) ifade etmektedir. Bu kapsamda görüş bildiren öğretim elemanı ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Yurtdışı tecrübem oldu orası kesin. İlk defa Avrupa'da bir ülke görme şansına sahip oldum o iyi bir tecrübeydi, aynı zamanda bir ilahiyat fakültesinin müfredatı, işte hocalarını öğrencilerini, mescitlerini, kantini görme ve karşılaştırma şansım oldu. Bunun dışında buradaki çocukların işte İslam dünyasındaki problemlerin çözümüne dair yaklaşımları noktasında bakış açımı değiştirdi bu kıymetliydi benim için.” (A5)

“Evet bu değişim programı sonunda edindiğimiz kazanımlar hakikaten bir anlamda insanın kendine güveni artmış oluyor. Bu bir kazanımdır. Dil becerilerimizi arttırdığımıza inanıyoruz. Tecrübe kazandığımıza inanıyoruz sonuçta bu bir beceridir.” (A3)

“İşin doğrusu katılma gerekçeleri ile kazanımlar zaten birbirine paraleldir, Oranın eğitim-öğretim sistemini inceleme imkânım oldu, farklı bir kültür tanımış oldum. Yabancı dil konusunda pratiğim biraz daha gelişti. Kendime duymuş olduğum güvenim daha da arttı diyebilirim.” (A10)

“Şöyle bir şey, farklı kültürdeki insanlarla tanıştım, farklı kültürleri yakından tanıdım, birçok farklı ülkelerdeki üniversitelerdeki akademisyenlerle tanışma fırsatı buldum, halen de haberleşiyoruz. Bu çok iyi oldu bana, bu bir kazanımdır, aynı zamanda kendime güvenim arttı yabancı dilim de gelişti.” (A7)

Erasmus Programına katılım gerçekleştiren öğretim elemanları görüşlerinden hareketle öğretim elemanlarının yarısından fazlasının yeni kültürler tanıdıkları söylenebilir. Öğretim elemanlarının programa katılım gerekçelerine ve program sonunda edindikleri kazanımlara bakıldığında bir tezatla karşılaşılmaktadır. Öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu farklı eğitim sistemlerini görmek için programa katıldıklarını belirtirken, kazanımlara bakıldığında bunu gerçekleştiren öğretim elemanlarının yarısından az olduğu göze çarpmaktadır. Program süresinin azlığından dolayı böyle bir imkân çok fazla elde edilmemiş olabilir veya öğretim elemanları bu kısa süre içerisinde ‘belki bir daha böyle bir imkanım olmaz, daha fazla yer gezeyim göreyim’ gibi bir düşünceyle bu durumu ikinci plana atmış olabilirler. Öğretim elemanlarının bir kısmının farklı eğitim-öğretim sistemlerini tanıdıkları, yabancı dilde geliştikleri ve özgüven kazandıkları söylenebilir. Yine birkaç öğretim elemanının müfredat kıyası yapabildiği ve yeni bakış açıları kazandıkları söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen bu bulgular alan yazında ulaşılabilen çeşitli çalışmaların bulgularıyla da benzerlik göstermektedir. Tüzün (2015) tarafından yapılan çalışmada katılımcıların büyük çoğunluğu farklı eğitim sistemleri hakkında bilgi

edindiklerini ve akademik bakış açılarını geliştirdiklerini belirtmişlerdir. Topçu'nun (2011) yaptığı çalışmada katılımcıların büyük çoğunluğu diğer ülkelerin eğitim sistemlerini tanıdıklarını ve yeni kültürleri keşfettiklerini belirtirken bir kısmı ise yabancı dil konusunda özgüven kazandıklarını ve yabancı dillerinin geliştiğini belirtmektedir. Kasalak (2013) da benzer kazanımlara dikkat çekerek yabancı dil gelişimi ve kullanımında özgüven artışı, farklı kültürleri görme ve diğer ülkelerin eğitim sistemini tanıma konusundaki kazanımları dile getirmiştir. Oflaz ve Çavdar'ın (2017) çalışmasında ise katılımcıların %83'ü eğitim sistemlerini tanıma, yabancı dilde gelişme ve özgüven artışına dair kazanımlardan bahsederken, %80'i ise farklı kültürleri görme ve yurtdışı deneyim kazanma gibi kazanımlardan bahsetmektedir. Çuvaş'ın (2014) çalışmasında da yine benzer sonuçlar ortaya çıkmaktadır; çalışmaya katılan öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu farklı bir kültürü tanıma, özgüvende artış sağlama, yabancı dilde konuşma konusunda kendine güvenme gibi kazanımlardan bahsetmişlerdir.

4.11. Edinilen Bilgi ve Birikimin Paylaşılmasına İlişkin Görüşler

Bu başlık altında yükseköğretim öğrencileri ve öğretim elemanlarının Erasmus Programı esnasında edindikleri bilgi birikimleri kiminle nerede ve nasıl paylaştıkları ile ilgili bulgulara yer verilmiştir. Öğrenci görüşlerine ilişkin bulgulara Tablo 26'da, öğretim elemanı görüşlerine ilişkin bulgulara ise Tablo 27'de yer verilmiştir.

Tablo 26.

Edinilen bilgi, birikimlerin paylaşılmasına ilişkin öğrenci görüşleri

Görüşler	Frekans (n=10)
Arkadaş ortamında paylaştım	7
Aile ortamında paylaştım	7
Sınıf/okul/yurt ortamında paylaştım	5
Sosyal medyada paylaştım	2
Üniversitemdeki tanıtım programlarında paylaştım	1

Tablo 26'ya göre araştırmaya katılan öğrenciler Erasmus programı esnasında edindikleri bilgi ve birikimleri arkadaş ortamında (f=7), aile ortamında (f=7), sınıf/okul/yurt ortamında (f=5), sosyal medya platformlarında (f=2) ve üniversitedeki tanıtım programlarında (f=1) paylaştıklarını ifade etmişlerdir. Bu kapsamda görüş bildiren öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Arkadaş ortamında daha çok paylaştım. Hani yurt ortamında mesela arkadaşlarım soruyorlar sınıf ortamında arkadaşlarımız soruyorlar anlatıyorum. Çoğunlukla ailemle de daha çok yaşadığı zorluklardan bahsediyorum. Ama yurt ortamında sınıf ortamında daha çok eğitim

anlamında bir şeyler anlatıyorum bir de gitmek isteyenler oluyordu onlarla konuşuyordum gerek yüz yüze gerek telefonda.” (Ö1)

“Oradan geldikten sonra orada eğitim alırken de yine ailem ve arkadaşlarımla irtibat halinde olduğum için öncelikle ailem ve arkadaşlarımla daha sonra eğitmenlerim ile paylaştım Erasmusta neler yaptığımı bana neler kattığını bu ülkede yaşamamın avantajlarını ve dezavantajlarını problemlerini ve daha çok eğlenceli ve güzel yanlarından bahsettim.” (Ö3)

“Program sonucunda edindiğim bilgi birikimlerimi ailemle paylaştım, aynı zamanda arkadaşlarımla ve bu üniversitede bulunan eğitmenlerimle de paylaştım. Çünkü gitmemde bayağı bir emeği olan eğitmenlerim de vardı arkadaşlarım da vardı ailem de sürekli yanımdaydı. Öncelik onlarla paylaştım onlara Erasmusun kendi amacı doğrultusunda uygulandığı zaman ki büyük kazanımlardan bahsettim. Çünkü gerçekten bu program sadece yeme içme gezme programı değil, yani bunların yanı sıra akademik anlamda sosyal anlamda kültürel anlamda çok şey katıyor.” (Ö9)

Erasmus Programına katılım gerçekleştiren öğrenci görüşlerinden hareketle öğrencilerin edindikleri bilgi ve birikimleri yoğunluklu olarak arkadaş ve aile ortamında bulunan bireylerle sözlü olarak paylaştıkları söylenebilir. Öğrencilerin bir kısmının ise edindikleri bilgi birikimleri sınıf/okul/yurt ortamında, sosyal medyada ve kendi üniversitelerindeki tanıtım programlarında paylaştıkları söylenebilir. Öğrencilerin birikimlerini paylaşmalarının programa katılmak isteyen öğrencilere rehberlik edeceği, onları gitmeye teşvik edeceği ve gidildiği zaman ne tür sorunlarla karşılaşılacağı konusunda yardımcı olacağı söylenebilir. Öğrencinin bazen gittiği ülkeden bir fotoğrafı sosyal medyada paylaşması bile birçok öğrencide programa katılmaya dair bir istek uyandırmaktadır. Sosyal medyanın tüm hayatımıza sirayet ettiği günümüzde, öğrencilerin bu platformda paylaştıkları bilgi, birikim ve deneyimlerinin birçok insana ulaşabileceği düşünülmektedir. Ünal (2011) programa katılan öğrencilerden düzenli bir şekilde alınacak geri bildirim ve paylaşımlar sonucu değerlendirme ve iyileştirme çalışmalarının yapılabileceğini belirtmektedir.

Tablo 27.

Edinilen bilgi, birikimlerin paylaşılmasına ilişkin öğretim elemanı görüşleri

Görüşler	Frekans (n=10)
Derslerimde öğrencilere anlattım	9
Arkadaş ortamında paylaştım	6
Rapor halinde Erasmus Ofisine ilettim	3
Sosyal medyada paylaştım	2
Haftalık seminerlerde paylaştım	2
Erasmus tanıtım programlarında paylaştım	2
Yazdığım bir makalede anlattım	1

Tablo 27’ye göre araştırmaya katılan öğretim elemanlarının neredeyse tamamının Erasmus programı esnasında edindikleri bilgi ve birikimleri derslerinde öğrencileriyle paylaştıkları (f=9), yarısından fazlasının ise arkadaş ortamlarında

paylaştıkları (f=6) görülmektedir. Yine tablodan anlaşıldığı kadarıyla bazı öğretim elemanları edindikleri bilgi birikimleri rapor halinde Erasmus Ofisine ilettiklerini (f=3), üniversitede yapılan haftalık seminerlerde (f=2), Erasmus tanıtım toplantılarında (f=2) ve sosyal medyada (f=2) paylaştıklarını ifade etmişlerdir. Bir katılımcı ise yazmış olduğu bir makalede bu bilgi birikimi paylaştığını ifade etmiştir. Bu kapsamda görüş bildiren öğretim elemanı ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Tabii genel itibari ile dersine girdiğim sınıflarda öğrencilere oraları anlattım, üniversitenin nasıl olduğunu, nasıl eğitim verildiğini, aslında biz de çok geride değiliz aynıyız bunları anlattık. Tabii öğretim elemanları arkadaşlarımız ile konuştuğumuzda, yani onlar da soruyordu ‘nereye gittiniz, nasıldı’ biz de orada gördüklerimizi gözlemlediklerimizi onlarla paylaştık.” (A1)

“Arkadaş ortamlarında akademisyen arkadaşlarımızın ortamında mutlaka bu hareketlilikten yararlanmaları hususunda özellikle dil becerisi olmayan arkadaşların bu hareketlilikten yararlanma noktasında gerekli olan dili öğrenmeleri noktasında teşvik etik. Dönem başlarında derse girdiğimiz sınıflarda mutlaka öğrencilerimize Erasmustan yararlanmaları gerektiğini ve yararlanmaları için ne yapmaları gerektiğini anlattık, bunun yanı sıra uluslar arası ilişkilerde de arkadaşlarımızın bizlerden ricası üzerine öğrencilerimize Erasmus tanıtım toplantılarında neler yapmaları gerektiği, gittikleri takdirde ne tür kazanımlar edinecekleri hususunda öğrencilerimize bizatihi bilgi paylaşımlarında bulunduk.” (A4)

“İslami İlimler Fakültesi olarak Muş Alparslan Üniversitesi Çarşamba seminerlerimiz var, biz çarşamba seminerinde Avrupa deneyimlerimizi buradaki hocalarımıza ve öğrencilerimize sunma imkanı bulduk. Yoğun da bir katılım oldu. Ondan sonraki süreçte de ben bir sosyologum, çok kültürlülük meselesi noktasında yazdığım bir makalede bu deneyimi yazma fırsatım oldu.” (A5)

Erasmus Programına katılım gerçekleştiren öğretim elemanı görüşlerinden hareketle öğretim elemanlarının edindikleri bilgi ve birikimleri yoğunluklu olarak sınıf ortamında öğrencilerle ve arkadaş ortamında bulunan bireylerle sözlü olarak paylaştıkları söylenebilir. Öğretim elemanlarının bir kısmının ise edindikleri bilgi birikimleri rapor halinde Erasmus Ofisine ilettikleri, üniversitede yapılan haftalık seminerlerde, Erasmus tanıtım toplantılarında ve sosyal medyada paylaştıkları söylenebilir. Bir öğretim elemanının ise yazmış olduğu bir makalede bu bilgi birikimi paylaştığı söylenebilir. Öğretim elemanlarının birikimlerini paylaşmalarının programa katılmak isteyenlere rehberlik edeceği, onları gitmeye teşvik edeceği ve gidildiği zaman ne tür sorunlarla karşılaşılacağı konusunda yardımcı olacağı söylenebilir. Bazen gittiği ülkeden bir fotoğrafın sosyal medyada paylaşılması bile birçok kişide programa katılmaya dair bir istek uyandırmaktadır. Sosyal medyanın tüm hayatımıza sirayet ettiği günümüzde, bu platformda paylaşılan bilgi, birikim ve deneyimlerinin birçok insana ulaşabileceği düşünülmektedir. Ünal (2011) programa katılanlardan düzenli bir şekilde alınacak geri bildirim ve paylaşımlar sonucu değerlendirme ve iyileştirme çalışmalarının yapılabilceğini belirtmektedir.

4.12. Programdan Yararlanmak İsteyenlere Yönelik Önerilere İlişkin Görüşler

Bu başlık altında Erasmus Programına katılan öğrenci ve öğretim elemanlarının bu programdan yararlanmak isteyenlere yönelik önerileri ile ilgili bulgulara yer verilmiştir. Öğrenci görüşlerine ilişkin bulgulara Tablo 28’de, öğretim elemanı görüşlerine ilişkin bulgulara ise Tablo 29’da yer verilmiştir.

Tablo 28.

Programa katılan öğrencilerin bu programdan yararlanmak isteyenlere yönelik önerileri

Görüşler	Frekans (n=10)
Yabancı dillerini geliştirsinler	4
Korkmasınlar / vazgeçmesinler	5
Sağlık/barınma/yemek olanaklarını araştırınlar	3
Erasmus duyurularını takip etsinler	2
Pasaport-vize işlemlerini erken halletsinler	1
Yanlarına ekstradan para alsınlar	1
Yanlarına çok kıyafet almasınlar	1

Tablo 28’e göre araştırmaya katılan öğrencilerin programa katılmak isteyenlere yönelik olarak yabancı dillerini geliştirmelerini (f=4), korkmamalarını ve vazgeçmemelerini (f=5), sağlık-barınma-yemek olanaklarını araştırmalarını (f=3), Erasmus duyurularını takip etmelerini (f=2), pasaport-vize işlemlerini erken halletmelerini (f=1), yanlarına ekstradan para almalarını (f=1) ve yanlarına çok fazla kıyafet almamalarını (f=1) tavsiye etmişlerdir. Bu kapsamda görüş bildiren öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“En başta korkmasınlar hiçbir şeyden. Cesaretli olsunlar. Önlerine engel çıkacak tabii ama korkmasınlar baş edebilirler. Çünkü başkaları yapabiliyorsa ben de yapabilirim desinler. Okulumuzun Erasmus duyurularını sürekli takip edin. Pasaport ve vize işlemlerini olabildiğince erken halletsinler Ben son ana bıraktım sıkıştım iki üç gün geç gitmek zorunda kaldım zor oldu. O yüzden olabildiğince erken halletsinler gitsinler tatsınlar bunu.” (Ö2)

“En önemlisi Erasmus öğrenim hayatınızda sizlere unutamayacağınız deneyimler yaşatacağından hiçbir şüphem yok ve eğer yeni şeyler öğrenmek, ufkunuzu genişletmek, insanları, hayatı tanımak, okulunuza döndüğünüzde çok daha farklı bir düşünce yapısına sahip olmak istiyorsanız Erasmus’a mutlaka gidin. Değinmem gereken en önemli bir husus da orada insanlarla konuşmaktan korkmayın, çekinmeyin korkusuzca konuşmak önceliğiniz olsun. Git Gör Yaşa.” (Ö4)

“Aslında önerim gitmeden önce ilk başta arkadaşlarıma söyleyeceğim şey dillerini geliştirsinler. Dilden kastım yani bir yere giderken bir adres sormayı bir yemek yerken bunu istemeyi bilmeleri gerekiyor. ... Tabii bu işin maddi kısmı da var gitmeden önce sadece üniversitenin verdiği hibeye bağlı kalmamaları gerekir sigaraları varsa bir de kesinlikle bu hibe yetmez. ... Bu yüzden maddi sıkıntı yaşamamaları için ayrıyeten de kendilerine durumları varsa para götürün derim. Anlaşılmalı üniversitelerimizin sitelerine de girip bu üniversite hakkında bilgi edinmeleri gerekiyor, giden arkadaşlar var mı yok mu, giden varsa da gidip onlara sorarsınız, gittiğim zaman ne yapabilirim nereye giderim onun hakkında bilgi edinebilirsin. İletişim sağlık barınma gibi alanlarda da giden arkadaşlardan bilgi alsınlar En azından gittiğin zaman böyle bir ihtiyacın olduğu zaman o bilgi değerlendirip yani kendinize fayda sağlayabilirsiniz bir sürü arkadaşta da böyle tavsiyelerde bulundum.” (Ö5)

“Bu program öncelikle, benim gibi önceden yurtdışına çıkmamış öğrenciler için harika bir fırsat. Bunun dışında en önemli konu İngilizce, bu yüzden İngilizceye ağırlık vermelerini düşünüyorum ve gidecekleri ülke hakkında önceden araştırma yapmaları gerekir. Bunun dışında herkesin bu programdan faydalanmasını tavsiye ediyorum çünkü kültürel ve eğitimsel hayatta gelişimler sağlayacaklardır.” (Ö10)

Erasmus Programına katılım gerçekleştiren öğrenci görüşlerinden hareketle programa katılan öğrencilerin programa katılmak isteyen öğrencilere en çok yabancı dillerini geliştirmeleri ve kesinlikle korkmamaları ve vazgeçmemeleri şeklinde önerilerde buldukları söylenebilir. Ayrıca dile getirilen görüşlerden hareketle programa katılmak isteyen öğrencilerin sağlık-barınma-yemek olanaklarını iyi araştırmaları, Erasmus duyurularını takip etmeleri, pasaport-vize işlemlerini erken halletmeleri, yanlarına ekstradan para almaları gerektiği söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen bu bulgular alan yazında ulaşılabilen çeşitli çalışmaların bulgularıyla da benzerlik göstermektedir. Yağcı, Ekinci, Burgaz, Kelecioğlu & Ergene (2007) yaptıkları çalışmada katılımcıların Erasmus öğrencisi olarak yurt dışına gidecek öğrencilerin gitmeden önce yabancı dillerini geliştirmelerini ve gidecekleri ülke ve üniversite hakkında araştırma yapmalarını tavsiye ettiklerini ifade etmektedir. Dinçer, Ç., Aslan, B., & Bayraktar, A. (2017) ise Erasmus programının daha etkili kullanılabilmesi için hem öğrencilerin hem de öğretim üyelerinin dil becerilerini geliştirmeleri gerektiğini ifade etmektedir. Ünal’ın (2011) yaptığı çalışmada da araştırmaya katılan öğrencilerin neredeyse tamamının programdan memnun kaldıkları ve programı diğer öğrencilere tavsiye ettikleri görülmektedir.

Tablo 29.

Programa katılan öğretim elemanlarının bu programdan yararlanmak isteyenlere yönelik önerileri

Görüşler	Frekans (n=10)
Yeme,içme,barınma hazırlığı yapınlar	5
Yabancı dillerini geliştirsinler	4
Cesaretli olsunlar, korkmasınlar, endişe etmesinler	4
Gidilecek ülkenin eğitim sistemini incelesinler	4
Kendi ülke eğitim sistemlerine hakim olsunlar	2
Anlatacakları konuya hakim olsunlar	1

Tablo 29’a göre araştırmaya katılan öğretim elemanları programa katılmak isteyenlere; yeme, içme ve barınma hazırlığı yapmaları (f=5), yabancı dillerini geliştirmeleri (f=4), cesaretli olmaları ve korkmamaları (f=4), gidilecek ülkenin (f=4) ve kendi ülkesinin (f=2) eğitim sistemine ve anlatacakları konuya (f=1) hakim olmaları

gerektiği şeklinde önerilerde buldukları görülmektedir. Bu kapsamda görüş bildiren öğretim elemanı ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Şimdi öncelikle çok iyi bir şekilde dile çalışmaları gerekiyor. Pratik konusunda çok iyi pratik yapmaları gerekiyor. Günlük ihtiyaçlarını karşılayabilecek şekilde, çok rahat şekilde her noktada, ulaşım noktasında olsun herhangi bir markette olsun, çarşı pazarda olsun eğitim kurumunda olsun herhangi bir sergide olsun, kendi meramlarını anlatabilecekleri kadar bir İngilizceyi konuşabilmeleri gerekiyor. Bunun üzerine çalışabilmeleri gerekiyor. Ve kendi sunacakları konuya çok iyi hakim olmaları gerekiyor, bu onlara hakikaten çok büyük bir kıymet kazandırır, kendi üniversitelerine, kendi kurumlarına, kendi Erasmus Ofislerine çok büyük bir değer katar. Bu çok önemlidir. Bunu zaten hissedebiliyorsunuz. Karşı taraf çok memnun olduğu zaman işleriniz de çok kolaylaşıyor. Hiçbir zorlukla karşılaşmıyorsunuz dolayısıyla. Şimdi tabi gidecekleri ülke için de iyi bir plan yapmaları gerekiyor nerede kalacaklar nasıl gidecekler ulaşım neyle olacak, bütün bunlar saatlerine kadar yerlerine kadar bir plan olursa inan ki çekilen sıkıntılar o derece azalır.” (A3)

“Kesinlikle katılsınlar çekinmesinler. Ben daha önce çekiniyordum, acaba İngilizce anlatabilir miyim, acaba yolu bulabilir miyim, sıkıntı yaşar mıyım, kesinlikle hiçbir sıkıntıyla karşılaşmadım. Çekinmeden katılsınlar, anlatabilirler yani, biraz kendilerine güvenleri gelecektir.” (A7)

“Yani şunu söyleyebilirim, ülkemizde yurt dışına çıkmadan önce bir kaygı durumu oluyor, kendimi ifade edebilecek miyim, oradaki insanlarla iletişim kurabilecek miyim gibi bir endişe oluyor. Aslında bu endişeye hiç mahal yok, bu kaygı durumuna hiç gerek yok, çünkü ister istemez insanlarla iletişim kurabiliyorsunuz, onlar da size yardımcı oluyor bu konuda, o yüzden böyle endişe ye kaygıya gerek yok. Rahat olmalarını öneriyorum gidecek kişilere. Ayrıca şunu yapabilirler, yeme içme konusunda hazırlıklı giderlerse faydasını görürler. Ayrıca barınma konusunda internet üzerinden araştırıp inceleyip oradaki personel ile iletişime geçip kalacakları yer konusunda yardım alabilirler.” (A1)

Erasmus Programına katılım gerçekleştiren öğretim elemanı görüşlerinden hareketle programa katılan öğretim elemanlarının programa katılmak isteyen öğretim elemanlarına en çok yeme, içme ve barınma hazırlığı yapmaları gerektiği şeklinde önerilerde buldukları söylenebilir. Ayrıca dile getirilen görüşlerden hareketle programa katılmak isteyen öğretim elemanlarının yabancı dillerini geliştirmeleri, cesaretli olmaları ve korkmamaları, gidilecek ülkenin ve kendi ülkesinin eğitim sistemine ve anlatacakları konuya hâkim olmaları gerektiği söylenebilir. Araştırmadan elde edilen bu bulgular alan yazında ulaşılabilen çeşitli çalışmaların bulgularıyla da benzerlik göstermektedir. Dinçer, Ç., Aslan, B., & Bayraktar, A. (2017) Erasmus programının daha etkili kullanılabilmesi için hem öğrencilerin hem de öğretim üyelerinin dil becerilerini geliştirmeleri gerektiğini ifade etmektedir. Çuvaş (2014) ise, tüm akademisyenlerin bu programa çekinmeden başvurmalarını ve cesur olup yeni deneyimlerden korkmamalarını, programdan faydalanmak isteyen akademisyenlerin mümkünse yabancı dil seviyelerini geliştirmelerini, anlatacakları konuya hakim olmalarını, mutlaka gitmeden önce misafir olunacak ülkenin kültürel ve sosyal özelliklerini incelemeleri gerektiğini tavsiye etmektedir.

BÖLÜM 5

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulgular ışığında ulaşılan sonuçlara ve ulaşılan sonuçlar temel alınarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Araştırmanın bu kısmında öğrenci ve öğretim elemanları ile yapılan görüşmelerden elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

5.1.1. Öğrencilerin Erasmus Programına katılım gerekçelerine bakıldığında, öğrencilerin tamamı ilk amaç olarak farklı kültürler görmek ve yabancı dillerini geliştirmek için programa katılmışlardır. Katılım gerekçesi olarak akademik amacı ilk sıralara koyan öğrenci sayısı çok azdır. Farklı kültürleri görmek ve yabancı dil geliştirmek gibi öncelikli gerekçelerin yanı sıra; farklı eğitim sistemlerini görmek, yeni yerleri gezmek, karşılıklı etkileşimde bulunabilmek, eğitim sistemleri arasında karşılaştırma yapabilmek, Avrupa Birliğini tanımak, alanında kendisini geliştirmek, Avrupa'ya yerleşmenin yollarını aramak, öğrenci-öğretim elemanı ilişkilerini görmek ve yüksek lisans olanaklarını araştırmak gibi gerekçelerden de bahsedilebilir.

Öğrencilerin aksine öğretim elemanlarının birçoğunun öncelikli katılma amacı eğitim-öğretim sistemlerini/programlarını tanımak ve incelemektir. Farklı kültürleri görmek öğretim elemanları için ikinci plandadır. Öğretim elemanlarının yarısı akademik anlamda gelişmek, öğrenci-öğretim elemanı ilişkilerini görmek ve yurtdışı deneyimi edinmek için programa katılırken bazıları ise İngilizce pratik yapmak, bilgi alışverişi/paylaşımı yapmak, Avrupa medeniyetini yakından tanımak, öğrenci profillerini karşılaştırmak, oradaki akademisyen davranışlarını gözlemlemek ve gidilen üniversitenin fiziki şartlarını incelemek amacıyla programa katılmaktadırlar.

5.1.2. Öğrencilerin bazılarının yurtiçi değişim programı olan Farabi Programından faydalandıkları anlaşılmaktadır. Erasmus ve Farabi Değişim Programları arasında hem benzer hem de farklı yönler bulunmaktadır. Benzerlik olarak; her iki programda da belirli bir not ortalaması zorunluluğu bulunmakta, her iki programdan da dönemlik ya da senelik faydalanılabilmekte, her iki programa katılmadan önce ders

eşleştirmeleri yapılmakta, her iki programdan dönüşte ders intibakları yapılmakta, her iki programda da belirli bir hibe desteği bulunmakta ve her iki programda da sadece anlaşmalı üniversitelere gidilebilmektedir. Farklılık olarak ise her iki programdaki hibe desteği miktarı, başvurmak için gerekli not ortalaması ve ders eşleştirmelerinin esnekliği göze çarpmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının hiçbirisi daha önce yurtiçinde veya yurtdışında herhangi bir değişim programına katılmamıştır, fakat bazıları sempozyumlar, kongreler ve çalıştaylar vasıtası ile yurtdışına gitmişlerdir.

5.1.3. Erasmus Programına katılan öğrencilerin gitmeden önce gidecekleri üniversite, şehir ya da ülke hakkında bilgi edinme, vize başvurusu için gerekli belgeleri toplama ve yabancı dil alanında kendini geliştirme gibi bazı hazırlıklar yapmışlardır. Öğrenciler, gidecekleri yer ile ilgili bilgi edinmeyi genellikle internetten araştırma ve daha önce gitmiş olan öğrencilerle irtibata geçme şeklinde gerçekleştirmektedirler. Vize alma süreci uzun bir zaman aldığı için ve aynı zamanda sıkıntılı bir süreç olduğu için, öğrenciler vize başvurusu için belgeleri erkenden toparlamaya çalışmaktadırlar. Yabancı dil geliştirmek için de öğrenciler özellikle internette İngilizce filmler izlemekte, İngilizce şarkılar dinlemekte veya buldukları şehirde yabancı dil kursuna gitmektedirler.

Erasmus Programına katılan öğretim elemanları da gitmeden önce değişik hazırlıklar yapmışlardır. Öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu gitmeden önce barınma/yeme/içme ve anlatacakları ders ile ilgili ciddi hazırlıklar yapmışlardır. Öğrencilere benzer olarak öğretim elemanları da gidecekleri şehri/ülkeyi/üniversiteyi iyice araştırmışlardır. Yemek konusunda sıkıntı yaşamamak için birçok öğretim elemanı yanlarında yiyecek götürmüşlerdir. Bu hazırlıklara ek olarak bazı öğretim elemanları ise öğrencilere benzer olarak İngilizce çalışmışlardır, fakat birçoğu yabancı dili iyi bildiklerinden dolayı böyle bir hazırlık yapmamışlardır. Öncelikli olan eğitimsel amaçların yanı sıra, programın kültürel amaçlarından faydalanmak isteyen bazı öğretim elemanları ise gezi planı yapmışlardır. Ayrıca gidilen şehirde sıkıntı yaşamamak için bir öğretim elemanı ise orada tanıdık ayarlamıştır.

5.1.4. Erasmus Programına katılan öğrencilerin yaşadıkları en büyük problem yemek problemidir. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun özellikle inancıları gereği domuz eti ve mamullerini yemedikleri ve gittikleri ülkelerde de bunları içeren yemek çeşitleri

bol olduğu için yemek problemi yaşamışlardır. Yemek probleminden sonra yaşanan en büyük diğer sıkıntı ise dil problemi ve buna bağlı olarak iletişim problemidir. Öğrencilerin gittikleri bazı ülkelerde dersler İngilizce işlenirken, bazı ülkelerde ise dersler o ülkenin yerel diliyle işlenmektedir. Derslerin yerel dilde işlendiği üniversitelerde öğrenciler problem yaşamaktadır, çünkü Erasmus Programına katılan öğrenciler İngilizce dil seviyeleri sonucunda programa katılmaya hak kazanmaktadırlar. Ayrıca yerel halkın genelde İngilizce bilmemeleri de öğrenciler için bazen sorun teşkil etmektedir. Öğrencilerin yaşadıkları diğer bir problem ise maddi problemlerdir. Üniversite tarafından verilen hibe öğrenci ihtiyaçlarını tam olarak karşılayamamaktadır. Ders eşleştirmeleri, vize alımında yaşanan sıkıntılar ve gidilen ülkedeki barınma sıkıntısı da yaşanan problemler arasında bulunmaktadır. Ders eşleştirmeleri genel bir problem değil de daha çok bölüm başkanlarının yaklaşımından kaynaklanan bir problemdir. Bazı bölüm başkanları ders eşleştirme konusunda öğrencilere esneklik tanırken, bazıları aynı kolaylığı sağlamamaktadır.

Programa katılan öğretim elemanları da öğrencilere benzer olarak en çok yemek problemini dile getirmişlerdir. Fakat öğretim elemanları kısa süreli kaldıkları için bu probleminden pek etkilenmemişlerdir, hatta birçoğu yanlarında bir hafta yetecek kadar yiyecek götürmüşlerdir. Birkaç öğretim elemanı ise yabancı dil, barınma, ulaşım ve bürokratik gibi bazı kısa süreli problemler yaşamışlardır. Ama öğretim elemanlarının birçoğu program esnasında herhangi bir problem yaşamamıştır. Bunun en önemli sebepleri programa katılım gerçekleştirmeden önce yapılan hazırlıklar ve öğretim elemanlarının birçoğunun İngilizceye hakim olmasıdır.

5.1.5. Programa katılan öğrencilere göre gidilen ülke ile ülkemizdeki not sistemi arasında büyük farklılıklar bulunmaktadır. Bazı ülkelerin not sistemi 100'lük, bazılarının 20'lik, bazılarının 10'luk ve bazılarının 5'lik not sistemine sahip olduğu anlaşılmaktadır. Diğer en önemli farklılık ise gidilen program ülkelerindeki eğitimin pratik ağırlıklı olmasıdır. Diğer farklılıklar ise geçme notu, sınıf ortamı, sınıf mevcutlarının azlığı, öğretim yılı süresi, gidilen program ülkesindeki geliştirme odaklı eğitim ve öğretmene dayalı değil de öğrenciye dayalı bir eğitim sisteminin varlığıdır. Ülkemiz ile gidilen ülkenin eğitim sistemlerinin benzer yönleri olarak ödevler/sunumlar, ders saatleri, devam/devamsızlık, sınavlar ve öğrenci-öğretim elemanı ilişkilerinin olduğu söylenebilir.

Öğretim elemanlarına göre ise gidilen ülkedeki eğitim sisteminin uygulama ağırlıklı olması ve oradaki hocaların daha donanımlı olması yönüyle bir farklılık

bulunmaktadır. Ayrıca diğer farklılıklar olarak gidilen ülkedeki sınıf mevcutlarının azlığından, araç-gereç açısından gidilen ülkenin daha iyi olmasından ve gidilen ülkede proje/ödev ağırlıklı ve özerk bir eğitim sisteminin varlığından bahsedilebilir. Öğretim elemanlarına göre ülkemiz ile gidilen ülke, öğrenci-hoca davranışları, sunum ağırlıklı ders işlenişi, müfredat, kullanılan kaynaklar ve fiziki donanım açısından benzerdir.

5.1.6. Ülkemiz ile gidilen program ülkesi arasında hem öğrencilere hem de öğretim elemanlarına göre en çok inanç ve yemek kültürü farklılığı vardır. Gidilen program ülkelerinin tamamında Hristiyanlık dini yaygın iken, bizim ülkemizden giden öğrenci ve öğretim elemanlarında ise İslam inancı yaygındır. Dinlerin farklı olması yemek kültürüne de yansımakta ve gidilen ülkelerin yemek kültürlerinde domuz eti çokça yer almaktadır. İslam inancında domuz eti yemek haram iken, Hristiyanlıkta böyle bir yasak yok ve buna bağlı olarak gidilen ülkelerdeki yemeklerin çoğunda domuz eti kullanılmasından dolayı öğrenci ve öğretim elemanları yemek kültürlerinden çok memnun kalmamışlardır. Öğrenci görüşlerinden hareketle gidilen program ülkesinde bizim ülkemizden farklı olarak insanların düşünceye saygılı olduğu, trafik kurallarına iyi bir şekilde uydukları, cadde ve sokakların çok temiz olduğu, sosyal ortamlar ve iletişimin samimi sonucu çıkmaktadır. Yine öğrenci görüşlerinden hareketle arkadaşlık ve komşuluk ilişkilerinin bizim ülkemizde daha iyi olduğu, gidilen program ülkelerinde bu durumun daha çok mantıksal çerçeveye dayandığı söylenebilir. Öğretim elemanı görüşlerinden hareketle yemek ve inanç farklılığına ek olarak yaşam tarzı, tuvalet ve trafik gibi konularda farklılıklar olduğu ve gidilen ülkelerin bazılarında insanların daha serbest/rahat olduğu ve işyeri ile caddelerin çok erken kapanması gibi farklılıklar bulunmaktadır. Yaşam tarzlarına bakıldığında insanların çok daha rahat olduğu, örneğin eşcinsel çiftlerin toplumda genel kabul görmesi gibi farklılıklardan bahsedilebilir. Gidilen program ülkesi ile bizim ülkemizin kültürleri arasında bazı benzerlikler de bulunmaktadır. Gidilen ülkelerde insanlar misafirperverdir ve giyim tarzları bize benzerdir. Öğrenci görüşlerinden hareketle dini inanışların farklılığına rağmen insanların dine bağlı olduğu, dini bayramlarda tatil yapıldığı ve insanların dini bayramlarda ailece bir araya geldiği gibi sonuçlar çıkmaktadır. Gidilen ülke ile ilgili dikkat çeken diğer bir benzerliğin ise ülkemizdeki gibi aynı isimli marketler zincirlerinin varlığından bahsedilebilir.

5.1.7. Hem öğrenci hem de öğretim elemanları görüşlerinden hareketle gidilen program ülkesinde öğrenci ile öğretim elemanları arasında samimi ama seviyeli bir iletişim bulunmakta, tüm fikirlere saygı gösterilmekte, öğretim elemanları öğrenciye

değer vermekte ve öğrenciler hocalara karşı çok saygılı davranmaktadır. Öğretim elemanları ile görüşebilmek için önceden randevu alınması gerekmektedir. Ayrıca öğrenci görüşlerine göre öğretim elemanları çok disiplinli ve dakiktirler.

5.1.8. Erasmus Programına katılan öğrencilerin gittikleri üniversiteler tarafından sağlanan destek hizmetleri üniversiteden üniversiteye hatta ülkeden ülkeye değişiklik göstermektedir. Polonya ve Romanya’da öğrencilere barınma desteği sağlanırken, bu ülkelerde yemek desteği sağlanmamaktadır. Portekiz’de ise barınma desteği sağlanmazken yemek desteğinin sağlanmaktadır. Gidilen ülkelerin çoğunda Erasmus ofislerinin öğrencilere hemen hemen tüm konularda destek sağlarken, Letonya’da bu destekten bahsedilemez. Ayrıca bazı üniversitelerde öğrencilere danışman desteği, rehber öğrenci desteği, Erasmus Öğrenci Desteği Ağı, fotokopi desteği gibi hizmetler sunulmaktadır.

Programa katılan öğretim elemanlarına göre gidilen üniversiteler tarafından sağlanan destek hizmetleri daha çok yönlendirmeler şeklinde olmaktadır. Yeme-içme, ulaşım, barınma gibi konularda öğretim elemanları gitmeden önce ciddi hazırlıklar yaptıklarından dolayı birçoğu üniversiteler tarafından sunulan destek hizmetlerine ihtiyaç duymamışlardır. Fakat bazı üniversitelerde yemek desteği ve teknik destek sağlanmış ve katılımcılar için gezi düzenlenmiştir.

5.1.9. Erasmus Programı öğrencilerin en çok yabancı dil gelişimine katkıda bulunmaktadır. Programa katılan tüm öğrencilerin pratik anlamda geliştikleri, bazı öğrencilerin dinleme ve anlama konusunda da çok geliştikleri, bazılarının ise İngilizce konuşma konusunda özgüven kazandıkları, seviyelerinin değiştiği ve İngilizcenin yansıra gittikleri ülkenin yerel dilini de kısmen öğrendikleri anlaşılmaktadır. Fakat Romanya’ya giden öğrenci görüşlerinden anlaşıldığı kadarı ile İngilizce geliştirmek için Romanya çok uygun bir ülke değildir.

Erasmus Programına katılım gerçekleştiren öğretim elemanı görüşlerinden hareketle Erasmus programının yabancı dil gelişimine katkısı konusunda öğretim elemanları da öğrenciler gibi çok olumlu görüşlere sahiptirler. Programa katılan tüm öğretim elemanları pratik anlamda gelişme göstermişlerdir, bazı öğretim elemanları ise İngilizce konuşma konusunda özgüven kazanmış, seviyelerini test edebilmiş ve İngilizcenin yansıra gittikleri ülkenin yerel dilini de kısmen öğrenmişlerdir.

5.1.10. Erasmus Programına katılım gösteren öğrencilerin tamamına yakını yeni kültürler tanıyıp, yabancı dillerini geliştirmişlerdir. Öğrencilerin birçoğu özgüven kazanmış ve ön yargılarından kurtulup yeni bir bakış açısına sahip olmuşlardır. Bir

kısım öğrenci ise akademik anlamda bir şeyler kazanmış, dertleriyle başa çıkmayı öğrenmiş ve gelecekle ilgili planlar yapmaya başlamışlardır. Ayrıca bazı öğrenciler sorumluluk sahibi olmayı öğrenmiş, birçok ülkeden arkadaş edinmiş, kendilerini yeniden keşfetmiş, makale yazma tecrübesi kazanmış ve akademik anlamda her şeyi başarabileceklerine inanmışlardır.

Öte taraftan öğretim elemanlarının yarısından fazlası yeni kültürler, bir kısmı ise öğrencilere benzer olarak farklı eğitim-öğretim sistemlerini tanımış, yabancı dilde gelişmiş ve özgüven kazanmışlardır.

5.1.11. Öğrencilerin edindikleri bilgi ve birikimleri yoğunluklu olarak arkadaş ve aile ortamında bulunan bireylerle sözlü olarak paylaştıkları görülmektedir. Öğrencilerin bir kısmının ise edindikleri bilgi birikimleri sınıf/okul/yurt ortamında, sosyal medyada ve kendi üniversitelerindeki tanıtım programlarında paylaştıkları anlaşılmaktadır.

Öğretim elemanları edindikleri bilgi ve birikimleri yoğunluklu olarak sınıf ortamında öğrencilerle ve arkadaş ortamında bulunan bireylerle sözlü olarak paylaşmışlardır. Öğretim elemanlarının bir kısmı ise bilgi birikimleri rapor halinde Erasmus Ofisine iletmış, üniversitede yapılan haftalık seminerlerde, Erasmus tanıtım toplantılarında ve sosyal medyada paylaşmışlardır. Bir öğretim elemanı ise edindiği bu bilgi birikimi yazmış olduğu bir makalede dile getirmiştir.

5.1.12. Programa katılan hem öğrenciler hem de öğretim elemanları programa katılmak isteyenlere en çok yeme, içme ve barınma hazırlığı yapmaları, yabancı dillerini geliştirmeleri ve kesinlikle korkmamaları ve vazgeçmemeleri şeklinde önerilerde bulunmuşlardır. Ayrıca programa katılan öğrenciler, programa katılmak isteyenlere Erasmus duyurularını takip etmeleri, pasaport-vize işlemlerini erken halletmeleri, yanlarına ekstradan para almaları gibi önerilerde bulunurken, öğretim elemanları ise programa katılacakların gidilecek ülkenin ve kendi ülkesinin eğitim sistemine ve anlatacakları konuya hâkim olmaları gerektiğini belirtmişlerdir.

5.2.Öneriler

Araştırmanın bu kısmında öğrenci ve öğretim elemanları ile yapılan görüşmelerden elde edilen sonuçlar ışığında, araştırma sonuçlarına yönelik önerilere yer verilmiştir.

- 1- Öğrenciler ve öğretim elemanları programa başvuru yapmadan önce, Erasmus Ofisi tarafından anlaşmalı olan tüm üniversite ve bölümlerle alakalı bir

bilgilendirme toplantısının yapılması çok faydalı olabilir. Toplantıya katılacak olanlara gidecekleri ülkelerde karşılaşılabilecekleri sorunlara ve çözüm önerilerine yönelik bilgilendirmeler yapılabilir.

- 2- Öğretim elemanlarına verilen hibe desteği yeterli gelmektedir, fakat öğrencilere sağlanan hibe desteği çoğu zaman sadece çok temel ihtiyaçları karşıladığından dolayı, Ulusal Ajans programa katılan öğrencilere vermiş olduğu hibe desteğini arttırmalıdır. Az hibeyle çok öğrenci göndermek yerine, iyi bir hibe ile daha nitelikli öğrenci gönderilebilir.
- 3- Üniversitenin Erasmus sayfasında programa katılan öğrenci ve öğretim elemanlarının elde ettikleri izlenimleri anlattıkları bir bölüme yer verilebilir. Bu sayede gidilen ülkenin/şehrin/üniversitenin yeme-içme olanakları, yaşam şartları, konaklama durumu, ulaşım olanakları vb. durumların anlatılması, programa katılmayı düşünen ya da katılmaya hak kazanmış olan öğrenci ve öğretim elemanları için çok faydalı olabilir. Ayrıca anlatılan durumlarla ilgili izlenimlerin görsellerle desteklenmesi ise çok daha faydalı olacaktır.
- 4- Öğrencilerin yaygın olarak karşılaştıkları vize probleminin çözülmesi için Ulusal Ajansın Dışişleri Bakanlığı nezdinde gerekli girişimlerde bulunması ve vize alımının kolaylaşması için diğer ülkelerin konsolosluklarıyla gerekli yazışmaları yapması gerekmektedir.
- 5- Erasmus Ofisinin fakülte ve bölüm koordinatörleri, programa katılmayı düşünen ya da katılmaya hak kazanmış öğrenci ve öğretim elemanları, Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı ve diğer paydaşlar ile düzenli bir şekilde toplantılar yapması programın daha sağlıklı ve verimli bir şekilde yürütülmesine oldukça katkıda bulunacaktır. Söz konusu paydaşlardan düzenli bir şekilde alınacak geribildirimler sayesinde de Erasmus Ofisi ileriye dönük planlamalar yapabilir.
- 6- Erasmus Ofisinde çalışan personel genellikle farklı bölümlerde istihdam edilmiş ama görevlendirme ile ofiste çalışan personelden oluşmaktadır. Kalıcılığın sağlanması ve sirkülasyonun önüne geçilmesi amacıyla görevlendirme ile personel çalıştırmaktan ziyade, ofise kalıcı personel alımı yapılmalıdır.
- 7- Erasmus Programı için yurtdışına giden öğrenci ve öğretim elemanlarının bir nevi tanıtım elçisi oldukları gerçeğinden hareketle, olumlu izlenimler

bırakabilmek için programın katılımcılar tarafından çok iyi bir şekilde benimsenmesi gerekmektedir.

- 8- Bölüm koordinatörlerinin ders eşleştirme konusunda donanımlı olmaları ve ders eşleştirme esnasında öğrenciye gerekli kolaylığı sağlaması gerekmektedir. Çünkü birebir aynı içeriğe sahip derslerin varlığı pek mümkün görünmemektedir.
- 9- Anlaşılmalı üniversitelerin Erasmus Ofisleriyle sağlıklı bir iletişim sağlanmalı, mümkünse ara sıra karşılıklı ziyaretler gerçekleştirilmelidir.
- 10- Programa katılmaya hak kazan öğrencilerin dil gelişimi için üniversite tarafından dil kursları düzenlenmelidir.
- 11- Öğrencilerin Erasmus Programına katılmadan önce hedeflerini net olarak belirlemeleri, programdan azami seviyede verim almalarına yardımcı olacaktır.
- 12- Öğrencilerin, gittikleri üniversitelerde oryantasyon programının olması halinde, bu programa katılmaları onlara azami derecede fayda sağlayacaktır.
- 13- Erasmus Programına katılmaya hak kazanmış olan öğrenci ve öğretim elemanlarının gitmeden önce ev sahibi ülke ve üniversite hakkında detaylı bir araştırma yapmaları ve gidecekleri üniversitenin eğitim sistemini detaylıca incelemeleri çok büyük faydalar sağlayabilir.
- 14- Öğrenci ve öğretim elemanlarına sağladığı faydalar göz önüne alındığında yükseköğretim kurumlarının stratejik planlarında Erasmus Programına ayrıntılı bir şekilde yer vermeleri gerekmektedir.
- 15- Öğrenci ve öğretim elemanlarının gidebileceği ülke çeşitliliğini arttırmak amacıyla bölüm ve fakülte koordinatörleri kendi bölümleri için ikili anlaşmaların sayısını arttırmalıdır.
- 16- Erasmus Programından faydalanan öğrencilerin sadece belirli bölümlerde yoğunlaşmasına fırsat vermemek adına bazı önlemler alınmalı ve üniversitedeki tüm bölüm öğrencilerinin bu programdan faydalanması için teşvik edici uygulamalar geliştirilmelidir.
- 17- Sadece giden öğrenci ve öğretim elemanı üzerinde yoğunlaşmaktan ziyade, yurtdışından gelen öğrencilerin ve öğretim elemanlarının sayısını arttırmak için önlemler alınmalıdır.

- 18-** Gidilen üniversitelerdeki Erasmus Ofisleriyle iletişime geçilip, öğrencilerin dini değer kaygıları dolayısıyla yaşadıkları yemek problemi için çözümler üretilmesi istenmelidir.

KAYNAKÇA

- Akman, A. (2014). *Erasmus değişim programının öğrencilerin dil yeterliliği, kişisel gelişim ve kariyer planlamalarına etkisi: OKÜ uygulama örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Osmaniye.
- Altay, A. (2016). *Influence of the Erasmus student mobility programme on competence development of students*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Akdeniz University, Antalya.
- Alfranseder, E., Tiernan, A., & Crocitta, S. (2012). The importance of mobility, why live and study abroad. *Erasmus Student Network (ESN), ESN Graphics Team, Communication Committee*, 1-5.
- Aslan, B. & Jacobs, D. B. (2014). Erasmus student mobility: Some good practices according to views of Ankara University exchange students. *Journal of Education and Future*, (5), 57.
- Attali, Y. (2011). A differential word use measure for content analysis in automated essay scoring. *ETS Research Report Series*, 2011(2), i-19.
- Aybar, D. H. (2016). *Erasmus hareketlilik programının Türk kamu üniversitelerinin uluslararasılaşma sürecine etkisi: Akdeniz üniversitesi örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Bağcı, Ö. A., Erdem, S., & Erişen, Y (2018). Erasmus+ ka103 hareketlilik programının öğrenci ve koordinatör görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 3(1), 54-76.
- Bakioğlu, A. & Certel, S. (2010). Erasmus programına katılan öğrencilerin akademik yaşantılarının nitel olarak incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Avrupa Topluluğu Enstitüsü Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 18(1&2), 37-62.
- Ballatore, M., & Ferede, M. K. (2013). The erasmus programme in France, Italy and the United Kingdom: student mobility as a signal of distinction and privilege. *European Educational Research Journal*, 12(4), 525-533.
- Bilici, N, (2016). *Erasmus programı çerçevesinde Türkiye'den yurtdışına giden ve yurtdışından Türkiye'ye gelen yabancı öğrencilerin sosyal uyumlarının karşılaştırmalı incelemesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Erkan Akgün, Ö., Karadeniz, Ş ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (22.Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Camiciottoli, B. C. (2010). Meeting the challenges of european student mobility: Preparing Italian ERASMUS students for business lectures in English. *English for Specific Purposes*, 29(4), 268-280.
- Certel, S. S. (2010). *Erasmus öğrenci değişim programına katılan Türk öğrencilerin akademik yaşantılarının nitel olarak incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Çelik, K. (2018). *Üniversitelerdeki Erasmus programlarının öğrencilerin sosyo-kültürel durumlarına etkisi üzerine bir araştırma: Aksaray Üniversitesi örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Niğde.

- Çuvaş, Y. (2014). *Hayatboyu öğrenme Erasmus ders verme hareketliliği programının öğretim elemanları tarafından değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Bursa Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Demir, A., & Demir, S. (2009). Erasmus programının kültürlerarası diyalog ve etkileşim açısından değerlendirilmesi (Öğretmen adaylarıyla nitel bir çalışma). *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(9), 95-105.
- Dinçer, Ç., Aslan, B. ve Bayraktar, A. (2017). Ankara Üniversitesi Erasmus koordinatörlerinin Erasmus programına ilişkin görüşleri. *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 50(2), 201-223.
- Dolga, L., Filipescu, H., Popescu-Mitroi, M. M., & Mazilescu, C. A. (2015). *Erasmus mobility impact on professional training and personal development of students beneficiaries*. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 191.
- Duman, T. (2001). Avrupa birliği eğitim programları "Sokrates programı". *Milli Eğitim Dergisi*, 149 (16.07), 2008.
- EC. (2018a). 12.04.2018 tarihinde https://ec.europa.eu/education/policies/european-policy-cooperation/et2020-framework_en adresinden alınmıştır.
- EC. (2018b). 13.04.2018 https://ec.europa.eu/education/policies/higher-education/about-higher-education-policy_en adresinden alınmıştır.
- Ekmen, S. (2014). *Yurtdışı staj uygulamalarının üniversite öğrencilerinin kariyerlerine etkisi: Dicle Üniversitesi Erasmus öğrencileri üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.
- Elmalı, G. G. (2013). *Avrupa birliği eğitim ve gençlik programlarının Türkiye uygulamasının Erasmus programı bağlamında değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Enders, J. (1998). Academic staff mobility in the European community: The Erasmus experience. *Comparative Education Review*, 42(1), 46-60.
- Endes, Y. Z. (2015). Overseas education process of outgoing students within the Erasmus exchange programme. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 174, 1408-1414.
- Engel, C. (2010). The impact of Erasmus mobility on the professional career: Empirical results of international studies on temporary student and teaching staff mobility. *Belgeo. Revue belge de géographie*, (4), 351-363.
- Ersoy, A. (2013). Türk öğretmen adaylarının kültürlerarası deneyimlerinde karşılaştıkları sorunlar: Erasmus değişim programı örneği. *Eğitim ve Bilim*, 38(168).
- European Commission. (2018). *Erasmus+ programme guide*. Brussels: European Commission.
- European Commission. (2013). *ERASMUS+ predecessor programmes*. Brussels: European Commission.
- EU. (2018). <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/50ef7569-db91-4194-ba33-f65419101fb4/language-en> adresinden alınmıştır.

- Gençer, G. (2009). *Avrupa Birliği eğitim ve gençlik programları: Erasmus programı ve Türkiye yükseköğretiminde programın uygulanması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- González, C. R., Mesanza, R. B., & Mariel, P. (2011). The determinants of international student mobility flows: an empirical study on the Erasmus programme. *Higher Education*, 62(4), 413-430.
- Gökçek, T. (2013). Kültürler içi bir yaklaşım: Farabi değişim programından yansımalar. *Eğitim ve Bilim*, 38(168).
- Göksu, F. (2011). *Bir kültürlerarası iletişim incelemesi: Erasmus programı ile Avusturya'ya giden Türk öğrencilerin yaşantı ve beklentileri üzerine yapılan odak grup çalışması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Jacobone, V., & Moro, G. (2015). Evaluating the impact of the Erasmus programme: skills and European identity. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 40(2), 309-328.
- Janson, K., Schomburg, H., & Teichler, U. (2009). *The professional value of Erasmus mobility*. Bonn.
- Kağnıcı, S. (2016). *The impact of EU mobility programmes on the construction of European identity: A study on Turkish Erasmus students*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yaşar Üniversitesi, İzmir.
- Kalyacı, S. (2011). *Türkiye'nin Avrupa Birliği eğitim programlarına katılımı, amaçları, gelişimi ve uygulanması: Selçuk Üniversitesi kapsamındaki Erasmus öğrencileri üzerine bir inceleme*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Kasalak, G. (2013). Öğretim elemanlarının Erasmus personel ders verme hareketliliğine ilişkin görüşleri: Akdeniz Üniversitesi örneği. *Journal of Higher Education & Science / Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3(2).
- Kehm, B. M. (2005). The contribution of international student mobility to human development and global understanding. *US-China Education Review*, 2(1), 18-24.
- Kohn, M. P. (2015). *The influences of Erasmus and Fulbright exchange programs from the perspectives of their participants*. Yayınlanmamış doktora tezi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Konevas, L., & Duoba, K. (2007). The role of student mobility in the development of human capital in Europe. *Ekonomika ir vadyba*, (12), 585-591.
- Kosmaczewska, J. (2015). Academic attractiveness of a host country to Erasmus exchange students. the case of Poland. In XVI Turiba University Conference Towards Smart, Sustainable and Inclusive Europe: Challenges for Future Development (p. 175).
- Krzaklewska, E., & Krupnik, S. (2008). The role of the Erasmus programme in enhancing intercultural dialogue. Presentation of the results from the Erasmus student network survey 2007.
- Isler, D. (2014). *Being an Erasmus: Student mobility and common European identity*. Unpublished master's thesis. University of Amsterdam, Netherlands.

- Mede, E., & Tüzün, F. (2016). The Erasmus teaching staff mobility: The perspectives and experiences of Turkish ELT academics. *The Qualitative Report*, 21(4), 677-694.
- Meriç, D., & Tokgöz, N. (2015). Farabi Öğrencilerine göre Anadolu Üniversitesi'nin kurum imajı: Gelen öğrenciler üzerine bir araştırma. *Journal of Higher Education & Science/Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 5(2).
- Mızıkacı, F. (2005). Prospects for European integration: Turkish higher education. *Higher Education in Europe*, 30(1), 67-79.
- Mitchell, K. (2012). Student mobility and European identity: Erasmus Study as a civic experience. *Journal of Contemporary European Research*, 8(4).
- MŞÜ. (2018). 03.04.2018 tarihinde <http://www.alparslan.edu.tr/sayfa.xhtml?sayfa=505> adresinden alınmıştır.
- MŞÜ. (2018). 05.04.2018 tarihinde <http://erasmus.alparslan.edu.tr/index.php/tr-tr/arsv/yillara-gore-veriler.html> adresinden alınmıştır.
- Nikulina, O. (2010). *Erasmus programme: student's challenges faced abroad and the impact on european commission objectives*. Unpublished master's thesis. Kymenlaakso University of Applied Sciences, Finland.
- Oflaz, A., & Çavdar, E. (2017). Erasmus ders verme hareketliliğinin değerlendirilmesi ve çözüm önerileri: Ondokuz Mayıs Üniversitesi ve Erzincan Üniversitesi örneği. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 61, 61-76.
- Okur, S. (2016). *Representation of European identity in multiparty incoming and outgoing Erasmus students' discourses*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Önder, R. K., & Balcı, A. (2010). Erasmus öğrenci öğrenim hareketliliği programının 2007 yılında programdan yararlanan Türk öğrenciler üzerindeki etkileri. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 93.
- Özdem, G. (2013). Yükseköğretim kurumlarında Erasmus programının değerlendirilmesi (Giresun Üniversitesi örneği). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 19(1), 61-98.
- Papatsiba, V. (2005). Political and individual rationales of student mobility: a case study of Erasmus and a French regional scheme for studies abroad. *European Journal of Education*, 40 (2), 173-188.
- Patton, M. Q. (1987). *How to use qualitative methods in evaluation* (No. 4). California: Sage Publications
- Puigpelat, J. (1989). Engineering education in Erasmus: An overview. *European Journal of Engineering Education*, 14(3), 225-230.
- Resmi Gazete. (2003). <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2003/08/20030806.htm#4> adresinden alınmıştır.
- Ribeiro, M. F. (2014). *Adaptation to new spaces: Erasmus students in Braga and Prague*. Unpublished master's thesis. Universidade do Minho, Portugal.

- Sancak, A. (2009). *Kültürlerarası diyalog açısından öğrenci değişim programları. Erasmus örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Santos, Y., & Cunha, A. (2018). The participation of Portuguese students in Erasmus: From its European conception to its implementation in universities. *Estudos do Século XX*, (18), 97-113.
- Sarıtaş, E. (2011). *Avrupa Birliği Erasmus programına katılan Türk ve yabancı öğrencilerin programla ilgili görüşlerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Schütze, C. (2009). *Erasmus exchange students at Växjö University: Network formation and utilisation of resources*. Unpublished master's thesis, Växjö University, Sweden.
- Serbest, F. (2005). Avrupa Birliği yükseköğretim programı Erasmus ve Türkiye'nin katılımı. *Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 4 (2), 105-123
- Sigalas, E. (2009). *Does Erasmus student mobility promote a European identity? (No. p0036)*. University of Hamburg, Faculty for Economics and Social Sciences, Department of Social Sciences, Institute of Political Science.
- Stilianos, P., Georgios, A., Vasilik, K., & Labros, S. (2013). The Erasmus student mobility program and its contribution to multicultural education: The Case of Technological Education Institute of Thessaly. *Journal of Educational and Social Research*, 3(3), 181.
- Şahin, E. (2013). *Erasmus programına katılan Türk öğrencilerin görüşlerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- Şahin, İ. (2007). *Perceptions of Turkish exchange students of the European Union's Erasmus program*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Teichler, U. (1996). Student mobility in the framework of Erasmus: Findings of an evaluation study. *European Journal of Education*, 31(2), 153-179.
- Teichler, U. (2004). Temporary study abroad: The life of Erasmus students. *European Journal of education*, 39(4), 395-408.
- Teichler, U., Gordon, J. & Maiworm, F. (2001). Socrates 2000 evaluation study. *Study for the European Commission, Universität GH Kassel*.
- Tekin, U. ve Gencer, A. H. (2013). Effects of the Erasmus programme on Turkish universities and university students. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 109-122.
- Topçu, İ. (2011). Avrupa Birliği eğitim programlarından Erasmus programına katılan akademisyenlerin izlenimleri. *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 35(1), 8-17.
- Tüzün, F. (2015). *Erasmus teaching staff mobility: From the perceptions of Turkish ELT academics*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- UA. (2018a). 10.03.2018 tarihinde <http://ua.gov.tr/kurumsal/ba%20c5%9fkanl%20c4%b1k> adresinden alınmıştır.
- UA. (2018b). 12.03.2018 tarihinde <http://www.ua.gov.tr/programlar/ERASMUS-program%C4%B1> adresinden alınmıştır.

- Ulusal Ajans. (2012). *Hayatboyu öğrenme programı (LLP) rehberi*. Ankara: Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı
- Ulusal Ajans. (2017). *Yükseköğretim kurumları için el kitabı*. Ankara: Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı
- Ulusal Ajans. (2018). *Yükseköğretim kurumları için el kitabı*. Ankara: Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı
- Urquía-Grande, E., & Del Campo, C. (2016). Erasmus programme effects: a Spanish case. *Papeles de Europa*, 29(2), 94.
- Užpalienė, D., & Vaičiūnienė, V. (2012). Erasmus students experiences in linguistic diversity and multicultural communication. *Verbum*, 3, 101-113.
- Ünal, M. (2011). *AB Erasmus öğrenci öğrenim hareketliliği programı ve bu kapsamda uygulanan öğretim programı bağlam, girdi, süreç, ürün (CIPP) modeline göre değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Ünal, M. (2016). Öğretim elemanı ve öğrencilerin AB Erasmus programını algılama durumlarının incelenmesi. *Journal of Kirsehir Education Faculty*, 17(3).
- Valiulis, A. V. (2011). Students and academic staff international mobility-a supplementary tool for better learning. *Erasmus*, 12(2,283), 2-574.
- Van Hoof, H. B., & Verbeeten, M. J. (2005). Wine is for drinking, water is for washing: Student opinions about international exchange programs. *Journal of Studies in International Education*, 9(1), 42-61.
- Wikipedia. (2019). https://en.wikipedia.org/wiki/Erasmus_Programme adresinden alınmıştır.
- Yağcı, E., Ekinci, C. E., Burgaz, B., Kelecioğlu, H. Ve Ergene, T. (2007). Yurt dışına giden hacettepe üniversitesi Erasmus öğrencilerinin memnuniyet düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(33), 229-239.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yücel, M. S. (2013). Language and cultural experiences of German language pre-service teachers within Erasmus programme. *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 46(1), 23.

EKLER

EK 1: Öğrenci Görüş Formu

A- Kişisel Bilgiler

Adınız-Soyadınız:

Yaşınız:

Cinsiyetiniz:

Bölümünüz:

Hareketlilik Gerçekleştirdiğiniz Ülke/Üniversite:

B- Programa Yönelik Sorular

1. Bu programa katılma gerekçelerinizi anlatır mısınız?
2. Daha önce yurtiçinde veya yurtdışında Erasmus dışında herhangi bir değişim programına katıldınız mı? Evet ise farklılıklar ve benzerlikler açısından karşılaştırınız.
3. Programa katılım gerçekleştirmeden önce yaptığınız hazırlıklar nelerdir?
4. Programa devam ederken yaşadığınız problemler var mıdır? Lütfen açıklayınız.
5. Ülkemiz ile gittiğiniz program ülkesinin eğitim sistemini farklılıklar ve benzerlikler açısından karşılaştırır mısınız?
6. Ülkemiz ile hareketlilik gerçekleştirdiğiniz program ülkesinin kültürlerini farklılıklar ve benzerlikler açısından karşılaştırır mısınız?
7. Programa katıldığınız üniversitede öğretim elemanı ve öğrenci arasındaki iletişimden bahseder misiniz?
8. Gittiğiniz üniversitede sunulan öğrenci/personel destek hizmetleriyle (yeme-içme-barınma-ulaşım vb) ilgili görüşleriniz nelerdir?
9. Programın yabancı dil becerilerinize katkılarından bahseder misiniz?
10. Bu değişim programı sonucundaki kazanımları değerli buluyor musunuz?
11. Program sonucunda edindiğiniz bilgi ve birikimleri kiminle, nerede ve nasıl paylaştınız?
12. Programdan yararlanmak isteyenlere yönelik önerileriniz nelerdir?

EK 2: Öğretim Elemanı Görüş Formu

A- Kişisel Bilgiler

Adınız-Soyadınız:

Yaşınız:

Cinsiyetiniz:

Ünvanınız:

Akademik Biriminiz:

Hareketlilik Gerçekleştirdiğiniz Ülke/Üniversite:

MŞÜ'deki Görev Süreniz:

Yabancı Diliniz / Seviyesi:

B- Programa Yönelik Sorular

1. Bu programa katılma gerekçelerinizi anlatır mısınız?
2. Daha önce yurtiçinde veya yurtdışında Erasmus dışında herhangi bir değişim programına katıldınız mı? Evet ise farklılıklar ve benzerlikler açısından karşılaştırınız.
3. Programa katılım gerçekleştirmeden önce yaptığınız hazırlıklar nelerdir?
4. Programa devam ederken yaşadığınız problemler var mıdır? Lütfen açıklayınız.
5. Ülkemiz ile gittiğiniz program ülkesinin eğitim sistemini farklılıklar ve benzerlikler açısından karşılaştırır mısınız?
6. Ülkemiz ile hareketlilik gerçekleştirdiğiniz program ülkesinin kültürlerini farklılıklar ve benzerlikler açısından karşılaştırır mısınız?
7. Programa katıldığınız üniversitede öğretim elemanı ve öğrenci arasındaki iletişimden bahseder misiniz?
8. Gittiğiniz üniversitede sunulan öğrenci/personel destek hizmetleriyle (yeme-içme-barınma-ulaşım vb) ilgili görüşleriniz nelerdir?
9. Programın yabancı dil becerilerinize katkılarından bahseder misiniz?
10. Bu değişim programı sonucundaki kazanımları değerli buluyor musunuz?
11. Program sonucunda edindiğiniz bilgi ve birikimleri kiminle, nerede ve nasıl paylaştınız?
12. Programdan yararlanmak isteyenlere yönelik önerileriniz nelerdir?

EK 3: Öğrenci Kabul Mektubu Örneği

Universitatea
Transilvania
din Braşov

OFICIUL DE RELAȚII INTERNAȚIONALE | Biroul ERASMUS+
Bulevardul Eroilor 29
500036 – Braşov, ROMÂNIA
Tel./fax: +40 268.473.473
incoming@unitbv.ro | erasmus@unitbv.ro | www.unitbv.ro

Brasov, Nr. 4876/15.01.2019

LETTER OF ACCEPTANCE

This is to certify that the student **Burak İNAL** from Muş Alparslan University, Turkey has been accepted as Erasmus student at Transilvania University of Braşov, Faculty of Physical Education and Mountain Sports, for the second semester of the Academic Year 2018-2019 (25.02.2019-07.07.2019).

Transilvania University of Braşov will provide accommodation for the student above at Students Residence for the whole study period.

The Erasmus Coordinator of the host faculty is Mr. Sorin DRUGAU (E-mail address: sorin.drugau@unitbv.ro)

Upon his arrival, the student is asked to enrol as Erasmus student at Erasmus Office of the university, Rectorat Building, 29 Eroilor Street, room 205, 2nd floor, 500036, Braşov.

Assoc. prof. dr. Laura-Teodora DAVID,
Erasmus Coordinator-incoming

EK 4: Öğretim Elemanı Kabul Mektubu Örneği

UNIWERSYTET IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU
International Office

Poznań, 13.03.2019

TO WHOM IT MAY CONCERN

This is to certify that **Yahya ADANIR** from **Mus Alparslan University** has been admitted to Adam Mickiewicz University in Poznań for **1st International Staff Week** which will take place on **April 1-5, 2019** within the framework of KA103 ERASMUS+ exchange.

UNIWERSYTET IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU
Program ERASMUS+
ul. Św. Marcin 78, 61-809 Poznań
tel. +48 61 829 43 39

Erasmus+ Advisor
Jaskuta
Jagoda Jaskuta, M.A.

ul. H. Wieniawskiego 1, Collegium Minus, 61-712 Poznań, Poland
NIP 777 00 06 350, REGON 000001293
tel. +48 61 829 4435, fax +48 61 829 4095
dwzuam@amu.edu.pl

www.amu.edu.pl

EK 5: Öğrenci Öğrenim Anlaşması Örneği

Erasmus+ Learning Agreement
Student Mobility for Studies

Higher Education:
 Learning Agreement form
 Student's name
 Academic Year 2018/2019

Student	Last name(s)	First name(s)	Date of birth	Nationality ¹	Sex [M/F]	Study cycle ²	Field of education ³
	YILDIZ	YAKUP	01.01.1997	Turkish	M	6	Social Sciences Teaching
Sending Institution	Name	Faculty/Department	Erasmus code ⁴ (if applicable)	Address	Country	Contact person name ⁵ ; email; phone	
	Muş Alparslan University	Faculty of Education	TR MUS01	Diyarbakir Yolu 7.km / MUŞ	TURKEY	Ayşegül HERDİLİ a.herdili@alparslan.edu.tr +904362494949	
Receiving Institution	Name	Faculty/ Department	Erasmus code (if applicable)	Address	Country	Contact person name; email; phone	
	Universitatea Transilvania din Brasov	Faculty of Education	RO BRASOV01	Bulevardul Eroilor 29, 500036 Brasov	ROMANIA	Danieo Necsoi dananecsoi@yahoo.com	

Before the mobility

Study Programme at the Receiving Institution
 Planned period of the mobility: from [month/year] October/2018 to [month/year] January/2019

Table A Before the mobility	Component code (if any)	Component title at the Receiving Institution (as indicated in the course catalogue ⁶)	Semester [e.g. autumn/spring; term]	Number of ECTS credits (or equivalent) ⁸ to be awarded by the Receiving Institution upon successful completion
		Class Management	Autumn	5
		Pedagogical Practice 3	Autumn	4
		Psychopedagogy of Deviance (optional subject)	Autumn	4
		Didactics of Romanian Language and Literature in Primary School	Autumn	5
		Geography and Didactics of Geography	Autumn	4
		Knowledge of the Environment/Sciences and Didactics	Autumn	4
		Media Education	Autumn	4
				Total: 30

Web link to the course catalogue at the Receiving Institution describing the learning outcomes: [web link to the relevant information]

The level of language competence⁹ in _____ [indicate here the main language of instruction] that the student already has or agrees to acquire by the start of the study period is: A1 A2 B1 B2 C1 C2 Native speaker

Recognition at the Sending Institution

Table B Before the mobility	Component code (if any)	Component title at the Sending Institution (as indicated in the course catalogue)	Semester [e.g. autumn/spring; term]	Number of ECTS credits (or equivalent) to be recognised by the Sending Institution
	EGT405	Guidance	Autumn	4
	ISB401	School Experience	Autumn	5
	ISB403	Special Education	Autumn	3
	ISB411	History of the Republic of Turkey I	Autumn	3
	ISB413	Review of Social Sciences Textbook	Autumn	5
	ISB417	Program Development	Autumn	3
	ISB425	T.C Constitution and Democracy Movements	Autumn	2
				Total: 25

Provisions applying if the student does not complete successfully some educational components: [web link to the relevant information]

Commitment

By signing this document, the student, the Sending Institution and the Receiving Institution confirm that they approve the Learning Agreement and that they will comply with all the arrangements agreed by all parties. Sending and Receiving Institutions undertake to apply all the principles of the Erasmus Charter for Higher Education relating to mobility for studies (or the principles agreed in the Inter-Institutional Agreement for institutions located in Partner Countries). The Beneficiary Institution and the student should also commit to what is set out in the Erasmus+ grant agreement. The Receiving Institution confirms that the educational components listed in Table A are in line with its course catalogue and should be available to the student. The Sending Institution commits to recognise all the credits or equivalent units gained at the Receiving Institution for the successfully completed educational components and to count them towards the student's degree as described in Table B. Any exceptions to this rule are documented in an annex of this Learning Agreement and agreed by all parties. The student and the Receiving Institution will communicate to the Sending Institution any problems or changes regarding the study programme, responsible persons and/or study period.

Commitment	Name	Email	Position	Date	Signature
Student	Yakup YILDIZ	sro_baba01@hotmail.com	Student	23.05.2018	
Responsible person ¹⁰ at the Sending Institution	Inst. Yahya ADANIR	y.adanir@alparslan.edu.tr	Erasmus Institutional Coordinator	23.05.2018	
Departmental Coordinator at the Sending Institution	Asst. Prof. Cengiz TAŞKIRAN	c.taskiran@alparslan.edu.tr	Departmental Coordinator	23.05.2018	
Responsible person at the Receiving Institution ¹¹	Asst. Prof. Danieo Necsoi	danieo.necsoi@unibrasov.ro	Faculty Erasmus Officer	4.06.2018	

EK 6: Öğretim Elemanı Ders Verme Anlaşması Örneği

Erasmus+ HE Mobility agreement teaching – version June 2014

Higher Education
Mobility Agreement form
Zeydin PALA

STAFF MOBILITY FOR TEACHING MOBILITY AGREEMENT

The Teacher

Last name (s)	PALA	First name (s)	ZEYDİN
Seniority ¹	SENIOR	Nationality ²	TURKEY
Sex [M/F]	M	Academic year	2018/2019
E-mail	z.pala@alparslan.edu.tr		05 / 05 / 1966

The Sending Institution/Enterprise

Name	Muş Alparslan University	Size of enterprise ³ (if applicable)	LARGE
Erasmus code (if applicable)	TR MUS01	Department/unit	Faculty of Engineering and Architecture
Address	Muş Alparslan Üni. Muş / TURKEY	Country/ Country code ⁴	TR
Contact person name and position	M. Fatih SAYIR Expert of IRO	Contact person e-mail / phone	erasmusoffice@alparslan.edu.tr +905052644719
Type of enterprise: NACE code ⁵ (if applicable)	85.4		

The Receiving Institution

Name	TRANSILVANIA UNIVERSITY OF BRASOV	Department/ unit	Electrical Engineering and Computer Science
Erasmus code (if applicable)	ROBRASOV01		
Address	B-dul Eroilor nr. 29, 500036, Brasov, ROMANIA	Country/ Country code	RO
Contact person name and position	Corina TRIPON Erasmus Coordinator	Contact e-mail / phone	incoming@unitbv.ro +40 268 473 473

For guidelines, please look at the end notes on page 3.

Erasmus+ HE Mobility agreement teaching – version June 2014

Erasmus+

Higher Education
Mobility Agreement form
Zeydin PALA

Section to be completed BEFORE THE MOBILITY

I. PROPOSED MOBILITY PROGRAMME

Planned period of the teaching activity: from [19/11/2018] till [22/11/2018]

Duration (days): 4

Additional day for travel needed directly before the first day of the activity abroad

Additional day for travel needed directly following the last day of the activity abroad

Subject field⁶: 0710: Engineering and engineering trades, not further defined (06.0 - 5, 52, 520)

Level: Short cycle (EQF level 5) ; Bachelor or equivalent first cycle (EQF level 6) ; Master or equivalent second cycle (EQF level 7) ; Doctoral or equivalent third cycle (EQF level 8)

Number of students at the receiving institution benefiting from the teaching programme: 20

Number of teaching hours: 8

Overall objectives of the mobility:

Meeting with scientists from other countries and develop relationships.

Added value of the mobility (both for the institutions involved and for the teacher):

Enhancing the cooperation between two universities.

Content of the teaching programme:

Day 1: Arrival, Day 2: Meeting with Faculty Members, Day 3: Giving courses on artificial intelligence, Day 4: Giving courses on reinforcement learning. Day 5: Attending programs determined by host institution, Day 6: Departure

Expected outcomes and impact (not limited to the number of students concerned):

To compare a lecture that given by a foreign lecturer with his/her own lectures.

II. COMMITMENT OF THE THREE PARTIES

By signing⁷ this document, the teacher, the sending institution/enterprise and the receiving institution confirm that they approve the proposed mobility agreement.

Erasmus+ HE Mobility agreement teaching – version June 2014

Higher Education
Mobility Agreement form
Zeydin PALA

The sending higher education institution supports the staff mobility as part of its modernisation and internationalisation strategy and will recognise it as a component in any evaluation or assessment of the teacher.

The teacher will share his/her experience, in particular its impact on his/her professional development and on the sending higher education institution, as a source of inspiration to others.

The teacher and receiving institution will communicate to the sending institution/enterprise any problems or changes regarding the proposed mobility programme or mobility period.

The teacher	
Name: Zeydin PALA	Date: 15/10/2018
Signature:	
The sending institution/enterprise	
Name of the responsible person: Yahya ADANIR	Date: 15/10/2018
Signature:	
The receiving institution	
Name of the responsible person: FLORIAN LAURA	Date: 18.10.2018
Signature:	
Erasmus+ Coordinator-incoming	
Assoc. prof. dr. Laura DAVID	

¹ **Seniority:** Junior (approx. < 10 years of experience), Intermediate (approx. > 10 and < 20 years of experience) or Senior (approx. > 20 years of experience).

² **Nationality:** Country to which the person belongs administratively and that issues the ID card and/or passport.

³ **Size:** according to the number of staff, the enterprise should be defined as small (1-50), medium (51-250) or large (>251).

⁴ **Country code:** ISO 3166-2 country codes available at: <https://www.iso.org/obp/ui/#search>.

⁵ The top-level NACE sector codes available at http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nomenclatures/index.cfm?TargetUri=LST_NOM_DTL&StrNm=NACE_REV2&StrLanguageCode=EN

⁶ The ISCED-F 2013 search tool available at http://ec.europa.eu/education/tools/isced-f_en.htm should be used to find the ISCED 2013 detailed field of education and training that is to the subject taught.

⁷ Circulating papers with original signatures is not compulsory. Scanned copies of signatures or digital signatures may be accepted, depending on the national legislation.

EK 7: Öğrenci Katılım Sertifikası Örneği

**MONDRAGON
UNIBERTSITATEA**

HUMANITATE ETA
HEZKUNTZA ZIENTZIEEN
FAKULTATEA
FACULTAD DE
HUMANIDADES Y
CIENCIAS DE LA EDUCACIÓN

Dorleta, 2/g
20540 ESKORITATZA
Tel. 943 71 41 57
Fax 943 71 40 32
harrera.huhezi@mondragon.edu
www.mondragon.edu

ERASMUS+

Letter of attendance for STUDENTS MOBILITY

Academic Year 2016/2017

To whom it may concern

Name of institution: Muş Alparslan Üniversitesi (Turkey)
Student: Emel YILDIRIM

I herewith confirm that Emel YILDIRIM
studied at Mondragon University
in the frames of ERASMUS+ Programme
(SMS - Student Mobility for Studies)

from: 12th of September 2016 till: 31st of May 2017

Date, place: Eskoriatza, 22nd of June 2017

Signature, stamp: Jon Aristi (Responsible for Incoming Students)

**MONDRAGON
UNIBERTSITATEA**

HUMANITATE ETA
HEZKUNTZA ZIENTZIEEN
FAKULTATEA

EK 8: Öğretim Elemanı Katılım Sertifikası Örneği

CERTIFICATE OF ATTENDANCE

Name of the host Institution: MONDRAGON UNIBERTSITATEA.....

IT IS HEREBY CERTIFIED THAT:

Mr./Ms. Murat DEMİR.....

from the Muş Alparslan University.....

(name of the home institution)

has been a KA103/ERASMUS+ staff at our institution:

between 23, April, 2018 and 27, April, 2018
 day month year day month year

in the Department(s)/ Faculty of: Electronics and Computer Science department.....

29/04/2018
 Date

 MONDRAGON
 UNIBERTSITATEA.....
 Stamp and Signature
 GOI/ESKOLA
 POLITEKNIKOA
 ESCUELA
 POLITÉCNICA
 SUPERIOR

Name of the signatory: Modesto MATEOS HEIS.....

Function: International Relations Coordinator.....